

Strategia sectorială de dezvoltare turistică a județului Timiș 2018-2028

Strategia sectorială de dezvoltare turistică a județului Timiș 2018-2028

Beneficiar:

Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului în Județul Timiș

Timisoara, Bulevardul Revoluției din 1989

Tel. 0256-406.470

www.turismtimis.ro

Elaborator: **Expert Consulting SRL**

Timisoara, str. Madrid nr.22

Tel/ fax.0256-294.350

Email: office@expertconsulting.ro

www.expertconsulting.ro

Introducere

Strategia sectorială de dezvoltare turistică a județului Timiș 2018-2028 are ca scop stabilirea priorităților de dezvoltare a sectorului turistic pe termen scurt, mediu și lung în cadrul unui proces de planificare strategică coordonat cu implicarea actorilor locali relevanți, astfel încât să permită agrearea cadrului general de acțiune al Consiliului Județean Timiș respectiv Programul strategic și Planurile de acțiune a Asociației pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului în județul Timiș pentru perioada 2018-2028.

Strategia sectorială de dezvoltare turistică a județului Timiș 2018-2028 este necesară în vederea mobilizării tuturor resurselor pentru realizarea obiectivelor strategice definite printr-o viziune comună de dezvoltare durabilă.

Strategia reprezintă un document integrator care urmărește:

- să asigure cadrul general de acțiune pentru realizarea obiectivelor prioritare de dezvoltare a sectorului turistic în județul Timiș;
- să permită definirea planurilor anuale de acțiune ca parte a programului strategic de dezvoltare pe termen mediu și lung;
- să identifice condiționalitatea ex-ante la nivelul sectorului turistic în județul Timiș;
- să fie utilă actorilor locali și în special agenților economici și societății civile pentru a acționa corelat cu politicile de dezvoltare locală;
- să asigure cadrul sinergic necesar dezvoltării coerente și concrete a sectorului turistic în județul Timiș prin obiective concrete pentru trecerea, într-un interval de timp realist, la un model de dezvoltare care să permită generarea de valoare adăugată;

Echipa de elaborare a lucrării

Metodologia elaborării strategiei sectoriale de dezvoltare turistică

Complexitatea relațiilor și dependențelor existente la nivelul unei unități administrativ teritoriale crează pe de-o parte o serie de oportunități de dezvoltare, iar pe de altă parte o serie de probleme ce necesită soluții de ameliorare pe termen scurt, mediu și lung.

Alegerea structurii domeniilor de analiză pentru lucrarea de față au concretizat dorința de dezvoltare integrată a sectorului turistic în județul Timiș, menționată atât de beneficiarul direct al prezenței strategii – Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului în județul Timiș cât și de participanții la consultările publice – entități interesate creșterea importanței sectorului turistic în aria țintă creîndu-se astfel un instrument de lucru util dezvoltării de parteneriate public-privat.

În procesul de elaborare al strategiei s-au respectat principiile generale ale dezvoltării sustenabile precum:

- Dezvoltare urbană prin strategii teritoriale integrate
- Dezvoltarea economiei circulare
- Administrarea și gestionarea durabilă a comunităților
- Protecția biodiversității și combaterea schimbărilor climatice

Etapetele urmărite în procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare a sectorului turistic în județul Timiș

Etapa I – Elaborarea analizei situației existente în contextul socio-economic actual

1. Prezentarea contextului și dinamica activității turistice
2. Prezentarea infrastructurii și formelor de turism practicate în jud Timiș
3. Analiza SWOT

Etapa II – Elaborarea strategiei

4. Stabilirea obiectivelor strategice
5. Direcții strategice de dezvoltare și obiectivele generale

Etapa III – Elaborarea documentelor programatice pentru implementarea strategiei

6. Planul strategic de dezvoltare
7. Planul de acțiune pe termen scurt, mediu și lung

Etapa IV – Proiectarea sistemelor pentru monitorizarea și evaluarea strategiei și a programului strategic

8. Sistemul de monitorizare;
9. Evaluarea, formularea corecțiilor și după caz a noilor politici publice;

Instrumentele utilizate pentru culegerea și validarea datelor și informațiilor au fost:

- a) Culegere de date, formulare de propuneri pe baza de chestionar: (Chestionarele sunt principalul instrument de lucru și au rolul de a asigura o largă consultare și respectiv facilitarea implicării actorilor locali interesați care nu participă direct la întâlnirile grupului de lucru). Acestea s-au utilizat în etapa de analiză a situației curente cât și în cea de planificare - programare strategică pentru identificarea problemelor cheie care frânează - blochează dezvoltarea sectorului turistic și respectiv identificarea de soluții la acestea. Chestionarele au vizat domeniile prioritare de intervenție și s-au distribuit respectiv colectat direct de la actorii locali interesați - UAT-uri din județul Timiș, respectiv populația județeană, după caz (întâlniri, on-line);
- b) Comunicare și coordonare operativă on-line între grupul de lucru, beneficiar și entități interesate, pentru documentare, validare, integrare și diseminare rezultate;
- c) Conferințe pentru prezentarea evoluției elaborării strategiei;

Pentru elaborarea strategiei s-au utilizat:

- observația directă și vizite la locațiile - obiective turistice;
- cercetarea documentară a situațiilor statistice existente la nivel național și internațional;
- cercetarea documentelor europene, a strategiilor de nivel național, regional și local;
- cercetarea programelor de finanțare destinate dezvoltării locale și regionale în domeniul turistic;
- consultările în cadrul grupului de lucru.

Cuprins

Capitolul 1. Analiza contextului existent

1.1. Prezentarea generală a dinamicii activității turistice la nivel mondial, european și național	.....	10
1.2. Prezentarea generală a activității turistice în județul Timiș pentru perioada 2012-2017	.....	18
1.3. Descrierea formelor de turism practicate în județul Timiș	.....	21
1.3.1 Turism de afaceri și de transit	.....	22
1.3.2 Turism cultural – istoric	.....	22
1.3.3 Turism de evenimente	.....	27
1.3.4 Turism balneoclimateric și de recuperare	.....	32
1.3.5 Turism religios	.....	34
1.3.6 Turism rural, agroturism, ecoturism	.....	35
1.3.7 Turism sportiv și de aventură	.....	37
1.3.8 Turism de vânătoare și pescuit sportive	.....	38
1.3.9 Turism de recreere, shopping și gastronomic	.....	42
1.4. Infrastructura turistică a județului Timiș	.....	43
1.4.1 Structuri de primire cu funcțiuni de cazare	.....	44
1.4.2 Locații de alimentație publică	.....	45
1.4.3 Infrastructură de transport – șosele, căi ferate, aeroport, etc	.....	49
1.4.4 Locații de petrecere a timpului liber/ destinații turistice	.....	51
1.5. Operatori în domeniul turistic	.....	52
1.5.1 Agenții de turism	.....	53
1.5.2 Organizatori de evenimente/operatori culturali	.....	57
1.5.3 Agenții „rent a car”	.....	59
1.5.4 Ghizi turistici	.....	60
1.6. Analiză SWOT (puncte țări, puncte slabe, oportunități și amenințări) a activității turistice în județul Timiș	.....	60

Capitolul 2. Obiective strategice de dezvoltare pentru perioada 2018-2028

2.1. Date generale privind analiza strategică	.....	65
2.2. Obiective strategice generale de dezvoltare	.....	70
2.3. Obiective specifice de dezvoltare	.....	76
2.3.1 Obiective specifice de dezvoltare a infrastructurii turistice	...	77

2.3.2 Obiective specifice de dezvoltare a activității și evenimente	...	78
2.3.3 Obiective specifice de publicitate, promovare, relații publice și branding	...	79
2.3.4 Obiective specifice pentru dezvoltarea resursei umane implicate în activități de turism	....	80
2.4. Direcții strategice de dezvoltare a turismului în județul Timiș	....	80
2.4.1 Turism de afaceri și de transit	....	81
2.4.2 Turism cultural – istoric	....	83
2.4.3 Turism de evenimente	....	86
2.4.4 Turism balneoclimateric și de recuperare	....	88
2.4.5 Turism religios	....	91
2.4.6 Turism rural, agroturism, ecoturism	....	92
2.4.7 Turism sportiv și de aventură	....	93
2.4.8 Turism de vânătoare și pescuit sportiv	....	94
2.4.9 Turism de recreere, shopping și gastronomic	....	96
2.5. Plan de acțiune pentru implementarea strategiei	....	98
2.6. Monitorizarea implementării și revizuirea strategiei	....	112
2.7. Concluzii	....	114
Bibliografie	....	116
Anexe		

Considerații generale

Turismul reprezintă o activitate umană complexă cunoscută și dezvoltată odată cu dezvoltarea societății umane. În viziunea Organizației Mondiale a Turismului activitatea turistică este definită că fiind „**o formă de manifestare a nevoilor de odihnă și recreere respectiv de educare și culturalizare a societății moderne fiind determinate de factori geografici, economici și sociali**”.

Modernizarea continuă a infrastructurii de transport și cazare realizată în ultimii 100 de ani a condus la răspândirea fenomenului turistic astfel încât acesta a devenit pentru multe state ale lumii o importantă, dacă nu chiar principala ramură a economiei.

Activitatea turistică se bazează pe două componente de bază:

- Mișcarea turistică
- Serviciile turistice

Aceste componente generează la rândul lor o serie de funcțiuni care demonstrează complexitatea întregului fenomen și anume:

- Economică
- Socială
- Politică
- Recreativ – curative
- Cultural educativă
- Ecologică

Capitolul 1. Analiza contextului existent

1.1. Prezentarea generală a dinamicii activității turistice la nivel mondial, european și național

Turismul se constituie ca o ramură distinctă a economiei având un impact considerabil asupra economiei societăților și culturilor diverselor țări. Acțiunea sa se manifestă pe multiple planuri: social, economic, cultural și politic.

Rolul economic direct al turismului se evidențiază prin creșterea veniturilor naționale și a produsului intern brut, echilibrarea balanței comerciale de plăți, valorificarea resurselor locale.

Rolul economic indirect al turismului este dat de faptul că acesta determină dezvoltarea altor ramuri ale economiei unui țări. În același timp turismul are un rol social important prin crearea de noi locuri de muncă, un rol educativ și cultural precum și un rol politic de promovare a cooperării și înțelegerii între diverse state.

a. La nivel mondial

La nivel mondial sosirile turistice au înregistrat o creștere cu 7% în anul 2017 față de anul anterior estimându-se că pentru anul 2018 să se atingă o creștere suplimentară de 4%-5%. Analizând rezultatele obținute în 2017, în sectorul turistic, pentru fiecare continent în parte, se evedenteaza următoarele (Tabel 1.1.):

Tabel 1.1. Situația turismului la nivel mondial

Continent	Sosiri turiști (internacional) - milioane	Creștere 2017 față de 2016
Europa:	671	8%
- Mediterana și Europa de Sud		13%
- Europa de Vest		7%
- Europa de Nord		5%
- Europa Centrală și de Est		5%
America de Sud Centrală și de Nord	207	3%

- America de Sud		7%
- America Centrală		4%
- Caraibe		4%
- America de Nord		2%
Africa	62	8%
- Nordul Africii		13%
- Africa sub Sahariană		5%
Orientul Mijlociu	58	5%
Asia -Pacific	324	6%
- Asia de Sud		10%
- Asia de Sud Est		8%
- Oceania		7%
- Asia de Nord Est		3%

Sursa: United Nations World Tourism Organization (UNWTO)

Se estimează că tendința de creștere a sectorului turistic se va păstra inclusiv în anul 2018 acesta urmând a înregistra la nivel mondial o creștere de 4-5%.

b. La nivel european

Turismul este o activitate economică marcată în ultimii 30 de ani de o evoluție importantă generând în mod direct peste 5% din PIB ul Uniunii Europene, stimulând în același timp dezvoltarea industriilor colaterale. Turismul European asigura aproximativ 9,7 milioane de locuri de muncă fiind un sector economic atractiv în principal pentru întreprinderile mici și mijlocii.

Uniunea Europeană își propune menținerea Europei ca destinație turistică de top promovând diversificarea și calitatea serviciilor turistice oferite.

Cele mai căutate destinații turistice în Europa sunt cele din sudul continentului - Spania, Portugalia, Grecia, Italia, Malta, precum și cele legate de aspectul cultural, istoric și de evenimente – Franța, Marea Britanie, Irlanda, Austria, Germania, Olanda.

În ultimii 5 ani se constată o creștere a interesului pentru țări din Europa Centrală și de Est precum și pentru regiunea Balcanilor. Acest lucru se datorează pe de o parte

amenințărilor teroriste apărute în ultimii 5 ani în Europa Occidentală, iar pe de altă parte creșterii și diversificării ofertei turistice în țările central și est europene.

Turiștii vest europeni au așteptări reduse privind calitatea și diversitatea serviciilor turistice din țările est europene, iar după ce realitatea de la față locului este infirmată rezultatul este revenirea acestora în zonele respective împreună cu prieteni, rude și cunoscuți.

c. La nivel național

România dispune de potențial turistic important, insuficient exploatat, care asigura o rezervă de creștere economică de cel puțin 5-7 % din PIB ul național.

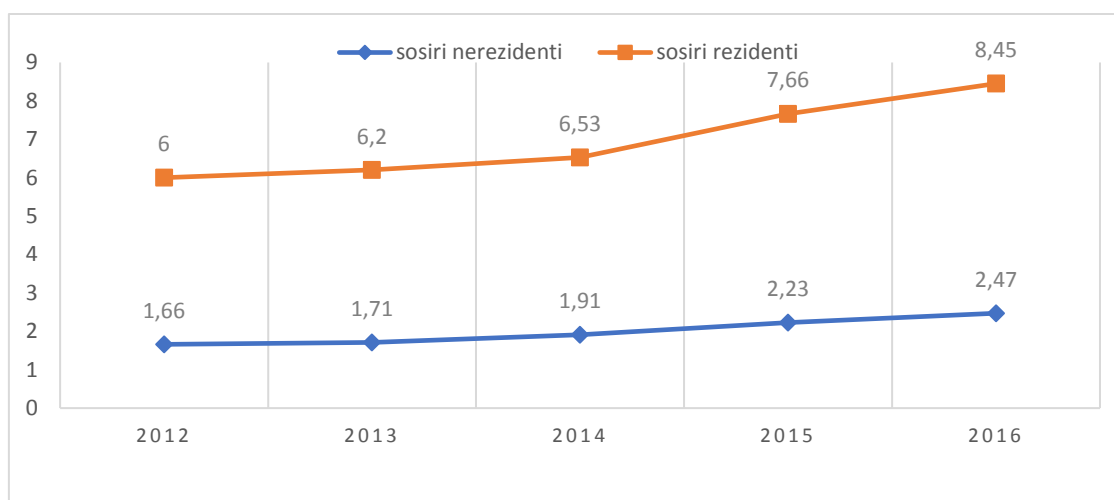
Recunoașterea importanței pe care acest sector de activitate îl are în ansamblul economiei românești a condus la elaborarea de către Ministerul Turismului a Masterplanului pentru turism pentru perioada 2007-2026 – instrument suport în elaborarea politicii de dezvoltare a industriei turistice.

Această politică de dezvoltare ține cont de faptul că activitățile de turism și călătoriile (incluzând aici serviciile de cazare, alimentație, servicii de transport a pasagerilor, închirierea de autoturisme, activități ale agențiilor de turism, servicii recreative, sportive și de organizare de evenimente) se desfășoară pe o piață globalizată, dinamică și extrem de competitivă în care este esențială abilitatea de adaptare la schimbările de nevoi și dorințe ale clienților.

În mod tradițional s-a considerat ca principalele zone cu potențial turistic din România sunt:

- Nordul Moldovei – bisericile pictate pe exterior
- Zona centrală a țării – Albă Iulia, Sighișoara, Sibiu, Brașov, Covasna, Harghita, satele săsești cu biserici fortificate
- Zona Oaș și Maramureș - biserici din lemn
- Litoralul Marii Negre
- Delta Dunării
- Valea Prahovei

- În ultimii 10-15 ani a avut loc o extindere a activităților de turism în sensul în care au fost promovate și în unele cazuri dezvoltate noi locații, trasee și destinații turistice (Straja, traseul Transalpina, Colibița – Bistrița, Drumul Vinului, etc) în timp ce unele stațiuni balneare, balneoclimaterice și de recreere au fost lăsate în paragină (Băile Herculane, Băile Govora, Borsec, etc).
- În figura 1.1. este prezentată evoluția numărului de turiști în România- milioane sosiri - pentru perioada 2012-2016

Sursa: Virtual Tourism Observatory

Figura 1.1. Evoluția numărului de turiști în România- milioane sosiri pentru perioada 2012-2016

După cum se observă România și-a bazat în perioada 2012 - 2016 creșterea numărului de sosiri pe turismul rezidenților proprii; sosirile înregistrate de nonrezidenți în România a avut valori modeste reprezentând aproximativ a patra parte din totalul sosirilor turistice. Acest fapt se datorează unui cumul de factori:

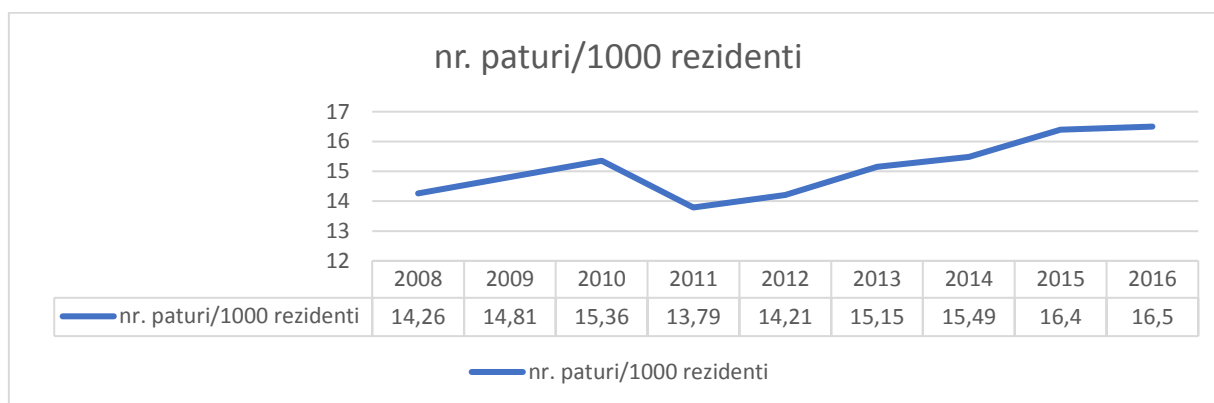
- insuficientă promovare internațională a ofertelor turistice;
- infrastructură turistică și de transport a fost dezvoltată de cele mai multe ori haotic, fără a avea un viziune unitară;
- personalul angajat în această ramură economică nu este, în mare parte, instruit corespunzător pe de-o parte datorită lipsei unor școli de profil, iar pe de altă parte din dezinteresul managerilor din domeniu;

Numărul de vizite a rezidenților români în 2016 evidențiază următoarea situație:

- Vizite în țară - 16.248.176
- Vizite în afară țării - 1.057.084

Coroborând această informație cu cea legată de faptul că predilecția pentru călătorii a rezidenților români este de 4,4 excursii/ turism/ an se poate observa faptul că dezvoltarea turismului în România se bazează în mod substanțial pe turismul intern, atragerea de turiști străini fiind destul de anevoiasă.

În figura 1.2. este prezentată evoluția numărului de paturi/ 1.000 de rezidenți în perioada 2008-2016

Sursa Virtual Tourism Observatory

Figura 1.2. Evoluția numărului de paturi cazare/ 1000 de rezidenți - România

În perioada de după aderarea României la Uniunea Europeană aceasta a beneficiat pentru o serie de destinații turistice cu statut de

– **Destinație europeană de excelență**, astfel:

Anul	Destinația
2007	Zona Buzău
2008	Depresiunea Horezu
2009	Parc Natural Apuseni
2010	Geoagiu Băi

2011	Alba Iulia
2013	Jurilovca
2015	Marginimea Sibiului
2017	Orașul Suceava

În România se regasesc 7 situri UNESCO World Heritage, situri despre care potențialii vizitatori nerezidenți se pot informa prin intermediul unor mijloace media:

- Bisericile pictate din nordul Moldovei
- Complexul dacic din Muntii Orăștiei
- Centrul istoric al Sighișoarei
- Manastirea Horezu
- Satele cu biserici fortificate din Transilvania
- Bisericile din lemn din Maramureș

Cu toate că România posedă un potențial turistic important acesta nu este pus în valoare suficient de bine, promovarea turistică neavând un continuum care să crească interesul și masă critică de turiști străini, brandul de țară nu a căpătat notorietate internațională.

Peste 26,9 milioane de înnoptări au fost înregistrate în 2017 în structurile de primire turistică din România, în creștere cu 6,5% față de anul anterior, în timp ce în luna decembrie 2017 au fost consemnate 1590,3 milioane înnoptări, cu 111,5 mai multe decât în decembrie 2016 (sursa Institutul Național de Statistică -INS).

“Înnoptările înregistrate în structurile de primire turistică în 2017 au însumat **26.915,7 mii**, în creștere cu 6,5% față de cele din perioada 1 ianuarie — 31 decembrie 2016. Din numărul total de înnoptări, înnoptările turiștilor români în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare au reprezentat în anul 2017 un procent de 80,4%, în timp ce înnoptările turiștilor străini au reprezentat 19,6%.

În ceea ce privește înnoptările turiștilor străini în structurile de primire turistică, cea mai mare pondere au deținut-o cei din Europa (73,1% din total turiști străini), iar din aceștia 85,1% au fost din țările aparținând Uniunii Europene” (sursă Institutul Național de Statistică -INS)

În perioada menționată, durata medie a șederii a fost de 2,4 zile pentru turiștii români și de 1,9 zile la turiștii străini.

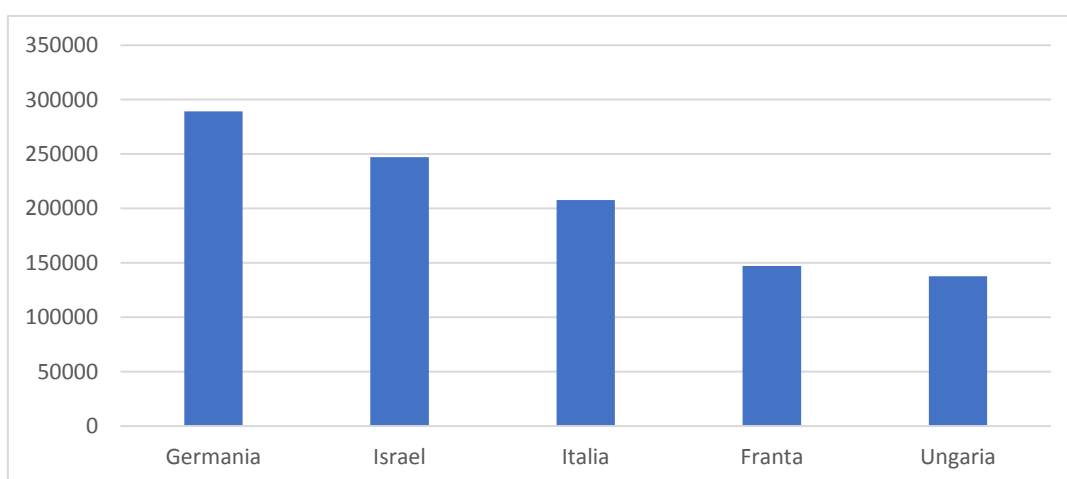
Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare în anul 2017 a fost de 31,2% pe total structuri de cazare turistică, în creștere cu 0,4 puncte procentuale față de anul 2016.

Indici mai mari de utilizare a locurilor de cazare în anul 2017 s-au înregistrat la hoteluri (39,4%), vile turistice (25,9%), spații de cazare pe nave (24,6%), bungalouri (22,7%) și popasuri turistice (22,6%).

Conform INS, cele mai multe sosiri ale turiștilor străini cazați în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare au provenit din:

Germania	289.100 turiști
Israel	247.200 turiști
Italia	207.700 turiști
Franța	147.200 turiști
Ungaria	137.700 turiști

În figura 1.3 este prezentată țara de proveniență a turiștilor străini în România în 2016

Figura 1.3. Repartizarea turiștilor străini sosiți în România (2016) pe țări de proveniență

Sosirile vizitatorilor străini în România, înregistrate la punctele de frontieră, au fost în anul 2017 de 12706,1 mii, în creștere cu 24,3% față de anul 2016.

Majoritatea vizitatorilor străini provine din țări situate în Europa (89,5%).

Din totalul sosirilor vizitatorilor străini în România 53,2% provin din statele Uniunii Europene. Cele mai multe sosiri au fost din Bulgaria (24,7%), Ungaria (21,8%), Italia (10,1%), Germania (9,1%), Polonia și Franța (fiecare cu câte 5,1%) și Regatul Unit al Marii Britanii (4,8%).

Plecările vizitatorilor români în străinătate, înregistrate la punctele de frontieră, au fost în anul 2017 de 19939,7 mii, în creștere cu 23,6% comparativ cu anul 2016.

Mijloacele de transport rutier au fost cele mai utilizate pentru plecările în străinătate și au reprezentat 69,3% din numărul total de plecări.

Sosirile înregistrate în structurile de primire turistică în luna decembrie 2017 au fost însumate la 784,2 mii, în creștere cu 10,5% față de cele din luna decembrie 2016.

Din numărul total de sosiri, sosirile turiștilor români în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare au reprezentat în luna decembrie 2017 80,0%, în timp ce turiștii străini au reprezentat 20,0%, ponderi similare cu cele din luna decembrie 2016.

În ceea ce privește sosirile turiștilor străini în structurile de primire turistică, cea mai mare pondere au deținut-o cei din Europa (72,3% din total turiști străini), iar din aceștia 85,1% au fost din țările aparținând Uniunii Europene.

Înnoptările înregistrate în structurile de primire turistică în luna decembrie 2017 au însumat 1590,3 mii, în creștere cu 11,5 % față de cele din luna decembrie 2016. Din numărul total de înnoptări, înnoptările turiștilor români în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare au reprezentat în luna decembrie 2017 80,3%, în timp ce înnoptările turiștilor străini au reprezentat 19,7%. În ceea ce privește înnoptările turiștilor străini în structurile de primire turistică, cea mai mare pondere au deținut-o cei din Europa (67,6% din total turiști străini), iar din aceștia 82,1% au fost din țările aparținând Uniunii Europene.

Durata medie a șederii în luna octombrie 2017 a fost de 2,3 zile la turiștii români și 1,9 zile la turiștii străini.

Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare în luna decembrie 2017 a fost de 24,3% pe total structuri de cazare turistică, în creștere cu 1,3 puncte procentuale față de luna decembrie 2016. Indici mai mari de utilizare a locurilor de cazare în luna decembrie 2017 s-au înregistrat la hoteluri (29,5%), vile turistice (19,9%), pensiuni turistice (19,6%), hosteluri (17,2%) și pensiuni agroturistice (16,5%).

Plecările vizitatorilor români în străinătate, înregistrate la punctele de frontieră, au fost în luna decembrie 2017 de 1.286,9 mii, în creștere cu 15,7% comparativ cu luna decembrie 2016. Mijloacele de transport rutier au fost cele mai utilizate pentru plecările în străinătate, reprezentând 68,6 % din numărul total de plecări.

1.2. Prezentarea generală a activității turistice în județul Timiș pentru perioada 2012-2017

Considerând patrimoniul turistic ca fiind ansamblul elementelor ce se constituie ca atracții turistice și care se pretează unei amenajări pentru vizitare și primirea călătorilor se poate aprecia că la nivelul județului Timiș se regăsesc o serie limitată de resurse.

Apartenența județului la Regiunea Vest – regiune din care fac parte județe mult mai avantajate ca potențialului turistic și antropoc – Arad, Caraș Severin și Hunedoara - au disipat atenția turiștilor români și străini de la resursele turistice existente în Timiș.

Județul Timiș cuprinde o serie de arealuri turistice de complexitate mică (o unitate de relief, un lac, o vale, s.a), uniforme care permit dezvoltarea unui număr limitat de forme de turism. Arealurile turistice existente la nivelul județului Timiș cuprind la rândul lor centre turistice – Timișoara, Buziaș, Lugoj, Sânnicolau Mare, etc localități cu potențial turistic și obiective (puncte turistice) interesante.

Județul Timiș are un istoric legat de industrie. Plecând de aici se poate spune că aici există un patrimoniu industrial semnificativ. Aici putem aminti:

- Uzina de apă, Stația de Epurare, Fabrica de bere, Abatorul, Turnurile de apă din Fabric și Iosefin
- Nodul hidrotehnic Budinț - Chizătău
- Ecluza de la Urseni

- Premierele Timișoarei sunt legate tot de inovație și progres industrial (prima fabrică de bere din România, primul oraș cu străzile iluminate electric din Europa, etc)

Patrimoniul industrial este reprezentat de mărturiile ale culturii industriale, de la primele manifestări preindustriale și până în prezent, având semnificație istorică, tehnologică, socială, arhitecturală sau științifică printre care se pot enumera:

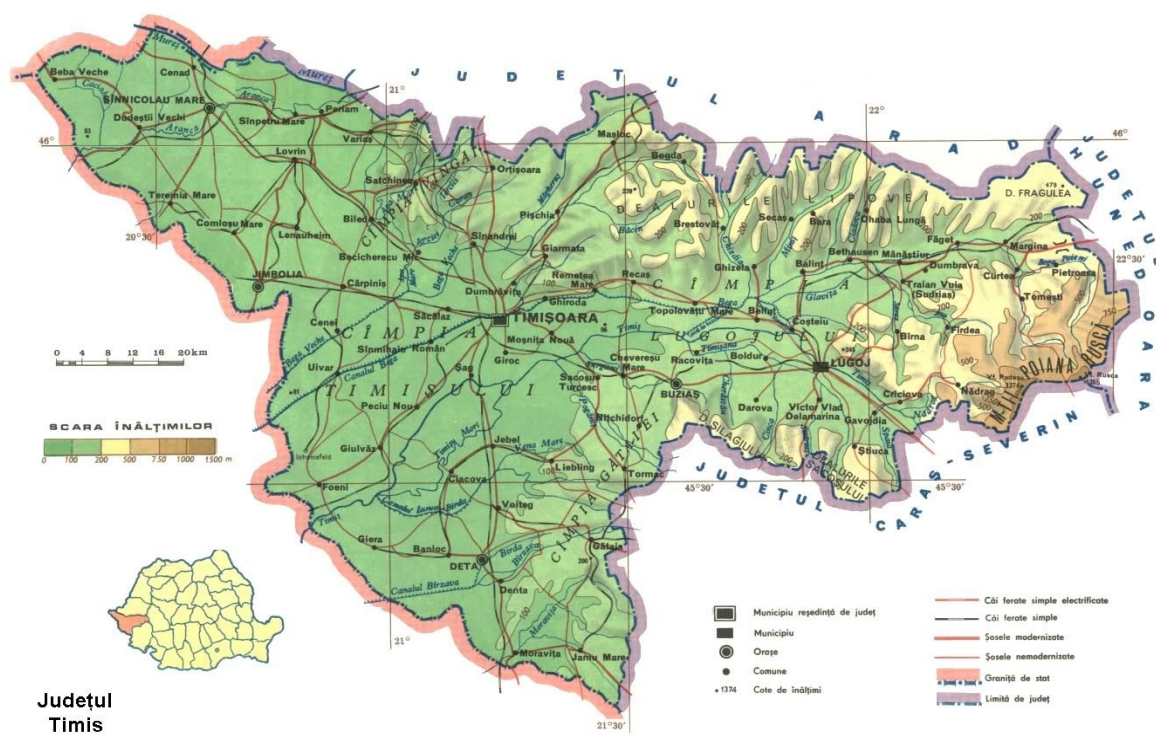
- construcții industriale - ateliere, hale, depozite, turnuri de apă, centrale electrice
- construcții civile - clădiri administrative, religioase, pentru educație, locuințe sau loisir legate de producția industrială
- zone de exploatare și prelucrare a resurselor naturale de subsol sau suprafață – mine, cariere, amenajări hidroenergetice etc.
- construcții pentru transporturi și infrastructuri;
- mașini, instalații, linii tehnologice, utilaje;

Peisaje culturale industriale, respectiv acele teritorii naturale sau urbane cu valoare de peisaj cultural al căror caracter este rezultatul interacțiunii în timp a factorilor naturali cu cei determinați de activități umane industriale precum și proiecte, documentații tehnice, fotografii, înregistrări video și audio, documente juridice, alte documente legate de industrie constituite în arhive de întreprindere și fonduri documentare de Stat sau private.

Activitatea turistică în județul Timiș pentru perioada 2012-2017 este caracterizată prin următoarele aspecte generale:

- Poziția geografică a județului în imediată apropiere a graniței cu Ungaria și Serbia conduce la un *turism de tranzit ridicat*, dar cu durate mici și medii de ședere (nopti/turist);
- Din totalul formelor de turism practicate în județul Timiș se remarcă *turismul de afaceri* respectiv *turismul de weekend* și într-o mai mică măsură *turismul balnear și de recuperare*;
- *Aspectele culturale, de tradiție locală și istorice sunt slab reprezentate în oferta turistică* în raport cu alte regiuni ale țării;

- *Brandul turistic al județului este quasi inexistent, județul fiind asimilat ca imagine regiunii Vest care cuprinde județe mult mai ofertante din punct de vedere geografic și istoric (Arad, Caraș Severin și Hunedoara) respectiv regiunii istorice Banat care în prezent este împărțită între România, Serbia și Ungaria;*
- *Notorietatea județului Timiș din punct de vedere turistic este extrem de slabă atât la nivel național cât și internațional;*
- *Turiștii care se regăsesc în componentă de afaceri sunt atât români cât și străini aceștia consumând în medie 3 nopți de cazare.*

Figura 1.4. Harta fizică a județului Timiș

Numărul de turiști rezidenți și nerezidenți sosiți în județul Timiș în perioada 2014-2017 cazați rezultă situația prezentată în tabelul Tabelul 1.2.

Tabelul 1.2. Numărul de turiști în perioada 2014-2017

Turisti (persoane)	Tip cazare	2014	2015	2016	2017
Romani	hotel	152.134	170.094	184.467	178.029

	hostel	8.714	13.158	21.825	21.958
	pensiuni turistice	32.577	44.535	47.321	48.578
	pensiuni agroturistice	10.777	10.218	11.623	14.761
Străini	hotel	73.019	81.075	89.781	111.587
	hostel	913	2.220	3.287	4.995
	pensiuni turistice	4.245	5.171	4.726	4.153
	pensiuni agroturistice	894	1.092	1.070	1.240

Sursa: INSSE

Analizând datele legate de numărul de turiști sosiți și cazați în județul Timiș în perioada 2014-2017 se poate observa că numărul turiștilor rezidenți (români) se menține la aproximativ același ordin de mărime în timp ce numărul de turiști nerezidenți (străini) se află în creștere continuă înregistrând un salt mai substanțial în anul 2017.

Sosirile înregistrate au la baza turismul de afaceri și evenimente legate de afaceri și de mediul universitar (conferințe, simpozioane, instruirii, s.a) respectiv turismul practicat de tineri care vizitează Timișoara și care se cazează în hostel - uri. Sosirile cuantificate se realizează în principal în municipiul Timișoara, iar activitățile de turism se limitează în principal la vizitarea orașului - fapt datorat timpului liber limitat al persoanelor care se deplasează în interesul afacerilor. Pentru anul 2017 se constată o creștere mai importantă a numărului de sosiri atât pentru turiștii români cât și pentru cei străini, acesta creștere având ca principale cauze extinderea anumitor afaceri precum și perspectiva apropiării anului 2010 (Timișoara Capitală Culturală Europeană 2021).

1.3. Descrierea formelor de turism practicate în județul Timiș

Principalele formă de turism practicate în prezent în județul Timiș sunt legate de nivelul actual de dezvoltare a acestui sector economic. Interesul modest și inițiativele sporadice de punere în valoare a potențialului turistic natural și antropoc al județului s-a datorat în principal opiniei unanim vehiculate cum că dezvoltarea economică a județul Timiș se poate baza doar componentă industrială și cea agricolă.

1.3.1. Turism de afaceri și de tranzit

Datorită dezvoltării industriale și a numărului ridicat de firme multinaționale care și-au creat facilități de afaceri se poate afirma că principala formă de turism existent în județul Timiș este turismul de afaceri. Acest tip de turism se regăsește în Timișoara în cea mai mare pondere precum și în Lugoj, Sânicolau Mare, Deta și Jimbolia într-o proporție mult mai mică. Acest tip de turism se caracterizează prin următoarele aspecte:

- Durata sejurului în medie de 3 zile;
- Sosirile în județ se realizează cu transport aerian (75-85%) cu transfer auto către cazare și locația de interes;
- Transferul auto se execută în mai mult de 50% din cazuri cu autoturismele de serviciu a firmelor vizitate de turistul de afaceri
- Se preferă cazarea în hoteluri și pensiuni cu 3 și 4 stele cu mic dejun inclus
- Mesele au loc în peste 70% din cazuri astfel: prânz și cină la restaurante, altele decât cel al locației de cazare
- Activitățile de recreere și distracție se desfășoară în proporție de peste 80% în cluburi/ baruri/ ceainării/ crame/ alte locații de acest tip.

1.3.2. Turism cultural - istoric

În ultimii 30 de ani turismul cultural a înregistrat o diversificare a temelor și a formelor de practicare ca urmare a presiunii cererii consumatorilor și rafinării gusturilor acestora. Astfel pe lângă vizite, sejururi și excursii s-au adăugat city break -urile, stagiile și circuitele tematice.

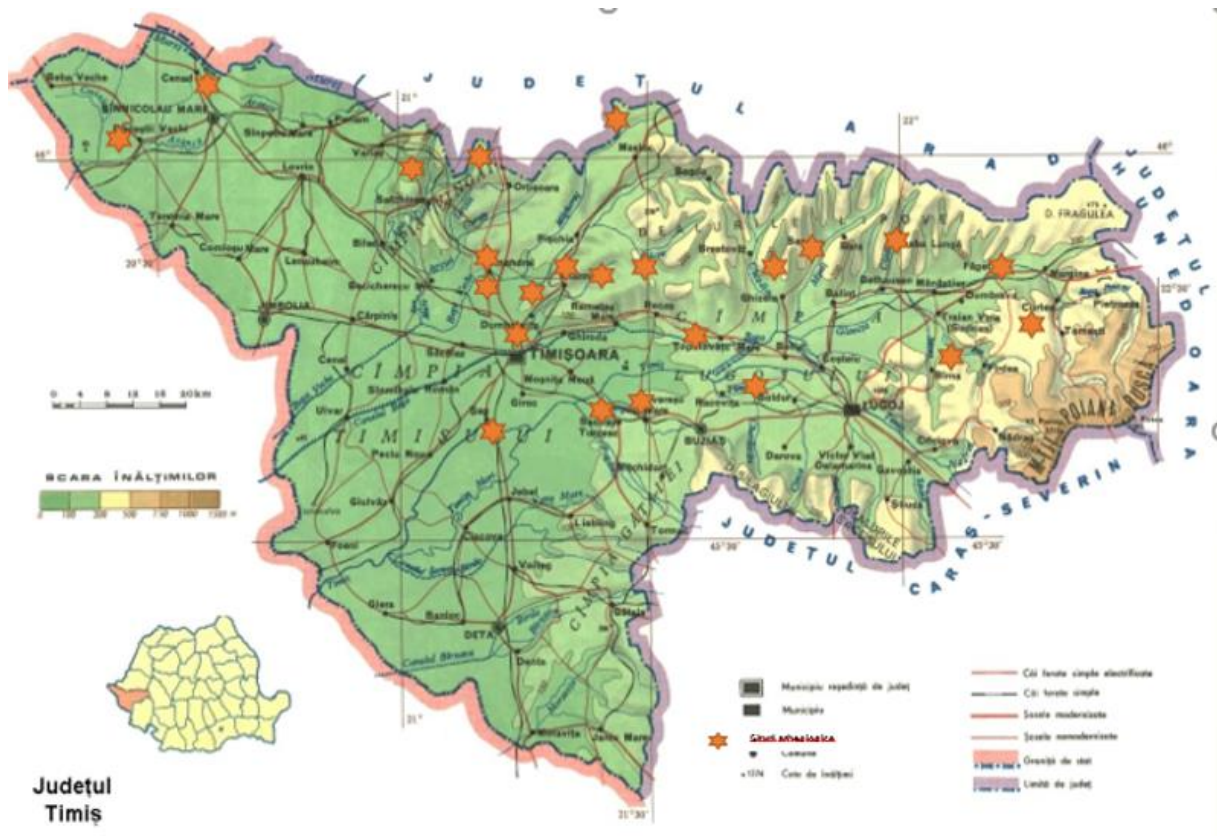
Temele specific turismului cultural – cu excepția celei religioase și de evenimente culturale evidențiate separat sunt prezentate în Tabelul 1.3.

Tabelul 1.3. Temele predilecte pentru turismul cultural istoric

Tema turism cultural istoric	Forma de manifestare
Descoperire orașe, zone culturale și artă	City break, sejur, circuit turistic, vizite
Istorică/arheologică	Vizita, circuit turistic, sejur cu excursii, city break
Etnică/ rememorare	Vizita, circuit turistic, sejur cu excursii, city break
Artizanat/ industrii creative	Sejur cu excursii, circuit, stagii, city break
Gastronomică	Vizită, circuit turistic, stagii
Lingvistică, pedagogică	Sejururi în școli și familii

În prezent, în județul Timiș, exceptând municipiul Timișoara, temele turismului cultural istoric expuse în tabelul 1.3 sunt incoerente, inițiativele de dezvoltare de produse turistice pe aceste teme sunt sporadice și neagregate.

Tema descoperirii orașului și a zonei culturale se regăsește preponderent în municipiul Timișoara, în principal prin vizite ghidate ale orașului și vizite la muzee. Vizitele ghidate realizate în general cu grupuri de turiști români sau străini se focalizează pe istoria și arhitectura orașului și pe prezentarea aspectelor inedite. Vizitele ghidate pe domenii înguste de interes – patrimoniu industrial, street art, vestigii arheologice, epoci istorice, s.a se organizează sporadic și nu se constituie ca oferta de vânzare promovată sistematic în turismul cultural al județului Timiș.

Figura 1.5. Distribuția siturilor arheologice în județul Timiș

În ceea ce privește siturile arheologice din județul Timiș avem următoarea situație:

- Grupa A: 78 de obiective (valoare națională și universală)
- Grupa B: 260 de obiective (valoare locală)

Diferențierea în funcție de categoriile tipologice (conf. Legii 5/2000- secțiunea III- Zone contruite protejate) are următoarea structură:

- I- Situri, ansambluri și monumente arheologice: 57 obiective (5 de grupa A și 52 de grupa B)
- II-Situri, ansambluri și monumente de arhitectură : 235 obiective (100 de grupa A și 135 de grupa B)
- III- Monumente și ansambluri de for public : 27 obiective (7 de grupa A și 20 de grupa B)
- IV- Monumente și ansambluri memoriale: 19 obiective (2 de grupa A și 17 de grupa B)

Figura 1.6. Conacele din județul Timiș

Distribuția conacelor din județul Timiș este prezentată în figura 1.6. Acestea pot reprezenta o importantă resursă turistică în viitor în măsura în care acestea vor fi recondiționate de actualii proprietari și integrate în circuitul turistic.

În afară conacelor ca și patrimoniu cultural imobil din județul Timiș mai putem aminti următoarele:

- **Clădirile stil baroc, eclectic, stil 1900-** wiener secession, cubism și neoromânesc, Timișoara, Lugoj
- **Biserici din lemn** –zona Făget
- **Casele rurale cu fronton** – baroc rural- Biled, Bacova, Becicherecul Mic, Sandra, Bulgaruș, Iecea, Liebling, Cenad, s.a
- Sânnicolau Mare – **biserica catolică, momumentul Sf. Ioan Nepomuk (1757), conacul Nako, biserica ortodoxă sârbă**
- Cenad- **biserica catolică neogotică: sarcofagul Sfântului Gerhard** (episcop catolic -1030 George de Sagredo)
- Beba Veche – **biserica ortodoxă, casă specifică nr.307, pod vechi – podul grâului (300 ani)**

- Dudeștii Vechi- **biserica catolică 1804, casă nr 882**
- Deta- **centrul istoric case stil secesion**
- Foeni- **pod de cărămidă sec XVIII-lea, conacul și mauseleul familiei Mocioni, casă nr.427 “ Ghibaur”**
- Banloc- **conac, casă nr.539**
- Charlottenburg – sit rural- **case cu fronton triunghiular (sat rotund)**
- Teremia Mare - **biserica româno catolică, zona pieței și parcului, case tipice regiunii**
- Comloșu Mare - **biserica ortodoxă română, Casă Teodor Tibor, conacul San Marco**
- Bulgăruș - **case vagon cu fronton îngust** - apropiere de Lenauheim
- Carani - **castelul contelui Mercy,**
- Tomnatic- **cimitirul francez**

Tema rememorărilor și a aspectelor etnice se realizează prin efortul agențiilor de turism care dezvoltă pachete turistice ce tratează acest tip de turism cultural, promovarea internațională fiind minimală; în aceeași notă se regăsește componentă de artizanat și industrii creative.

În ceea ce privește tema lingvistică și pedagogică a turismului cultural aceasta se bazează pe efortul instituțiilor de învățământ care aplică pentru stagii de practică a studenților străini în județul Timiș (în principal în Timișoara), a doctoratelor în co-tutelă și într-o oarecare măsură și prin efortul anumitor organizații neguvernamentale de tipul Rotary, Lions, Asociația Studenților Creștin Ortodocși (ASCOR), s.a

Situația numărului de vizitatori în muzeele și colecțiile particulare active în județul Timiș pentru anul 2016 este prezentată în tabelul 1.4.

Tabelul 1.4. Muzee și colecții particulare – jud Timiș

Nr. crt	Localitatea	Nr. de instituții	Nr. de vizitatori- total
1	Timișoara	9	144.922
2	Lugoj	2	2.977
3	Buziaș	2	10.460
4	Ciacova	1	100
5	Jimbolia	3	1.665
6	Sânicolau Mare	2	165

7	Cenad	1	90
8	Lenauheim	1	865
9	Pișchia	1	110
10	Deta	1	1.295
11	Traian Vuia	1	nu exista date
12	Becicherecul Mic	1	nu exista date
13	Cenei	1	nu exista date
14	Giroc	1	nu exista date
15	Dudeștii Noi	1	nu exista date
16	Teremia Mare	2	nu exista date
17	Victor Vlad Delamarina	1	nu exista date
Total		22	

Analizând datele prezentată în tabelul 1.4 se observă că municipiul Timișoara, prin cele nouă muzee și colecții particulare care acoperă un număr important de specializări (istorie, etnografie, artă, religie) se detașează în topul numărului de vizitatori;

1.3.3. Turism de evenimente

Evenimente culturale

Dată fiind amploarea pe care turismul de evenimente a luat-o în ultimii 30 de ani s-a considerat necesară analizarea acestei teme specifice turismului cultural ca tip de turism de sine stătător. Au fost considerate ca evenimente culturale generatoare de flux turistic festivalurile și concertele naționale și internaționale.

În Tabelul 1.5. sunt prezentate evenimentele principale de tip festival organizate în județul Timiș precum și numărul ediției aferente anului 2017.

Dat fiind faptul că la nivelul județului Timiș nu sunt organizate suficiente evenimente culturale de anvergură națională și mai cu seama internațională se poate considera că turismul de evenimente poate fi îmbunătățit. Evenimente de tip concert și festivaluri sunt promovate și se desfășoară în general în cluburi sau în spații deschise de genul Parcul Rozelor sau Muzeul Satului Bănățean. Festivalurile internaționale atrag un număr relativ scăzut de turiști ele fiind consumate în principal de rezidenți. Lipsa unei

locații propice organizării de evenimente de mari dimensiuni împiedică dezvoltarea acestui tip de turism.

Tabelul 1.5. Festivaluri și târguri organizate în județul Timiș

Nr.crt.	Denumire festival	Localitate	Ediția (2017)
1. FESTIVALURI DE MUZICĂ			
1.1.	Festivalul Jazz TM	Timișoara	6
1.2.	Revolution Festival	Timișoara	4
1.3.	Gala de Blues Jazz Kamo	Timișoara	28
1.4.	Festivalul internațional Timișoara Muzicală	Timișoara	43
1.5.	Festivalul de Muzică Veche Timișoara	Timișoara	13
1.6.	Serbările de la Hanul Timișoreana	Timișoara	24
1.7.	Festivalul zilele muzicale Enescu Bartok	Timișoara	
1.8.	Festivalul de opera si opereta in aer liber	Timișoara	14
1.9.	Festivalul Blues pentru Timișoara	Timișoara	12
1.10.	Vest Fest	Timișoara	2
1.11.	Festivalul National de Romante, „Roze pe Bega”	Timișoara	5
1.12.	Festivalul Baroc Timișoara	Timișoara	7
1.13.	Festival internațional de chitara	Timișoara	4
1.14..	Festivalul internațional de orga „Tim Orgel Fest”	Timișoara	18
1.15.	Festivalul internațional de muzică nouă intrada	Timișoara	4
1.16.	Festivalul Fanfarelor de la Timișoara	Timișoara	30
1.17.	Festivalul coral internațional de muzică modernă și contemporană „VOX MUNDI”	Timișoara	3
1.18.	Festival timișoara rocks	Timișoara	1
1.19.	Fête de la musique	Timișoara	36
1.20.	Festivalul Art Time - Zilele Muzicii Vieneze	Timișoara	5
1.21.	Festivalul coral Zilele Muzicii Sacre la Filamonica Banatul	Timișoara	24
1.22.	Festivalul International Coral „Ion Vidu”	Lugoj	48
1.23.	Concursul Internațional de Canto „Traian Grozăvescu”	Lugoj	28
2. FESTIVALURI CINEMATOGRAFICE			
2.1.	Ceau Cinema - Festival de buzunar	Timișoara/Got tlob	5

2.2.	Caravana Metropolis	Timișoara	7
2.3.	Caravana filmelor TIFF	Timișoara	9
2.4.	Festivalul Filmului Francez	Timișoara	22
2.5.	Festivalul filmului francez de umor	Timișoara	9
2.6.	Timishort Film Festival	Timișoara	8
2.7.	Festivalul de film Cinecultura	Timișoara	9
2.8.	Festivalul de Film Central European	Timișoara	22
2.9.	Festivalul internațional tres courts	Timișoara	20
3. FESTIVALURI DE TEATRU			
3.1.	Festivalul de teatru în limba engleză pentru adolescenți T4T	Timișoara	19
3.2.	Săptămâna de teatru Diogene V. Bihoi	Timișoara	23
3.3.	Festivalul European de teatru Eurothalia	Timișoara	7
3.4.	Festivalului European al Spectacolului – Festivalul Dramaturgiei Românești	Timișoara	23
3.5.	TESZT- Festivalul Euroregional de Teatru din Timișoara	Timișoara	10
3.6.	Festivalul Național de Teatru pentru Tineri și Copii	Timișoara	11
3.7.	Festivalul Internațional de Animație „Sub bagheta lui Merlin“	Timișoara	
3.8.	Festivalul internațional de teatru de tineret de expresie germană	Timișoara	19
3.9.	Festivalul Internațional de Teatru „FestteamArt“	Lugoj	26
4. FESTIVALURI DE LITERATURĂ			
4.1.	Festivalul Internațional de Literatură de la Timișoara	Timișoara	7
4.2.	Bookfest	Timișoara	7
5. FESTIVALURI DE MODĂ			
5.1.	Timișoara Fashion Days	Timișoara	
5.2.	Fashion Film & Photo Festival	Timișoara	
6. FESTIVALURI DE DANS ȘI FOLCLOR			
6.1.	Festivalul Internațional de Dans	Timișoara	8
6.2.	Festivalul Internațional de Tango Argentinian	Timișoara	5
6.3.	Timișoara tango festival	Timișoara	6
6.4.	Festivalul Inimilor	Timișoara	29
6.5.	Festivalul Etniilor	Timișoara	18
6.6.	Festivalul „maratonul cântecului și dansului popular sârbesc“	Timișoara	25

6.7.	Salsa addicted festival	Timișoara	11
6.8.	Zilele culturii germane	Timișoara	13
6.9.	Zilele culturii sârbe	Timișoara	12
6.10.	Festivalul Internațional de Folclor „Ana Lugojana”	Lugoj	26
7. FESTIVALURI DE ARTE COMBINATE			
7.1.	Festivalul Simultan	Timișoara	13
7.2.	PLAI Festival	Timișoara	13
7.3.	Festivalul Bega Bulevard	Timișoara	11
7.4.	Festivalul artelor timișorene	Timișoara	5
7.5.	Antagon festival	Timișoara	2
7.6.	Festivalul analog-mania	Timișoara	4
7.7.	Student Fest	Timișoara	27
7.8.	ManyFest	Timișoara	25
7.9.	Festivalul Street Delivery	Timișoara	12
7.10.	Festivalul AccesArt	Timișoara	11
7.11.	Festivalul Condeierilor Plugari	Timișoara	11
7.12.	Check ART Festival	Timișoara	4
7.13.	Art encounters	Timișoara	3
7.14.	asFalt art	Timișoara	2
7.15.	International Street Art Festival	Timișoara	4
7.16.	Artă-mă!	Timișoara	
7.17.	Festivalul Timfloralis	Timișoara	3
7.18.	Festivalul Internațional de Zmeie	Timișoara	2
7.19.	VpB Fest	Timișoara	1
7.20.	Festivalul Luminii	Timișoara	15
7.21.	Ezotericfest	Timișoara	21
8. FESTIVALURI GASTRONOMICE			
8.1.	Oktoberfest	Timișoara	3
8.2.	Street Food Festival	Timișoara	3
8.3.	Festivalul Vinului	Timișoara	8
8.4.	Festivalul Etniilor si Festivalul Gastronomic	Timișoara	5
8.5.	Festivalul Gustului Românesc	Timișoara	1

8.6.	Festivalul Racilor și Fructelor de mare	Timișoara	1
8.7.	Festivalul Vânătorilor	Timișoara	9
8.8.	Festivalul Papricașului și al Vinului la Buziaș	Buziaș	9
8.9.	Festivalul Rachiului la Sânpetru Mare	Sânpetru Mare	7
9. PIEȚE ȘI TÂRGURI			
9.1.	Piața agroalimentară	Buziaș	Săptămânal – miercuri, sâmbătă
9.2.	Târg Ciacova	Ciacova	28.01; 25.02; 25.03; 29.04 27.05; 24.06; 29.07; 26.08 30.09; 28.10; 25.11; 30.12
9.3.	Târgul Aleea Revoluției	Deta	Prima duminică din lună
9.4.	Piața agroalimentară	Făget	Săptămânal - marți, vineri
9.5.	Piața agroalimentară	Jimbolia	Săptămânal - miercuri, sâmbătă
9.6.	Târg mixt	Recaș	Săptămânal - miercuri
9.7.	Târg mixt	Sânnicolau Mare	Săptămânal – marți, vineri, sâmbătă

Numărul de spectacole desfășurate în ultimii trei ani la nivelul județului Timiș sunt prezentate în tabelul 1.6.

Tabel 1.6. Număr de spectacole desfășurate de nivelul județului Timiș

Nr.crt.	Tip de spectacol	Nr. de spectacole		
		2015	2016	2017
1	Spectacol dramatic	476	494	462
2	Spectacol de animatie	206	185	196
3	Spectacol de opera	111	110	87
4	Spectacol filarmonica	136	133	173
5	Spectacole ale ansamblelor artistice	31	59	68

(sursa INS)

Alte tipuri de evenimente

Cu toate că municipiul Timișoara este un centru universitar cu tradiție, cuprinzând patru universități de stat – Universitatea Politehnică Timișoara, Universitatea de Vest, Universitatea de Medicină și Farmacie și Universitatea de Științe Agricole a Banatului și 2 universități private în care studiază peste 40.000 de studenți, datorită lipsei unor spații adecvate nu sunt organizate suficiente evenimente de anvergură națională și internațională de tipul conferințelor și seminariilor tematice.

În județul Timiș se organizează evenimente sportive de anvergură locală și județeană care atrag doar participanți locali în principal în următoarele sporturi: Fotbal, handbal, baschet, volei, tenis de masă, golf, sport ecvestru, canotaj, culturism, atletism

1.3.4. Turism balneoclimateric și de recuperare

Pe teritoriul județului Timiș se regăsesc două stațiuni balneoclimaterice acreditate la nivel național și anume:

- Stațiunea Buziaș - de interes național
- Băile Calacea - de interes local

Stațiunea Buziaș – dispune de 350 locuri de cazare, are varietăți de ape minerale utilizate pentru cură externă - ape carbogazoase, bicarbonatate, clorurate, sodice, calcice, magneziene, hipotone, cu un grad de mineralizare de până la 6,6 g/l. La acestea se mai adaugă un bioclimat sedativ și mofeta.

Principalele afecțiuni cărora li se adresează procedurile terapeutice utilizate în bazele de tratament de la Buziaș (afecțiuni cardiovasculare, stări după infarct, în stadiul de postconvalescenta, cardiopatie ischemică, insuficiență mitrală și aortică compensată, hipertensiune arterială, arteriopatii periferice, varice, afecțiuni reumatismale degenerative spondiloze, artroze, poliartroze, afecțiuni reumatismale abarticulare tendinoze, tendomioze, tendoperiostoze, periartrită scapulohumerală, afecțiuni postraumatice, stări după operații pe mușchi, oase și articulații, stări după entorse, luxații și fracturi, afecțiuni neurologice periferice și centrale, pareze ușoare și sechele tardive după hemipareze și după pareze, afecțiuni asociate respiratorii, ginecologice, metabolice și de nutriție, nevroză astenică și boli profesionale)- vizează în proporție de 68% persoane cu vârsta cuprinsă între 45-75 ani (conf. datelor culese și prelucrate la nivelul Stațiunii Buziaș).

În baza statisticilor realizate la nivelul Stațiunii Buziaș în perioada 2015-2016 s-a constatat faptul că aceasta este vizitată în fiecare weekend de peste 100 de persoane

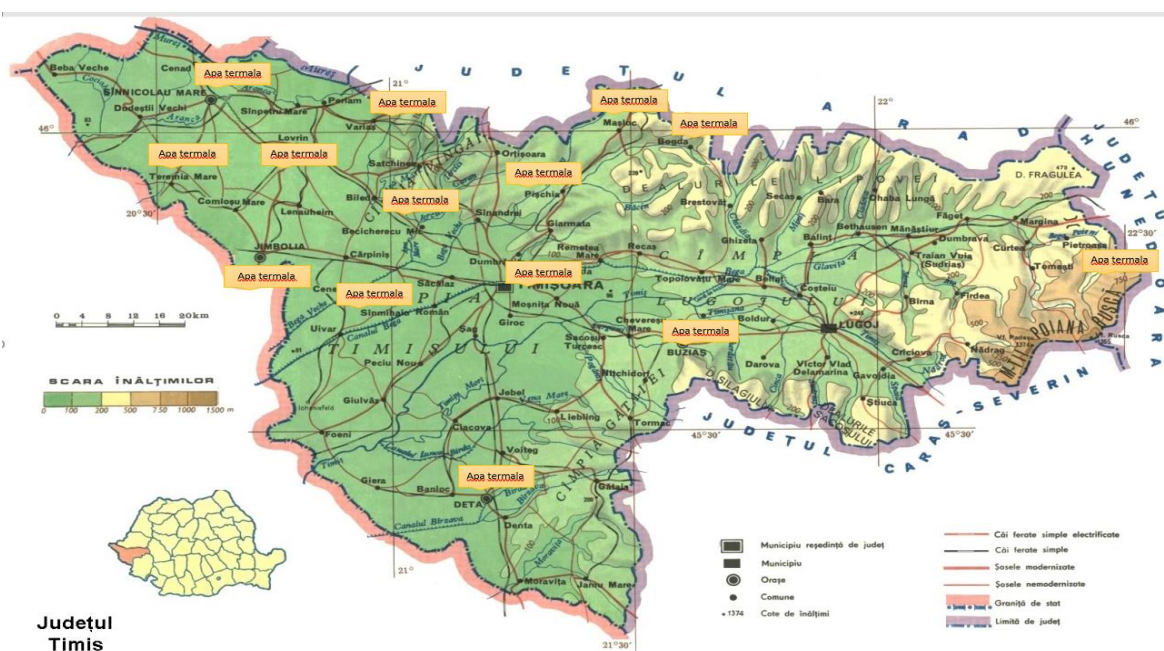

care se deplasează din orașele învecinate - Lugoj, Timișoara - pentru a petrece câteva ore în Parcul Buziaș, iar număr de turiști care au petrecut cel puțin 3 nopți în stațiunea Buziaș în anul 2016 este de 10.540 persoane (statistica stațiunii).

În principal grupurile de turiști de weekend sunt formate din familii cu copii și grupuri de tineri care caută, pe lângă clima blândă și aerul curat al parcului, distracții în aer liber. Durata acestor vizite este de aproximativ 8 ore, timp în care turiștii frecventează și terasele/ restaurantele din Buziaș pentru masă de prânz/ cafea.

Apele termale de la **Băile Calacea** - stațiune de interes local, sunt utilizate pentru tratarea de boli ale aparatului locomotor, a sistemului nervos periferic, pentru afecțiuni reumatismale precum și pentru gastrite și afecțiuni hepato-biliare. Apele termale se ridică la temperaturi de 38-40° conținând natriu, clor, brom și acid carbonic.

Stațiunea beneficiază de 250 de locuri de cazare din care 63 în camere de categoria I, 40 în camere de categoria II și 100 de locuri în căsuțe. Restaurantul stațiunii are o capacitate de 150 de locuri.

Figura 1.7. Distribuția apelor minerale în județul Timiș

În afara celor două stațiuni amintite, în județul Timiș mai există ape minerale care pot fi utilizate pentru tratament în următoarele localități:

- Sacoșu Mare** – ape minerale carbogazoase
- Pișchia** – ape minerale bicarbonate-alkalină-magneziană, oligominerală

- **Fibiș** - apă minerală
- **Bogda** – apă minerale carbogazoase, bicarbonate, calcice, feruginoase, hipotonice, iodurate, oligominerale, atermale
- **Ivanda** – ape minerale sulfatate, clorurate, sodice, magneziene, termale
- **Timișoara** – ape minerale carbogazoase, termominerale (la 250m adâncime); apă feruginoasă (la 1200 m adâncime), apă geotermală
- **Sânnicolau Mare** – ape termominerale, geotermală
- **Teremia Mare**- apă minerală sulfuroasă, bromurată, iodurată, bicarbonată, clorurată, sodică, hipotonică
- **Deta** – apă termominerală
- **Tomești**- izvoare cu ape minerale termale și radioactive
- **Lovrin** – apă geotermală
- **Mașloc**- apă minerală,
- **Biled** -apă minerală, termală
- **Jimbolia** -apă geotermală
- **Variaș**- apă minerală, geotermală
- **Sânmiхайu German** apă termală
- **Periam, Lenauheim, Uivar, Cărpiniș, Cebza, Banloc, Beba Veche, Tomnatic, Beregsău Mic, Beregsau Mare, Comloșu Mare, Grabaț, Saravale, Șandra** – ape termale și geotermală

1.3.5. Turism religios

Turismul religios este slab reprezentat la nivelul județului Timiș cu toate că în această zonă se regăsesc o serie de biserici și mănăstiri care pot fi exploatate cu succes în vizite turistice și circuite cu teme religioase. Bisericile din județul Timiș nu găzduiesc

moaște ale sfinților cu reverberație națională sau internațională (mai puțin poate moaștele Sf. Iosif de la Partoș) motiv pentru care vizitele turistice de natură religioasă se desfășoară local. Aspectele legate de conviețuirea multietnică și multiconfesionala nu sunt exploatare suficient. Cele mai vizitate edificii religioase în județul Timiș sunt:

- Catedrala Mitropolitană Timișoara - la subsolul acesteia se regăsește un muzeu cu artă și înscrisuri bisericești
- Domul Catolic Timișoara - în interiorul acesteia se organizează concerte de orgă
- Biserica parohială româno catolică Millenium Timișoara, cartier Fabric, stil neoroman, unde se organizează concerte de orgă
- Biserica parohială româno-catolică Sf. Maria, cartier Iosefin, Timișoara
- Biserica parohială română catolică Preasfântă inima a lui Isus, stil neogotic, cartier Elisabetin, Timișoara,
- Mănăstirea Sag Timiseni - hramul Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul
- Biserica Sf. Iosif de la Partoș
- Mănăstirea Morisena- hramul Nașterea Sf. Ioan Botezătorul
- Mănăstirea Săraca - hram Schimbarea la Față, Semlacul Mic - Gătaia
- Mănăstirea Izvorul Miron - Voronețul Banatului hramul Izvorul Tămăduirii

1.3.6. Turism rural, agroturism, ecoturism

În județul Timiș practicarea turismul rural, agroturismul și ecoturismul este extrem de redusă. Cu toate că de-a lungul ultimilor 10 ani, în județ, au fost puse în funcțiune un număr important de pensiuni și agropensiuni în mediul rural acestea nu au performat suficient deoarece nu au dezvoltat pachete turistice specifice acestui tip de turism, nu au respectat arhitectura locală și nu se promovează corespunzător. Pe de altă parte conform studiilor efectuate de ANTREC majoritatea (85%) din totalul pensiunilor care se încadrează în aceste tipuri de turism se regăsesc în zona montană și submontană, dar și în piemontul bănățean aparținând județului Timiș - zona Nadrag, Poieni. Acest tip de turism se află într-o stare incipientă de dezvoltare dar are un potential important.

Cu toate acestea în județ se identifica o serie de pensiuni în mediul rural printre care se pot enumera Casă Altringen- sat Altringen, Schwabenhaus - com Sandra, Casa Bata - Făget, Pensiunea agroturistică La Noemi - Uivar, etc. care atrag vizitatori prin gastronomie și activități de tip teambuilding, respectiv acțiuni punctuale legate de celebrarea diverselor evenimente ale etniilor conlocuitoare.

În ceea ce privește cadrul natural existent în județul Timiș și elementele de atractivitate specifice avem exemplele din tabelul 1.7.

Tabelul 1.7. Elementele de atractivitate din zona rurală a județului Timiș

Cadru natural	Elemente de atractivitate turistica	Observatii
Munții Poiana Ruscă	Forme de relief rezultat al modelării naturale, peșteri, belvedere în poieni, vârfuri cu dificultate ușoară, climat subalpin	Valea Bega – Luncani Valea Bega Poienilor Valea Gladnei Defileu Gladnei -Surdac Pestera de la Românești, Stânca lui Florian, Peștera Albastră, Peștera din Piatra Fetii și din Cioaca Birtului
Dealurile și Câmpia Banatului	Vulcani noroiosi de tip “grifon” Vulcan stins Con vulcanic Sumiga Dune de nisip Lacuri	Vulcani zona Seceani, Pischia Ortisoara -Fibis Dealul Rosu- Luncaret si Șanovița Gătaia – Șemlacul Mare Câmpia Jimboliei
Râuri	Insule naturale, flora și fauna specifică	Timiș Bega Bârzava Mureș -parțial

Pe de altă parte zona rurală a județului Timiș a fost compromisă arhitectural și urbanistic prin faptul că un număr important de gospodării și-au pierdut aspectul

tradițional (case modernizate, cu o arhitectură împrumutată, obiceiuri și meșteșuguri foarte slab reprezentate în starea lor autentică).

Un număr relativ mare de sate poziționate în zone interesante și cu potențial turistic se află în stare avansată de degradare și depopulare sau de schimbare a culturii locale prin migrarea populației autohtone și, în unele cazuri, de introducere de elemente culturale din alte zone geografice prin încercări de repopulare. Acesta schimbare a identității culturale în satele județului Timiș se regăsește în toate aspectele socioculturale, inițiativele de prezervare realizându-se local din fonduri proprii ale comunităților locale.

Caracterul multietnic al județului Timiș se deteriorează în aspectele sale istorice astfel încât un număr relativ mare de sate evidențiază originea și caracterul cultural inițial doar prin nume și toponime.

În același timp la nivelul tuturor statelor europene, deci implicit și în România, respectiv în județul Timiș se observă un fenomen cu tendința crescătoare de suburbanizare care la rândul său modifică aspectul clasic al mediului rural din imediată apropiere a orașelor.

1.3.7. Turism sportiv și de aventură

În județul Timiș, cu precădere în Timișoara, se dezvoltă într-un ritm susținut activități și evenimente din sfera cicloturismului acesta fiind practicat ca și activitate recreativă, în familie sau cu grupuri de prieteni, cu precădere în weekend. Pistele de biciclete create în județ nu au grade de dificultate ridicate, iar activități de tip mountainbike pot fi organizate doar în zona de munte a județului respectiv în piemontul bănățean. Prin urmare cicloturismul este într-o fază incipientă de dezvoltare atât în ceea ce privește organizarea evenimentelor de anvergură internațională care să atragă sportivi și turiști cât și în ceea ce privește infrastructura specifică. În prezent, doar în Timișoara au fost înregistrați 35.000 de bicicliști; a fost creată o comunitate a bicicliștilor (pedalează.ro) care pe lângă activitățile de lobby poate colabora cu autoritățile locale/ județene pentru organizarea de evenimente de anvergură care să atragă totodată turiști.

Tot în cadrul turismului sportiv se organizează plimbări/ deplasări cu barca pe Bega, care fiind într-o fază incipientă de organizare nu au generat un flux semnificativ de turiști rezidenți sau străini.

Evenimentele sportive - hipice organizate în principal în com. Herneacova au început să trezească interes motiv pentru care numărul vizitatorilor la aceste evenimente se încadrează pe un trend crescător, astfel în 2018 a fost organizat de către Federația Ecvestră România primul concursul internațional de echitație.

1.3.8. Turism de vânătoare și pescuit sportiv

Cu toate că în județul Timiș se regăsesc 86 de fonduri de vânătoare respectiv 20 de asociații de vânătoare precum și 30 de fonduri de pescuit și 52 de ape curgătoare turismul de vânătoare și pescuit sportiv este puțin vizibil și dezvoltat, concursurile sau campionate de tir sau pescuit respectiv de chinologie vânătoarească fiind organizate de către Asociația Generală a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi din România în alte județe (județul Timiș a înregistrat de-a lungul timpului campioni la aceste competiții sportive) fără o anvergură națională și internațională care să creeze notorietatea și atracția turistică necesară creerii unui flux de turiști semnificativ.

Pe teritoriul județului Timiș există:

- 30 fonduri de pescuit
- 52 de ape curgătoare

Asociațiile de pescari sportivi autorizate din județul Timiș sunt următoarele:

- Asociația Județeană a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Timiș
- Asociația Pescarilor Sportivi Timișoara
- Asociația Pescarilor Sportivi Monster „FISH TM” Timișoara
- Clubul Sportiv „Monster Fish” Timișoara
- Asociația Pescarilor Sportivi „ARANCA” Sânnicolau Mare
- Asociația Pescarilor „Banatul” Timișoara
- Asociația Sportivă „MILPOV” – Timișoara
- Asociația Acvaculturilor ”Banat Sturio” Giarmata Vii

Tabel 1.8. Zone de pescuit recreativ concesionate de Agenția Națională pentru pescuit și acvacultură

JUDEȚUL TIMIȘ			
1.	Râul Timiș	144 Km	Limita jud. Timiș – frontiera cu Serbia
2.	Râul Bega	159 Km	loc. Curtea-frontiera cu Serbia
3.	Râul Mureș	33 Km	Com. Periam – frontieră cu Ungaria
4.	Râul Bârzava	38 Km	Limita jud. Timiș – frontiera cu Serbia
5.	Canal Aranca	53 Km	com. Periam – frontiera cu Serbia
6.	Lacul Dumbrăvița	25 ha	com. Dumbrăvița
7.	Baraj Salcia	25 ha	Loc. Buziaș

8.	Lacul Topolovățul	15,5 ha	Com. Topolovățul Mare
9.	Lacul de acumulare Lătunaș	8 ha	COM. Jamu Mare

Sursa:

<http://www.anpa.ro/wpcontent/uploads/file/Pescuit%20Sportiv/2018/Zone%20pescuit%20recreativ.pdf>

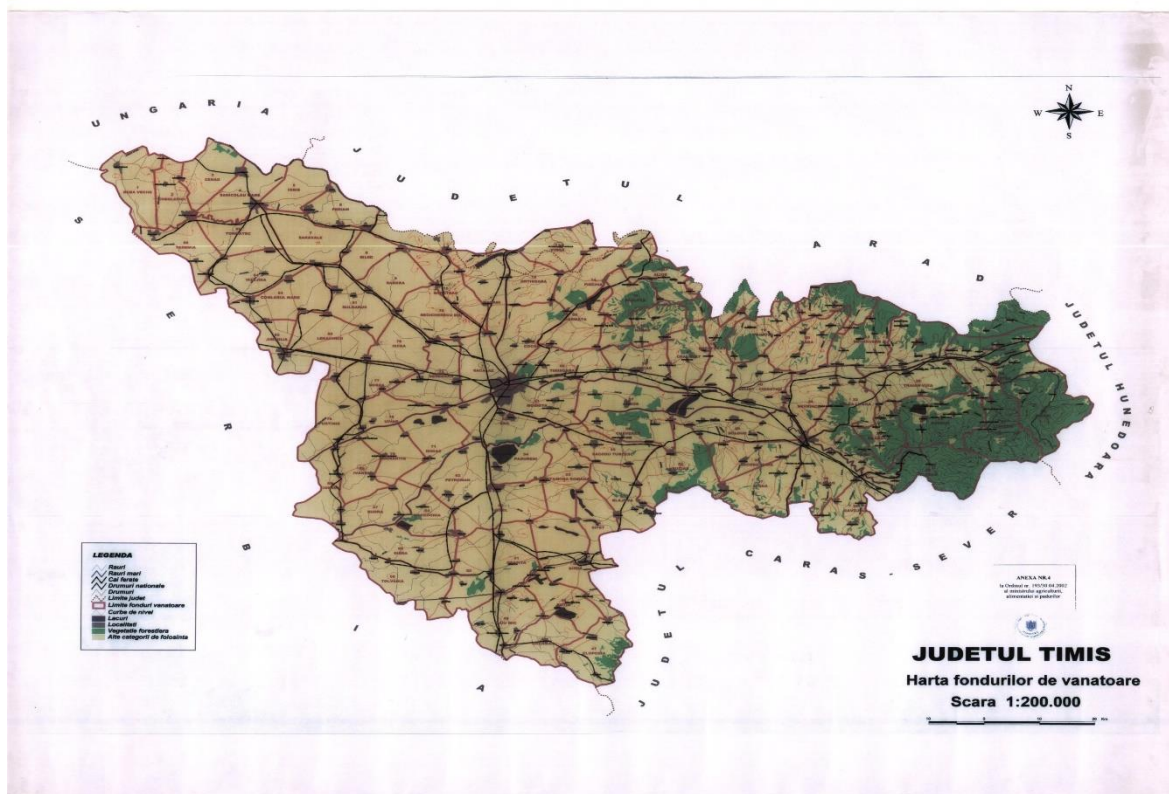

Figura 1.8. Harta fondurilor de vânătoare din județul Timiș

Directia Silvică Timis administreaza urmatoarele fonduri de vanatoare:

1. FONDUL DE VÂNĂTOARE 16 ȘARLOTĂ

Gestionat de : Direcția Silvică Timiș - Ocolul Silvic Timișoara

Suprafață fondulul : 6123 ha

din care : Pădure – 1998, Teren arabil – 2824, Pășune – 1301

2. FONDUL DE VÂNĂTOARE 17 NADAS

Gestionat de : Direcția Silvică Timiș - Ocolul Silvic Timișoara

Suprafață fondului : 9953 ha

din care : Pădure – 2112, Teren arabil – 5711, Pășune – 1537

3. FONDUL DE VÂNĂTOARE 24 MARGINEA

Gestionat de : Direcția Silvică Timiș - Ocolul Silvic Cosava

Suprafață fondului : 7153 ha

din care : Pădure – 4280, Teren arabil – 1660, Pășune – 936

4. FONDUL DE VÂNĂTOARE 29 SURDUC

Gestionat de : Direcția Silvică Timiș - Ocolul Silvic Făget

Suprafață fondului : 15500 ha

din care : Pădure – 8750, Teren arabil – 3206, Pășune – 2797

5. FONDUL DE VÂNĂTOARE 31 DRINOVA

Gestionat de : Direcția Silvică Timiș - Ocolul Silvic Lugoj

Suprafață fondului : 7100 ha

din care : Pădure – 4270, Teren arabil – 1608, Pășune – 1104

6. FONDUL DE VÂNĂTOARE 32 TAPIA

Gestionat de : Direcția Silvică Timiș - Ocolul Silvic Lugoj

Suprafață fondului : 7337 ha

din care : Pădure – 3092, Teren arabil – 2284, Pășune – 1508

7. FONDUL DE VÂNĂTOARE 33 VALEA LUNGĂ

Gestionat de : Direcția Silvică Timiș - Ocolul Silvic Lugoj

Suprafață fondului : 8314 ha

din care : Pădure – 2307, Teren arabil – 4108, Pășune – 1443

8. FONDUL DE VÂNĂTOARE 54 PĂDURENI

Gestionat de : Direcția Silvică Timiș - Ocolul Silvic Lunca Timișului

Suprafață fondului : 11963 ha

din care : Pădure – 1341, Teren arabil – 8437, Pășune – 1364

9. FONDUL DE VÂNĂTOARE 65 GIERA

Gestionat de : Direcția Silvică Timiș - Ocolul Silvic Lunca Timișului

Suprafață fondului : 11974 ha

din care : Pădure – 54, Teren arabil – 8921, Pășune – 2101

10. FONDUL DE VÂNĂTOARE 66 TOLVADIA

Gestionat de : Direcția Silvică Timiș - Ocolul Silvic Lunca Timișului

Suprafață fondului : 12474 ha

din care : Pădure – 24, Teren arabil – 9370, Pășune – 2181

Sursa: http://timisoara.rosilva.ro/articole/vanatoare_p_759.htm

AJVPS TIMIȘ gestionează următoarele fonduri de vânătoare:

- 1. FONDUL DE VÂNĂTOARE 1 Beba Veche**
- 2. FONDUL DE VÂNĂTOARE 3 Cenad**
- 3. FONDUL DE VÂNĂTOARE 4 Sânnicolau Mare**
- 4. FONDUL DE VÂNĂTOARE 7 Saravale**
- 5. FONDUL DE VÂNĂTOARE 18 Brestovaț**

6. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 19 Paniova**
7. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 23 Făget**
8. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 27 Luncani**
9. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 30 Traian Vuia**
10. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 35 Găvojdia**
11. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 38 Sacoșu Mare**
12. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 39 Boldur**
13. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 40 Belint – Chizatau**
14. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 42 Buziaș**
15. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 43 Blajova**
16. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 45 Birda**
17. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 47 Clopodia**
18. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 49 Gaiu Mic**
19. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 51 Opatita**
20. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 52 Jebel**
21. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 53 Stamura**
22. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 55 Sacosu Turcesc**
23. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 61 Mosnita**
24. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 62 Sag Timiseni**
25. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 63 Petroman**
26. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 67 Rudna**
27. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 70 Sânmartin**
28. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 71 Dinias**
29. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 83 Comlos**
30. **FONDUL DE VÂNĂTOARE 85 Tomnatec**

Sursa: <http://www.ajvpstimis.ro/arta-vanatului/fonduri-gestionate/>

1.3.9. Turism de recreere, shopping și gastronomic

Turismul de odihnă shopping și gastronomic, al doilea tip de turism practicat în județul Timiș că pondere în total activitate turistică efectuată de rezidenți se practică în weekend-uri în principal în prin deplasarea cu familia și prietenii în locații din județ, regiune sau în locații din Ungaria și Serbia aflate la mică distanță de granița. Locațiile alese sunt în principal cele legate de existența pădurilor, a apelor curgătoare sau a bălților, de ștranduri și locuri de scăldat.

Activitățile preferate:

- Picnic și preparare grătar
- Plimbări
- Băi de soare
- Jocuri de societate/ echipă

Persoanele care preferă această formă de turism sunt rezidenți ai județului Timiș, în principal locuitori ai municipiului Timișoara.

În ceea ce privește descoperirea gastronomiei locale eforturile de organizare a turismului pe această temă se face preponderent prin excursii cu degustare de vinuri în podgoriile și cramele aferente din arealul Recaș și Buziaș.

Rezervațiile naturale de interes național din județul Timiș sunt:

- **Arboretum Bazos- forestier**
- **Insula Igrăș – mixt**
- **Insula Mare Cenad –mixt**
- **Lacul Surduc - mixt**
- **Lunca Pogănișului (Sacoșu Turcesc, Tormac) - botanic**
- **Locul fosilifer Rădmănești (Bara) - paleontologic**
- **Movilă Sistik (Sânpetru Mare)- botanic**
- **Mlaștinile Murani – ornitologic**
- **Mlaștinile Satchinez - ornitologic**
- **Pajiștea cu narcise Bătești (Făget) - botanic**
- **Pădurea Bistra (Ghiroda) - forestier**

- **Pădurea Cenad - forestier**
- **Rezervația ornitologică Beba Veche – ornitologică**
- **Sărăturile Dinaș (Peciu Nou) – pedologic**

Figura 1.9. Fotografii cu rezervații naturale de interes național din jud Timiș

1.4. Infrastructura turistică a județului Timiș

Pentru a putea pune în valoare resursele turistice – naturale și antropice existente la nivelul județului Timiș este importantă analizarea infrastructurii turistice de care acesta dispune. Dezvoltarea sectorului turistic este strâns legată de existența unei infrastructuri specific adecvate, aptă să asigure volumul și structura circulației turistice în cadrul județului.

Infrastructură turistică include toate acele mijloace și bunuri create pentru a pune în valoare resursele turistice, incluzând aici: căile și mijloacele de transport turistic, structurile de cazare și de alimentație publică, dotările pentru agrement, relaxare și cură și nu în ultimul rând dotările complementare/ auxiliare. În urmă analizării cantitative și calitative a infrastructurii turistice existente la nivelul județului Timiș s-au evidențiat aspecte care asigură un cadru larg a prezenței sectorului turistic în economia locală.

1.4.1. Structuri de primire cu funcțiuni de cazare

Structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică în județul Timiș sunt

Tabelul 1.9. Structuri de primire turistică cu funcțiune de cazare – 2017 – județul Timiș

Structura de cazare	Nr. de structuri
Timișoara	
Hoteluri	42
Hosteluri	10
Moteluri	0
Pensiuni turistice	38
Vile turistice	2
Lugoj	
Hoteluri	2
Hosteluri	2
Moteluri	0
Pensiuni turistice	10
Pensiuni turistice	0
Deta	
Hoteluri	0
Hosteluri	0
Moteluri	0
Pensiuni turistice	0
Vile turistice	0
Făget	
Hoteluri	0
Hosteluri	0
Moteluri	0
Pensiuni turistice	0
Vile turistice	0
Sânnicolau Mare	
Hoteluri	2

Hosteluri	1
Moteluri	0
Pensiuni turistice	1
Vile turistice	0
Locații de cazare în mediul rural	
Pensiune Artemis - com Mănăștiur	1
Pensiune (casa Bata) – sat Tela, lângă Făget	1
Pensiune – restaurant Schwabenhouse - Șandra	1
Hotel- restaurant Rocco - Izvin	1
Pesiunea Anette resort - Covaci	1
Agropensiune - com Fârdea	1

Sursa: INSSE- Baza de date

În mediul rural se identifică două tipuri de de cazare: pensiuni turistice în mediul rural și agropensiuni, respectiv pensiuni cu specific – pescăresc, vânătorec, s.a. În general nu a fost respectată arhitectura locală specifică zonei Banatului de câmpie ci doar amenajarea interioară a caselor din regiune;

1.4.2. Locații de alimentație publică

Structurile de primire turistică cu funcțiuni de alimentație existente în județul Timiș sunt prezentate în tabelul 1.10.

Tabelul 1.10. Principalele structuri de alimentație publică din județul Timiș

Tipul de structura	Localitatea	Nr. de locații
Restaurant clasic (& fast – food/ sandwiches)	Timișoara (dintre care 28 cu regim hotelier)	59
	Lugoj	9
	Făget	4
	Jimbolia (3 cu regim hotelier)	4
	Sânnicolau Mare (dintre care 1 sala de evenimente și 1 cu servicii hoteliere)	5
	Deta	3
	Rural (dintre care 8 cu servicii hoteliere, 2 ștranduri, 7 baruri, 8 restaurante +	44

	baruri, 17 cu meniu classic, 1 cafenea și o pizzerie)	
Specific național (traditional) & local	Timișoara	73
	Lugoj	-
	Făget	-
	Sânnicolau Mare	1
	Jimbolia	-
	Deta	-
Etnic/ internațional	Timișoara	58
	Lugoj	-
	Făget	-
	Sânnicolau Mare	3
	Jimbolia	-
	Deta	-
Internațional & național	Timișoara	68
	Lugoj	1
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	-
	Deta	-
Internațional & vegetarian (vegan)	Timișoara	20
	Lugoj	-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	-
	Deta	-
Național & vegetarian (vegan)	Timișoara	5
	Lugoj	-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	-
	Deta	-
Bio & vegetarian & vegan & gluten free	Timișoara	7
	Lugoj	-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	-
	Deta	-
Mediterranean (seafood)	Timișoara	12

	Lugoj	-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	-
	Deta	-
Mediteranean/ seafood & pizza	Timișoara	8
	Lugoj	-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	-
	Deta	-
Pizza	Timișoara	39
	Lugoj	7
	Făget	2
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	2
	Deta	2
Vânătoresc	Timișoara	2
	Lugoj	-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	-
	Deta	-
Grill	Timișoara	4
	Lugoj	-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	-
	Deta	-
Pescăresc	Timișoara	2
	Lugoj	-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	-
	Deta	-
Berării	Timișoara	3
	Lugoj	-
	Făget	-

	Jimbolia	-
	Sănnicolau Mare	-
	Deta	
Cafenele	Timișoara	14
	Lugoj	7
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sănnicolau Mare	1
	Deta	1
Cafenele & food	Timișoara	12
	Lugoj	-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sănnicolau Mare	-
	Deta	-
Cafenele & cofetării/ patiserie	Timișoara	14
	Lugoj	-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sănnicolau Mare	-
	Deta	1
Patiserii & cofetării	Timișoara	14
	Lugoj	-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sănnicolau Mare	-
	Deta	-
Cofetării vegan	Timișoara	1
	Lugoj	-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sănnicolau Mare	-
	Deta	-
Gelaterii & ciocolaterii	Timișoara	4
	Lugoj	-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sănnicolau Mare	-
	Deta	-

Bar/ Pub	Timișoara	18
	Lugoj	1
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	2
	Deta	-
Bar/ Pub & food	Timișoara	22
	Lugoj	
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	-
	Deta	-
Terase	Timișoara	119
	Lugoj	2-
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	-
	Deta	-
Cluburi	Timișoara	12
	Lugoj	3
	Făget	-
	Jimbolia	-
	Sânnicolau Mare	2
	Deta	-

Notă: Datele referitoare la structurile de alimentație publică au putut suporta modificări în timpul elaborării strategiei.

1.4.3. Infrastructura de transport – șosele, căi ferate, aeroport, etc.

În cadrul județului Timiș se regăsește următoarea infrastructură de transport:

Rețeaua de căi rutiere este bine dezvoltată, având o lungime de 2858 de km, ceea ce situează județul pe locul I în țară în ierarhia lungimii drumurilor publice.

Județul Timiș este traversat de două importante drumuri europene, E 70, care intră în țară din Serbia pe la punctul de trecere frontieră Stamora Moravița și face legătura, prin Timișoara, cu sudul țării și cu capitală, București și, E 671, care traversează județul de la nord la sud, asigurând o bună legătura cu Ungaria, respectiv Europa Centrală.

Teritoriul județului Timiș este traversat de autostrada A1 (București Curtici) și care va fi finalizată în totalitate pe teritoriul județului în 2019 și 2021 (estimare Ministerul Transporturilor).

Principalele autogări din Timișoara sunt:

Autotim SA – Str. Iuliu Maniu nr. 54

Super Imposer – Str. Gării nr. 6-7

Normandia Timișoara – Str. Stan Vidrighin nr.12

Autogenn – Str. General Dragalina nr. 57

Drobeta Timișoara – Str. Ion Heliade nr. 1

Rețeaua feroviară (787 km) în formare încă din secolul trecut că urmare a impulsiei date de dezvoltarea industriei județului Timiș se bucură astăzi de cea mai densă rețea de cale ferată din țară. Teritoriul județului este traversat de două trasee de cale ferată internațională, magistrala de sud, cu ruta București - Craiova - Timișoara - Jimbolia și legături spre Belgrad și Kikinda (Serbia) și magistrala de vest, care pleacă din Timișoara spre Baia-Mare, traversează Câmpia Tisei și face, în localitatea Ilia, joncțiunea cu magistrala București - Brașov - Arad.

Timișoara dispune de 3 gări (Timișoara Nord, Timișoara Est și Timișoara Sud). Celelalte orașe din județ dispun de câte o gară.

Aeroportul Internațional Timișoara „Traian Vuia” SA este aeroport de prima categorie (este pe locul 3 după aeroporturile din București Otopeni și Cluj Napoca) cu o pistă de 3.500 m lungime și pe care pot ateriza toate tipurile de aeronave. Acesta a procesat în 2017 aproximativ 1.700.000 pasageri având o creștere de aproximativ 47% față de 2016. Pe aeroport operează atât companii de linie (Tarom, Lufthansa) cât și companii low cost (Wizzair, Blue Air și Ryanair). Acestea oferă legături directe cu aeroporturi din România, Germania, Italia, Marea Britanie, Franța, Israel, Spania, Olanda, Republica Moldova. Pe timpul verii există curse charter spre Turcia, Grecia, Egipt și Spania.

Sistemul de transport în comun se regăsește în două orașe ale județului Timiș, astfel:

Timișoara – 8 rute de transport – autobuz

- 8 rute autobuz expres

- 3 rute metropolitan

- 7 rute troleibuz

- 8 rute tramvai

Lugoj - 5 rute autobuz

Începând cu a doua parte a anului 2018 se preconizează să se deschidă transport de persoane cu vapoare pe canalul Bega. În viitor acest transport se preconizează că se va extinde până în Serbia.

La nivelul județului Timiș nu există transport specializat pentru turiști cum ar fi cel cu autobuze - open deck sau autobuze hop on - hop off.

Pistele de bicicletă - Crearea pistelor de bicicletă atât în interiorul localităților cât și în exteriorul acestora a constituit o preocupare constantă în ultimii 15 ani; datorită surselor diferite de finanțare precum și a soluțiilor constructive diferite alese de fiecare edil în parte această rețea de piste de biciclete – preponderentă în intravilanul orașelor – are aspect și caracteristici tehnice diferite precum și vechime și implicit grade de uzură diferite. La nivelul municipiului Timișoara se regăsesc 70 de km de piste de biciclete și 25 de stații de biciclete în sistem veloTM. La nivel județean se identifică doar 4 trasee de biciclete – în Pădurea Verde, la marginea municipiului Timișoara respectiv un traseu de pistă de bicicletă care leagă județul Timiș de Serbia, de-a lungul canalului Bega.

1.4.4. Locații de petrecere a timpului liber/destinații turistice

Principalele locații de petrecere a timpului liber și recreere cunoscute în județ în afara Timișoarei și utilizate în principal în perioada de primăvară, vară și toamnă sunt:

- Domeniul Herneacova (parc de aventură, locuri de plimbare și traseu mountain bike, teren de echitație, locații pentru alimentație, baltă pentru pescuit)
- Parc Buziaș (plimbări în parc, traseu pentru biciclete, teren de tenis, locuri de joacă, și de sport, locații pentru luat masă)
- Parc Bazos (plimbări în pădure, locație pentru luat masă)
- Tomești – Complex turistic Valea lui Liman care are în apropiere peștera Românești
- Zona Surduc și Zolt (plimbări pe malul lacului și în pădurile din apropiere, plimbări cu barca pe lac, loc de luat masă)
- Localități cu pensiuni turistice și cabane de vânătoare – Comuna Bogda, sat Altringen (pensiunea Casa Altringen), Șandra (pensiunea Schwabenhaus), Dudeștii Noi (pensiunea Rafa), Satul Covaci (pensiunea Anette), Bucovăț

(pensiunea Casa Celia), Sânaandrei (pensiunea Schwabenhaus), Dumbrava (pensiunea Igazland), Mănăștiur (cabană de vânătoare Arthemis), Luncaii de Jos (pensiunea Casa Ardeleană)
 Tot în vederea recreerii și odihnei în județul Timiș se regăesc 14 rezervații naturale de interes național. Acestea sun prezentate în tabelul 1.11.

Tabelul 1.11. Rezervații naturale din județul Timiș

Rezervație forestieră	Rezervație mixtă	Rezervație botanică	Rezervație ornitologică	Rezervație paleontologică	Rezervație pedologică
Arboretum Bazos	Insula Igrăș	Lunca Poganișului (Sacoșu Turcesc, Tormac)	Mlaștinile Murani	Locul fosilifer Rădmănești (Bara)	Sărăturile de la Dinaș
Pădurea Bistra (Ghiroda)	Insula Mare Cenad	Movila Sistik (Sânpetru Mare)	Mlaștinile Satchinez		
Pădurea Cenad	Lacul Surduc	Pajiștea cu narcise Batesti (Făget)	Rezervația ornitologică Beba Veche		

Acestea nu au amenajări și nici semnalizări care să faciliteze vizitarea și nu se organizează în mod explicit vizite la față locului în perioadele de maxim interes (înflorire, sosire/ înmulțire/ plecare păsări migratoare, s.a)

1.5. Operatori în domeniul turistic

1.5.1. Agenții de turism

La nivelul județului Timiș se regăesc un număr important de agenții de turism dintre care majoritatea au un portofoliu variat de oferte turistice. Elaborarea ofertelor turistice pentru turism intern și mai cu seamă organizarea de excursii și vizite în județul Timiș sunt legate în mod direct de existența unei infrastructuri turistice corespunzătoare nevoilor clienților potențiali precum și de existența unei rețele de colaboratori locali

care să faciliteze/ ofere serviciile turistice (ghizi locali, centre de informare turistică, organizatori de evenimente, facilități de cazare și masă, s.a).

De asemenea la nivelul județului există 18 centre de informare turistică (din care 2 centre în Timișoara).

În tabelul 1.12 sunt prezentate agențiile de turism cu licență în 2018 conform Ministerului Turismului

Tabelul 1.12. Agenții de turism licențiate din județul Timiș

Nr.	Nume agenție	Localitate	Adresa	SITE WEB	TERMEN VALABILITATE
1	CARDINAL	TIMISOARA	STR. PIATRA CRAIULUI, NR. 3	www.cardinaltours.ro	07.06.2019
2	NEW CONCEPT TRAVEL	TIMISOARA	STR M. EMINESCU NR 26, AP1, PARTER	www.newconceptravel.ro	29.06.2019
3	TOURING EUROPABUS	TIMISOARA	CALEA SAGULUI, NR 100, UNIT C 010	www.tui-travelcenter.ro	01.01.2019
4	TOURING EUROPABUS	TIMISOARA	STR. DEMETRIADE, NR. 1, E 25	www.eurolines.ro	01.01.2019
5	TOURING EUROPABUS	TIMISOARA	STR. M. KOGALNICEANU, NR.20	www.eurolines.ro	01.01.2019
6	TOURING EUROPABUS	TIMISOARA	STR.LUCIAN BLAGA NR.1	www.eurolines.ro	01.01.2019
7	TOURING EUROPABUS	LUGOJ	STR 20 DECEMBRIE 1989, NR.28	www.eurolines.ro	01.01.2019
8	TOURING EUROPABUS	TIMISOARA	STATIA CFR TIMISOARA-EST	www.tui-travelcenter.ro	01.01.2019
9	TOURING EUROPABUS	TIMISOARA	CALEA STAN VIDRIGHIN, NR 12	www.eurolines.ro	01.01.2019
10	TOURING EUROPABUS	TIMISOARA	STR EMIL UNGUREANU, NR 9, AP SAD 1B	www.eurolines.ro	01.01.2019
11	PARALELA 45 TURISM	TIMISOARA	STR AUGUSTIN PACHA, NR 6, PARTER	www.paralela45.ro	24.11.2018
12	EXIMTUR	TIMISOARA	STR VLAD DE LA MARINA, NR 1	www.eximtur.ro	17.08.2019
13	EXIMTUR	TIMISOARA	STR VICTOR BABES, NR 4, AP 1	www.eximtur.ro	17.08.2019
14	AEROTRAVEL LUFTHANSA CITY CENTER	TIMISOARA	STR PIATRA CRAIULUI, NR 3	www.aerotravel.ro	12.10.2018

15	CHRISTIAN TOUR	TIMISOARA	STR.CAROL TELBISZ, NR.3, BEGA SHOPPING CENTER, UNIT.P1	www.christiantour.ro	18.06.2019
16	CHRISTIAN TOUR	FOCSANI	CALEA SAGULUI, NR 100, STAND K13-SHOPPING CITY	www.christiantour.ro	18.06.2019
17	CHRISTIAN TOUR	TIMISOARA	STR A DEMETRIADE, NR 1, IULIUS MALL TIMISOARA, SP E43B	www.christiantour.ro	18.06.2019
18	VARBITTOUR TRAVEL AGENCY	TIMISOARA	STR PARIS, NR 2/A, CAM P01 A, PARTER	www.varbit-tour.ro	08.05.2019
19	KUSADASI	TIMISOARA	P-TA ALEXANDRU MOCIONI, NR.7, PARTER, AP.4/I/II	www.kusadasi.ro	12.10.2018
20	AS TOUR	TIMISOARA	STR. TIMOTEI CIPARIUL NR. 7		28.03.2019
21	COMATI PSG	TIMISOARA	STR.GENERAL DRAGALINA NR.24		31.10.2018
22	ULTRAMARIN	TIMISOARA	STR NICOLAE PAULESCU, NR 2	www.ultramarintm.ro	11.02.2019
23	EUROTRAFIC	TIMISOARA	STR.PARIS, NR.3, (BOXA 9 A)	www.eurotrafic.ro	27.07.2019
24	FILADELFIA	LUGOJ	STR NICOLAE BALCESCU, NR 9	www.filadelfiatourism.ro	19.09.2018
25	FILADELFIA	TIMISOARA	STR UNGUREANU, NR 17	www.filadelfiatourism.ro	19.09.2018
26	SEVERIN TRAVEL	TIMISOARA	STR.TAPIA, NR.9	www.severintravel.ro	12.05.2019
27	SECRET TOURISM	TIMISOARA	STR MARASESTI, NR1-3	www.secret-tourism.ro	03.03.2019
28	SECRET TOURISM	TIMISOARA	CALEA SAGULUI, NR. 50, P, AP 2, CAM 2	www.secret-tourism.ro	03.03.2019
29	GLOBETROTTER	TIMISOARA	STR LUCIAN BLAGA, NR 1, AP 4	www.excursiononline.ro	14.08.2019
30	GTS INTERNATIONAL ROMANIA	TIMISOARA	STR GRISELINI, NR 2, CORP B, P, CAM 1, 2	www.gtsturism.ro	25.07.2018
31	CARDINAL VACANCE	TIMISOARA	STR. PARIS NR. 2A	www.cardinal-vacance.ro	16.10.2018
32	CARDINAL VACANCE	TIMISOARA	STR PARIS, NR 2A, CAM P15	www.cardinal-vacance.ro	16.10.2018
33	BOOKTRAVEL	TIMISOARA	STR GHEORGHE LAZAR, NR 6, PARTER	www.booktravel.ro	12.01.2019
34	RUEFA ESCAPE TRAVEL	TIMISOARA	BD ION C BRATIANU, NR 1, BIROU 9, ET 1	www.ruefa-escape.ro	20.03.2019
35	TOUR AND-A TRANS	FAGET	CALEA LUGOJULUI, NR 10		28.07.2019
36	TOUR AND-A TRANS	FAGET	STR. AVRAM IANCU, NR. 42		28.07.2019
37	BUSINESS TOUR	TIMISOARA	STR. MATEI CORVIN, NR. 1	www.businessstour.ro	02.08.2019
38	TURISM SIND	TIMISOARA	STR. DR. LIVIU GABOR, NR. 4, P, CAM 3		14.09.2018
39	PAR ALPIN GRUP	TIMISOARA	STR. LABIRINT, NR. 2, SC.A, AP. 3	www.paralpin.ro	19.04.2019
40	SIMPLICITY	TIMISOARA	PIATA UNIRII, NR 6, CAM 1, AP 1	www.simplicity.ro	21.02.2019

41	PASSAGE F& T	TIMISOARA	STR. ALBA IULIA. NR.5, ET. 1, SAD 8	www.passage.ro	29.06.2018
42	FANTASY TRAVEL	TIMISOARA	STR. 1 DECEMBRIE NR. 5, AP. 5, DEMISOL	www.fantasytravel.ro	16.09.2018
43	KING TRAVEL	TIMISOARA	STR MATEI CORVIN, NR 1, AP 2	www.kingtravel.ro	13.03.2019
44	KING TRAVEL	LUGOJ	STR. V.V. DELAMARINA NR.4, AP.1	www.kingtravel.ro	13.03.2019
45	EUREKA REISEN	TIMISOARA	STR ALBA IULIA, NR 7, AP 1	www.eurekareisen.ro	12.11.2018
46	UNITA TOUR	TIMISOARA	STR ACADEMICIAN ALEXANDRU BORZA, NR 1, AP 4	www.unita-turism.ro	29.01.2019
47	IGAZLAND TOUR & TRAVEL	DUMBRAVA	SAT DUMBRAVA, NR.77/A	www.igazland.ro	18.05.2019
48	NOVUM TRAVEL	TIMISOARA	STR GARII, NR 12B		12.03.2019
49	WEST TOUR	TIMISOARA	STR. GEORGE COSBUC, NR. 1, PARTER	www.west-tour.ro	28.06.2018
50	OLIMPIA TURISM	TIMISOARA	STR EPISCOP AUGUSTIN PACHA, NR 6, CAM 2, AP 3	www.turism-olimpia.ro	24.06.2018
51	BERENZ TRAVEL	GIROC	CALEA SAGULUI, NR 223, CC REAL	www.berenztravel.ro	17.02.2019
52	ROBINSON CRUSOE	TIMISOARA	STR. EPISCOP AUGUSTIN PACHA, NR. 3		08.11.2018
53	CORELIA TRAVEL	TIMISOARA	BD SIMION BARNUTIU, NR 73, SP COM 2, P	www.coreliatravel.ro	13.07.2019
54	GORDY'S TRAVEL	TIMISOARA	BD.MIHAI VITEAZU, NR.30, PARTER, AP.SAD006/D	www.gordys-travel.ro	27.02.2019
55	EBOS TOUR	TIMISOARA	BD REGELE CAROL I, NR 16, PARTER, SAD 9/B	www.ebostour.ro	21.12.2018
56	TRAVEL CAP TOURS	TIMISOARA	STR GEORGE COSBUC, NR 5, TRONON B, CAM 1, PARTER	www.travelcaptours.ro	31.05.2019
57	SIMPLISERV	TIMISOARA	STR ARIES, NR 19, CASA TINERETULUI	http://www.simpliserv.ro/	28.02.2019
58	TAMICRIS TOURS	TIMISOARA	STR ADY ENDRE, NR 15, AP 8	www.tamicristours.ro	05.12.2018
59	SAFIRA TRAVEL	TIMISOARA	STR MURES, NR 89	www.safiratravel.ro	30.03.2019
60	AMFOSTACOLO TRAVEL	TIMISOARA	STR RASARITULUI, NR 1, SC B, AP 10	www.amfostacolo.ro	31.01.2019
61	PETER TURISM	TIMISOARA	BD GENERAL ION DRAGALINA, NR 23, SP6A	www.peter-turism.ro	11.07.2019
62	PEGASUS TRAVEL	TIMISOARA	STR. MARASESTI, NR.7, SUBSOL, AP.15	www.pegasustravel.ro	24.07.2019
63	GRANIERI TRAVEL & MORE	TIMISOARA	STR OITUZ, NR 5, ET 2, AP 26	www.tripaholic.ro	29.08.2019
64	BELLE VACANCE TRAVEL	TIMISOARA	SPL. PENES CURCANU, 4-5, ET1, CAM 20		20.02.2019
65	CALATORESCU	TIMISOARA	P-TA UNIRII, NR.6, SAD 2, CAM.29, ET.P, AP.2	www.calatorescu.ro	19.03.2019

66	AHA TRAVEL	TIMISOARA	STR FLORIMUND MERCY, NR 4, CAM 3, ET 1, AP 10	www.ahatravel.ro	06.06.2019
67	MILENIA MILLENNIUM TOUR	TIMISOARA	STR. LOICHITA VASILE, 1 SI 3, SAD 5, SCA	www.milenia.ro	03.09.2018
68	MONDIAL HOLIDAY	TIMISOARA	STR.ACAD.ALEXANDRU BORZA, NR.13, AP.8	www.mondial-holiday.ro	16.07.2019
69	AMEDEA TRAVEL	TIMISOARA	BD.REVOLUTIEI 1989, NR.22, PARTER, AP.4	www.amedea.ro	29.10.2018
70	AGOS TOURS	TIMISOARA	STR LOICHITA VASILE, NR 1 SI 3, SAD 8, CORPUL C		05.04.2019
71	IDEA TRAVEL	TIMISOARA	STR. ALBA IULIA, NR.5, SAD 8, ET.1	www.ideatravel.ro	05.05.2019
72	EMPHORIA NET	TIMISOARA	STR.SIMION BARNUTIU, NR.34, CAM.2, ET.4		27.07.2018
73	BEYOND DRACULA	TIMISOARA	BD BOGDAN PETRICEICU HASDEU, NR 11, AP 2	www.beyonddracula.com	28.10.2018
74	AUTO GETUR SERVICE	SANNICOLAU MARE	STR.CALEA LUI TRAIAN, NR.21, CAM.3		18.04.2019
75	STARDUST TRAVEL	TIMISOARA	STR.GEORGE COSBUC, NR.2, PARTER, AP.3/A		06.04.2019
76	EUROPA TURISM	TIMISOARA	STR. PARIS, NR. 11, AP. 7	www.europaturism.ro	15.06.2019
77	CENTRUL DE PELERINAJE	TIMISOARA	STR. C.D. LOGA, NR. 7, AP.5-7		01.06.2019
78	<u>VIAGGIO.RO</u>	DUMBRAVITA	SAT DUMBRAVITA, STR. SZENTES, NR. 17A	www.viaggio.ro	30.09.2018
79	ULTRAVOYAGE	TIMISOARA	STR. DR. NICOLAE PAULESCU, NR. 2, SAD 2	www.incoming-romania.com	10.01.2019
80	ELLER TRAVEL & EVENTS	TIMISOARA	STR PALANCA, NR 2, CORP A, ET 2, AP 13	www.ellertravel.ro	31.08.2018
81	WALORE TRAVEL	TIMISOARA	STR FRANCESCO GRISELINI, NR 2, CORP B, CAM 3, PARTER, SAD 6	www.vacantata.ro	13.02.2019
82	SEMTOUR TRAVEL	TIMISOARA	STR LAZAR GHEORGHE, NR 24, SAD 1, PARTER		24.05.2019
83	SEMTOUR TRAVEL	LUGOJ	STR 20 DECEMBRIE 1989, NR 30, AP 1	http://semtourtravel.ro/	24.05.2019
84	VACANTE SI CALATORII	TIMISOARA	STR EPISCOP AUGUSTIN PACHA, NR 10, BIROU 4, CAM NR 2, SC B	www.vacantesicalatorii.com	19.06.2019
85	EVENTOUR SPORT	TIMISOARA	BD REVOLUTIEI 1989, NR 22, PARTER, AP 4	www.eventour-sport.ro	31.03.2019
86	SET TOUR	TIMISOARA	STR VASILE ALECSANDRI, NR 9, AP 5	www.settour.ro	05.05.2019
87	EXPERTIM AKT	CRICIOVA	SAT CRICIOVA, NR 123, CAM 2	www.expertimakt.ro	05.03.2019
88	FED TRAVEL	TIMISOARA	STR CUZA VODA, NR 9, AP 2		18.06.2019
89	GLOBAL CAMPUS	SACALAZ	SAT SACALAZ, NR 705/A	www.globalcampus.ro	01.07.2019
90	VEST TURISM	SANMIHAIU ROMAN	SAT SANMIHAIU ROMAN, NR 222	www.vest+-turism.ro	15.11.2018

91	INTERBOOKING	TIMISOARA	STR MARTIR SILVIU MOTOHON, NR 37, CAM 1	www.interbooking.ro	06.07.2018
92	MADAME TRAVEL	TIMISOARA	STR ZUGRAV NEDELCU, NR 10	www.madametravel.ro	03.08.2018
93	JUST SMILE AND TRAVEL	TIMISOARA	STR SIMION BARNUTIU, NR 7, PARTER	www.jstravel.ro	08.09.2018
94	GARLIC TRIPS	TIMISOARA	STR CIOCARLIEI, NR 18, BIROUL 1, PARTER	www.garlictrail.com	14.10.2018
95	AVA TOP TRAVEL SERVICE	TIMISOARA	STR TAPIA, NR 9, SP V01	www.avatoptravel.ro	17.10.2018
96	CARDINAL TRAVEL FRESH	TIMISOARA	STR PIATRA CRAIULUI, NR 3, SAD 2/A	www.cardinal-travel.ro	31.12.2018
97	CHRISTIAN TOUR FRANCIZA LUGOJ	LUGOJ	STR BUCEGI, NR 6	www.banatturism.ro	11.12.2018
98	HOLDAS EXPERIENCE	TIMISOARA	STR DIMITRIE CANTEMIR, NR 1, SC B, ET 2, AP 1	www.holdas.at	18.12.2018
99	FLY WEST TOUR & MORE	TIMISOARA	STR GEORGE COSBUC, NR 1, PARTER, CAM 1	www.west-tour.ro	02.07.2019
100	BANAT REISEN	TIMISOARA	STR MARTIR MARIA ANDREI, NR 6, BL A103, ET 2, AP 10	www.banatreisen.ro	11.02.2019
101	EROL TOURS	GIARMATA	STR LUCEAFARUL, NR 53, SAT GIARMATA	www.eroltours.com	31.08.2019

Sursa. Ministerul Turismului

1.5.2. Organizatori de evenimente/ operatori culturali

În județul Timiș se regăsesc un număr important de operatori culturali atât din rândul instituțiilor publice de cultură cât și operatori culturali privați organizați în principal sub forma organizațiilor nonprofit (tabelul 1.13).

Tabelul 1.13. Operatorii culturali din județul Timiș

Operator cultural	Localizare
Centrul de Cultură și Artă al județului Timiș	Timișoara
Biblioteca Județeană Timiș	
Muzeul Banatului Timișoara	
Muzeul de Artă Timișoara	
Muzeul Satului Bănățean	
Muzeul Militar/ sala de tradiții militare	
Muzeul de Transport Public	

Muzeul revoluției	
Teatru pentru Copii și Tineret “Merlin”	
Filarmonica Banatul	
Teatru Maghiar de Stat “Csiky Gergely”	
Teatru German de Stat	
Teatru Național “ Mihai Eminescu”	
Opera Națională Română	
Casă de Cultură a Municipiului Timișoara	
Casă Tineretului	
Casă Studenților	
Teatrul Auăleu	
Asociația Simultan	
Arhitekt Studio A SRL	
Editura Excelsior Art	
Fundația Rubin	
Uniunea Bulgară din Banat	
Asociația Culturală Kratima	
Asociația Culturală Turn	
Teatrul Traian Grozavescu	Lugoj
Casă de Cultură Lugoj	
Muzeul de Istorie, Etografie și Artă Plastică	
Muzeul Protopopiatului Ortodox	
Casă de Cultură Deta	Deta
Muzeul	
Casă de Cultură Buziaș	Buziaș
Casă de Cultură Sânnicolau Mare	Sânnicolau Mare
Casă de Cultură Jimbolia	Jimbolia
Muzeul Pompierilor	
Muzeul Pompierilor	Teremia Mare
Centrul Cultural	
Muzeul Minorității Bulgare	Dudeștii Vechi

În județul Timiș la nivelul anului 2016 existau 2.589 de locuri în săli de spectacole și concerte (sursa INS).

În ceea ce privește componentă de arte vizuale la nivelul județului Timiș se înregistrează următoarele:

- 8 galerii de artă contemporană în Timișoara (din care 5 sunt galerii publice)
- 1 galerie de artă în Lugoj

O dată cu apropierea anului 2021 când Timișoara va fi capitală culturală europeană, rolul operatorilor culturali va crește foarte mult. Implicarea acestora în acțiunile

1.5.3. Agenții „rent a car” și firme de transport persoane

În prezent în județul Timiș se regăsesc birouri ale principalelor agenții „rent a car” la nivel internațional și național. Pe lângă aceștia există și agenții locale. Aceste birouri sunt localizate în principal în municipiul Timișoara, cererea de servicii de acest gen fiind localizate aici.

Firmele de taximetrie se regăsesc de asemenea cu preponderență în municipiul Timișoara având o flotă de aproximativ 2000 mașini.

Tabelul 1.14. Agenții de „rent a car” și firme de taxi din județul Timiș

Agentii rent a car	
Alamo	Timișoara
Avis	
Enterprise	
Firefly	
Interrent	
Sixt	
Autonom	
Budget	
Europcar	
Hertz	

Klass Wagen Thrifty	
Taximetrie	
Fan Radio Tudo Euro City UBER	Timișoara
Rudy Pedux Mobel Par Taxi	Lugoj

1.5.4. Ghizi turistici

În județul Timiș se regăsesc un număr important de ghizi turistici (peste 300 de absolvenți de cursuri de ghizi turistici), majoritatea în Timișoara, acoperind ghidajul în principalele limbi de circulație internațională.

În site-urile de profil turistic sunt promovați un număr redus de ghizi (sub 20 persoane) care pot să facă față la prezentarea produselor turistice în limbi de circulație internațională (engleză, franceză, italiană, germană, spaniolă, slovacă).- www.timisoara-info.ro

În perspectiva anului 2021 este nevoie de un număr suplimentar de ghizi bine pregătiți și care trebuie să acopere și alte limbi străine (japoneză, chineză, rusă, etc)

1.6. Analiza SWOT (puncte tari, puncte slabe, oportunități, amenințări) a activității turistice din județul Timiș

Analiză SWOT este principalul instrument de analiză strategică a stării actuale a activității turistice din județul Timiș. Analiza SWOT este o metodă eficientă utilizată în planificarea strategică pentru identificarea elementelor potențatoare (puncte tari și oportunități) precum și a elementelor de îmbunătățit și/ sau redus (puncte slabe și amenințări) utilizată pentru elaborarea obiectivelor generale și specifice de dezvoltare. Valoarea analizei SWOT este aceea că este o metodă intuitivă de organizare a unei

cantități foarte mari de informații și de date. Rezultatul analitic intermediar al analizei SWOT reprezintă o reprezentare vizuală concisă care evidențiază acele probleme care au cel mai mare impact pe termen lung și care pot fi efectiv rezolvate prin capacitatea și potențialul disponibil evitând astfel enumerarea în exces a unor puncte țări și puncte slabe mai puțin relevante

Potențialul turistic rezultă din asocierea spațială a patrimoniului turistic cu infrastructură turistică (capacitate de cazare și alimentație, mijloace de agrement și tratament, cai de comunicație, infrastructură tehnică, servicii poștale, bancare, medico-sanitare). Infrastructura turistică influențează accesul la obiectivele turistice precum și gradul de utilizare al acestora.

Produsul turistic înglobează totalitatea bunurilor și serviciilor necesare bunei desfășurări a activităților de agrement și recuperare fizico-psihică.

Piață turistică reprezintă aria de interferență a produsului turistic cu consumatorii săi, a unei părți a ofertei turistice cu cererea. Ea se suprapune cu zonele receptoare, dar nu lipsește nici de-a lungul drumurilor de acces sau chiar din aria emițătoare. În cadrul ei produsul turistic îmbracă formă ofertei turistice, iar nevoia de turism și posibilitățile consumatorilor pe cea a cererii turistice.

Fluxurile turistice sau circulația turistică presupun „deplasarea vizitatorilor de la reședința acestora la locul ales, altul decât propria reședință, pentru satisfacerea necesităților recreative curative sau a altor motivații, altele decât o activitate remunerată sau stabilirea domiciliului. Dimensiunea fluxurilor turistice (a traficului turistic) depinde de atractivitatea turistică relativă a diverselor destinații posibile, de forma sejurului (organizat, semi-organizat, individual), de costul sejurului, de diversele mijloace de transport folosite, etc.

În dimensionalitatea spațială a fluxurilor turistice sunt recunoscute trei arii turistice distincte: aria emitentă (emițătoare) sau bazinul cererii; aria de transit și aria receptoare sau bazinul ofertei turistice/ destinație turistică.

Zona turistică – areal mai restrâns, consacrat activității turistice într-un anumit timp, marcat de importante obiective și motivații turistice (ex. Bucovina, Maramureș, s.a)

Tabelul 1.15. Analiza SWOT pentru activitatea turistică din județul Timiș

S – Puncte tari	W – Puncte slabe
<p>Rețea de transport rutier și feroviar cu densitate mare</p> <p>Aeroport internațional cu o capacitate de prelucrare de aproximativ 2.000.000 pasageri/an</p> <p>Existența autostrăzii A1 care străbate județul de la Est la Vest</p> <p>Existența unui canal navigabil (Canalul Bega)</p> <p>Existența unui număr ridicat de locuri de cazare</p> <p>Existența unui număr ridicat de locuri de alimentație publică în orașele județului</p> <p>Existența unui grup important de ghizi turistici</p> <p>Calitatea bună a spațiilor de cazare cu dotări funcționale și la standarde</p> <p>Existența unor muzee pe tematici diverse</p> <p>Patrimoniul natural unic prin structură</p> <p>Existența unei moșteniri diverse și complexe</p> <p>Existența Asociației pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului în Județul Timiș</p> <p>Existența unor facultăți de turism în cadrul universităților din Timișoara și Lugoj</p>	<p>Rețea de transport rutier și feroviar insuficient modernizată</p> <p>Transportul pentru turiști în interiorul orașelor nemodernizat</p> <p>Aeroport internațional nemodernizat</p> <p>Locuri de cazare clusterizate în special în Timișoara</p> <p>Diversificarea insuficientă a locurilor de alimentație publică</p> <p>Ghizi turistici specializați și vorbitori de limbi străine – insuficienți</p> <p>Resurse turistice naturale și antropice exploatabile dar neîngrijite</p> <p>Resurse umane în industria ospitalității insuficiente și insuficient instruite</p> <p>Inexistența unor hoteluri de 5 stele și a unor hoteluri cu număr ridicat de locuri de cazare și săli de conferințe (pentru evenimente de anvergură)</p> <p>Personalizarea modestă a spațiilor interioare și exterioare și nerespectarea arhitecturii locale (mai ales în mediul rural)</p> <p>Indicatoare cu informații turistice puține și doar în limba română</p> <p>Slaba promovare a resurselor turistice din județ la nivel național și internațional</p> <p>Slaba prezență a facilităților de petrecere a timpului liber/ educație/ relaxare</p> <p>Număr insuficient de produse turistice, muzee, expoziții tematice, etc.</p>

	Infrastructură deficitară privind transportul în comun, parcările și pistele de biciclete (în special în Timișoara)
O - Oportunități	T - Amenințări
<p>Construcția Autostrăzii Sudului A6 (Lugoj – Calafat) care va uni autostrada A1 cu județul Caraș Severin și cu sudul României</p> <p>Apropiere de granițele cu Serbia și Ungaria</p> <p>Forme de relief accesibile care permit dezvoltarea umană (câmpie, dealuri)</p> <p>Construcția unui drum rapid/autostrada între Timișoara și Belgrad</p> <p>Climat temperat continental cu ierni blande și veri călduroase</p> <p>Retea hidrografică suficient de dezvoltată pentru întreținerea vieții și dezvoltare economică</p> <p>Creșterea activității economice duce la creșterea turismului de afaceri</p> <p>Dezvoltarea economică duce la retenția absolvenților de facultate</p> <p>Existența unui număr important de izvoare cu apă minerală și termală</p> <p>Modificările climatice în zonele de coastă conduc la creșterea interesului pentru regiuni geografice mai sigure</p> <p>Îmbatranirea populației conduce la interes pentru tratamente alternative</p> <p>Timișoara – orașul de unde a pornit revoluția din 1989</p> <p>Timișoara - Capitala Culturală Europeană 2021</p> <p>Interesul în creștere pentru turismul de amintire (comemorare/celebrare)</p>	<p>Existența unor zone cu seismicitate cunoscută</p> <p>Schimbările climatice pot determina schimbări ale mediului natural</p> <p>Deteriorarea mediului natural și antropic prin decizii politice neinspirate</p> <p>Zona cu seismicitate cunoscută</p> <p>Epidemii și boli care pot afecta furnizorii de produse alimentare (gripa aviară, pesta porcină, etc)</p> <p>Existența unor activități economice de tip industrial, logistic care nu cadreaza estetic</p> <p>Eroziuni, alunecări de teren, inundații, poluare</p> <p>Activități economice nepotrivite</p> <p>Modernizarea satelor banățene care duce la îndepărtarea de tradiții</p> <p>Intervenții nefericite asupra unor obiective turistice</p> <p>Imaginea proastă a României în exterior</p> <p>Instabilitatea politică/geopolitică</p> <p>Slaba reprezentare a formelor de relief spectaculoase – munți, lacuri naturale, peșteri, aven-uri</p>

<p>Creșterea interesului pentru turismul gastronomic</p> <p>Trendul eco și întoarcerea la natură</p> <p>Existența unei tradiții privind inovarea la nivelul județului</p> <p>Existența în vecinătate a unor județe cu potențial turistic mai ridicat (Hunedoara, Caraș Severin, Arad)</p> <p>Finalizarea drumului Margina, Valea lui Liman – județul Caraș Severin</p> <p>Novi Sad, capitala provinciei Voivodina va fi capitala culturală europeană 2021 împreună cu Timișoara</p> <p>Realizare unor trasee de turism specifice (de exemplu legate de colonizarea șvabilor)</p>	<p>Existența în vecinătate a unor județe cu potențial turistic mai ridicat (Hunedoara, Caraș Severin, Arad)</p>
--	---

Capitolul 2. Obiective strategice de dezvoltare pentru perioada 2018-2028

2.1. Date generale privind analiza strategică

În urmă analizei situației existente în prezent la nivelul județului Timiș cu privire la patrimoniul turistic, dinamică activității turistice, punctele tari și slabe, dar mai cu seamă a oportunităților pe care acest sector le are s-a considerat oportună divizarea județului în patru sectoare de dezvoltare și focalizare turistică (figura 2.1.).

Este demn de menționat faptul că județul Timiș este caracterizat prin existența unui pol de dezvoltare puternic – municipiul Timișoara – în timp ce restul unităților administrativ teritoriale nu înregistrează o dinamică foarte mare a dezvoltării socio-economice. Dezvoltarea sectorului turistic în județ va permite dinamizarea și uniformizarea dezvoltării atât pe componentă economică cât și pe cea socială, multiplicând oportunitățile de afaceri și de atragere de investitori.

Segmentarea acestor sectoare a ținut cont de următoarele aspecte:

- Localizarea geografică în județ combinate cu forma de relief aferentă și resursa turistică existentă în respectiva zonă;
- Abundența și diversitatea patrimoniului turistic existent în aceste zone și a ofertei unice de vânzare;
- Posibilitatea dezvoltării armonioase prin crearea unor structuri responsabile care să implice toate entitățile interesate în dezvoltarea turistică;
- Capacitatea acestor arii de a satisface nevoile și cerințele turiștilor români și străini;
- Posibilitatea relaționării cu județele și țările învecinate prin produse turistice și căi de deplasare
- Capacitatea fiecărui sector de a identifica câte o oferta unică de vânzare și de a contribui sinergic la dezvoltarea sectorului turistic în întregul județ Timiș

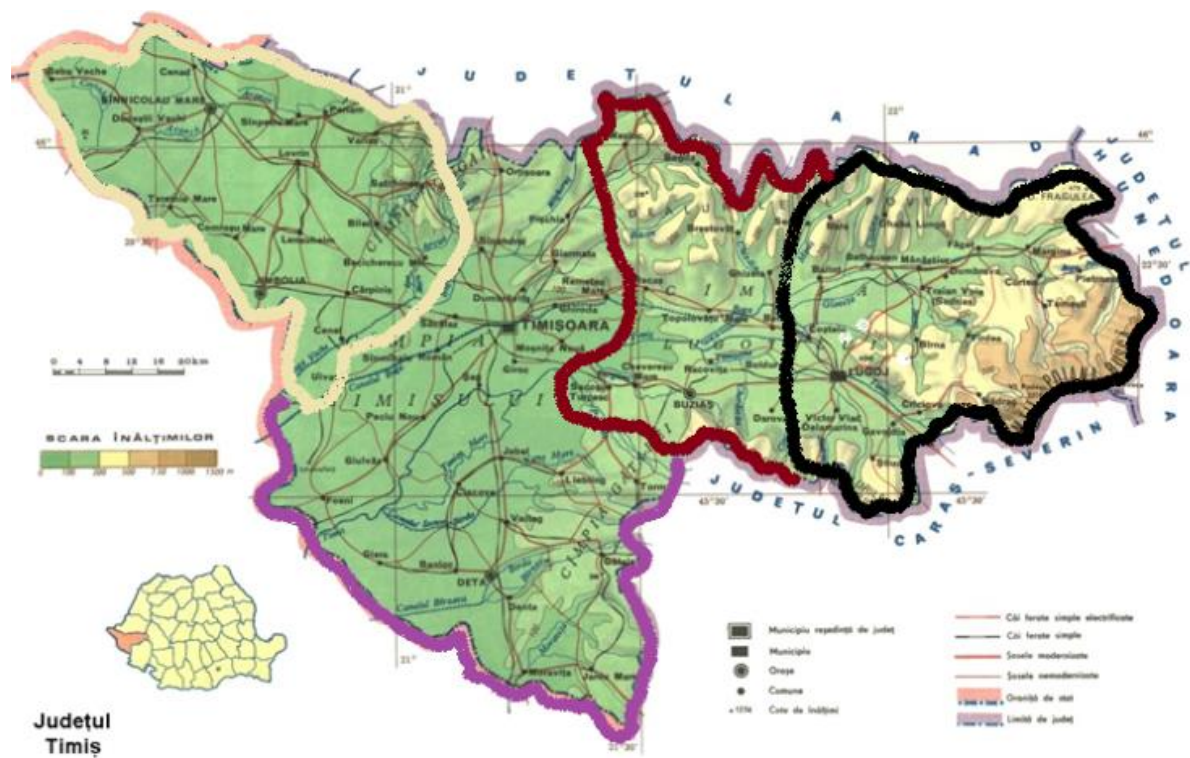

Figura 2.1. Împărțirea județului Timiș în sectoare de dezvoltare și focalizare turistică

Tabelul 2.1. Caracteristicile sectoarelor de dezvoltare și focalizare turistică

Sector	Sector galben	Sector mov	Sector roșu	Sector negru
Resursa turistică				
Muzee, case memoriale, monumente	Casa Nikolaus Lenau Statuia „Sf. Florian” Statuia „Nikolaus Lenau” Statuia „Sf. Ioan Nepomuk” Monumentul „Sf. Treime”	Centrala hidroelectrică Turn de apa Timișoara	-	-
Situri arheologice, fortificații	Cetatea Morisena-Cenad	Fortificație cetatea Timișoara	Asezare fortificată Herneacova; Situl rural „Satul Charlottenburg”	Cetate medievală Făget; Cetatea Jdioarei;
Conace, castele	Conacul Nako	Ansamblul conacului Banloc Conacul Banloc Castelul Contelui de Mercy Conacul familiei Mocioni Conacul Ambrozi		
Sate cu specific etnic	Dudeștii Vechi, Lenauheim, Tomnatec, Becicherecul Mic, Dudeștii Noi, Bulgăruș, Șandra Teremia Mare, Bărăteaz Beregsău Mare, Bobda, Hodoni Ilecea Mică, Iohanisfeld	Stamora Germană, Dolaț, Banloc, Bencecu de Sus Breștea, Butin, Carani, Dejan Deta, Dinaș, Liebling, Nițchidorf	Altringen, Bogda, Sintar Comeat, Bacova, Bazoș	Babșa
Zone naturale	Rezervația naturală Pădurea Cenad Insula Mare Cenad Iunca Mureșului Rezervația ornitologică și mlaștina Satchinez	Arboretumul Bazoș Pădurea Bistra Sărăturile Dinaș	Mlaștinile Murani Rezervația naturală Lunca Pogănișului	Lacul Surduc Locul fosilifer Rădmănești; Pajiștea cu narcise Bătești;

	Insula Igrış- pe Mures Rezervația ornitologică Beba Veche			
Ape termale si minerale	Sannicolau Mare, Lovrin, Biled, Cărpiniș, Lenauheim, Jimbolia, Variaș, Periam, Teremia Mare, Beba Veche, Tomnatic, Beregsău Mic, Beregsău Mare, Comloșu Mare, Grabaț, Saravale, Șandra	Deta, Pischia, Fibiș, Ivanda Calacea, Timișoara, Uivar Sânmihaiu German Cebza, Banloc	Buziaș, Bogda, Mașloc -Sacoșu Mare	Tomesti
Podgorii, crame	Teremia Mare;		- Recaș; - Petrovaselo; - Buziaș; - Silagiu;	-
Gastronomie	Germana, slovacă, bulgărească, Maghiara, sârbească	-germană -slovacă -sârbească -maghiară -bulgărească	--germană -slovacă -sârbească -maghiară -bulgărească	-germană -slovacă -sârbească -maghiară -bulgărească
Lacașe de cult	- Biserica "Sf. Născătoare de Dumnezeu"; - Biserica romano-catolică - Biserica „Adormirea Maicii Domnului”; - Biserica ortodoxă sârbească „Adormirea Maicii Domnului”;	- Biserica romano-catolică Sf Ecaterina; - Biserica "Mutarea moaștelor Sf. Nicolae"; - Biserica "Sf. Mucenic Gheorghe"; - Biserica romano-catolică "Înălțarea Crucii"; - Biserica de lemn "Sf. Gheorghe"; - Biserica romano-catolică "Sf. Vendelin"; - Mănăstirea sârbească "Sf. Gheorghe";	- Biserica de lemn, Localitatea sat CĂPĂT; - Biserica sârbească "Maica Domnului";	-Biserica de lemn "Cuvioasa Paraschiva"; -Biserica "Învierea Domnului"; - Biserica de lemn "Cuvioasa Paraschiva", Localitatea sat DOBREȘTI; - Biserica (ucraineană) de lemn "Nașterea Domnului"; - Biserica de lemn "Sf. Dumitru"; - Biserica de lemn "Adormirea Maicii Domnului"; Biserica de lemn "Adormirea Maicii Domnului";

		<ul style="list-style-type: none"> - Chilii, Localitatea sat MĂNĂSTIRE; - Mănăstirea Partoș, - Biserica "Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil"; - Paraclis, Localitatea sat PARTOȘ; - Biserica "Schimbarea la Față" a Mănăstirii "Săraca"; - Mausoleul familiei Mocioni; 		<ul style="list-style-type: none"> - Fosta mănăstire a minoriților; - Biserica fostei mănăstiri a minoriților; - Claustrul fostei mănăstiri a minoriților; - Biserica "Adormirea Maicii Domnului" municipiul LUGOJ; - Biserica de lemn "Cuvioasa Paraschiva" sat MARGINA; - Biserica "Adormirea Maicii Domnului" Localitatea sat OLOȘAG; - Biserica de lemn "Cuvioasa Paraschiva", Localitatea sat POIENI; - Biserica de lemn "Sf. Arhangheli"; - Biserica de lemn "Nașterea Sf. Ioan Botezătorul"; - Biserica de lemn "Sf. Apostoli Petru și Pavel";
--	--	--	--	---

2.2. Obiective strategice generale de dezvoltare

În vederea stabilirii obiectivelor strategice de dezvoltare au fost luate în considerare datele și informațiile identificate în analiza situației existente la nivelul județului Timiș în ceea ce privește posibila ofertă turistică și infrastructură legată de această precum și de concluziile rezultate în urmă analizei SWOT.

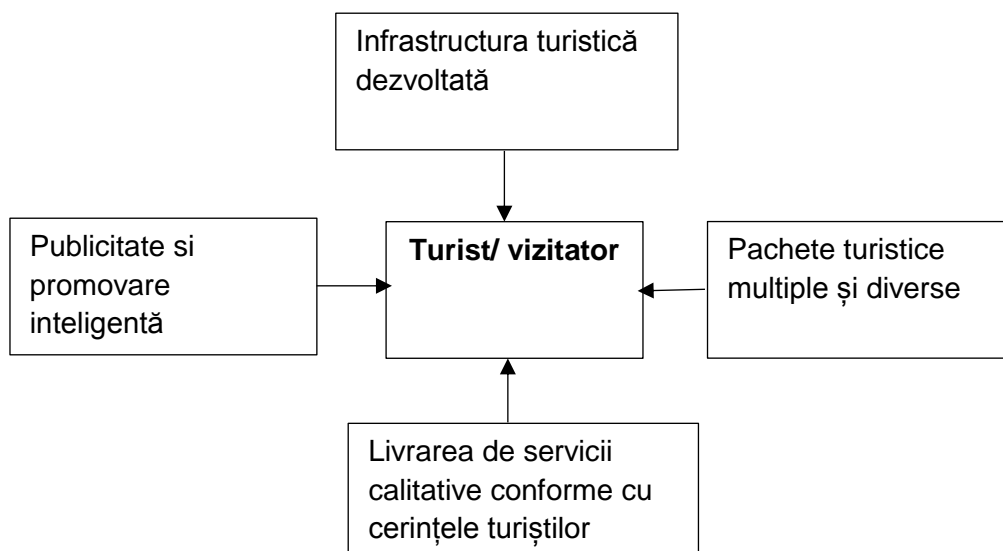
Obiectivele strategice au fost elaborate astfel încât să se asigure caracterul lor specific, măsurabil, adecvat temporal, realist și tangibil.

Obiectivele strategice generale de dezvoltare a sectorului turistic în județul Timiș pentru perioada 2018-2028 se încadrează în obiectivele stabilite prin Master Planul pentru turismul național al României 2007-2026 și a modului în care acest document programatic anticipează beneficiile dezvoltării turismului în raport cu populația țării:

- Stimularea economiei românești
- Creșterea calității vieții
- Creșterea și încurajarea investițiilor în toate domeniile adiacente turismului
- Stimularea creării de locuri de muncă
- Păstrarea și consolidarea patrimoniului cultural
- Distribuirea beneficiilor turismului în toate regiunile României

Obiectivele sunt stabilite astfel încât să se asigure a maximizare a punctelor tari, o diminuare a punctelor slabe concomitant cu exploatarea oportunităților existente în sectorul turistic ținând cont de presiunea concurenței interne și externe și de presiunea dată de alegerea municipiului Timișoara ca și capitală culturală europeană în 2021.

Pentru a putea atinge obiectivele stabilite este necesară cooperarea sinergică a tuturor entităților implicate în activități turistice și conexe acestora printr-un parteneriat public privat real și eficace. De asemenea se vor intensifica eforturile la toate nivelurile pentru atragerea de finanțări publice (programe de finanțare diverse) sau private pentru dezvoltarea turismului în județul Timiș.

Figura 2.2. Poziționarea turistului în cadrul componentelor infrastructurii turistice

În același timp s-a ținut cont de faptul că la nivel internațional au fost identificate o serie de tendințe în turism și călătorii, tendințe care modelează viitorul turismului, astfel:

Tendința 1: Creșterea rapidă populației vârstnice

Bătrânețea reprezintă perioada de sfârșit a duratei medii de viață și este ultima parte a ciclului vital uman fiind asociată vârstei de 65 de ani. Îmbătrânirea populației (îmbătrânire demografică) indică schimbările care apar în distribuția numărului populației pe grupe de vârstă. Tendința generală de îmbătrânire a populației se regăsește la nivel mondial exceptând câteva țări din Africa și Asia de sud.

Aceasta se va accentua în următoarele decade, cu precădere în țările dezvoltate, conducând la necesitatea adaptării societății la această schimbare - dezvoltarea de specialități medicale care să trateze afecțiuni specifice, dezvoltarea industriilor și serviciilor dedicate persoanelor în vârstă în vederea menținerii stării de sănătate fizică și mentală a acestora.

Potrivit Eurostat îmbătrânirea populației europene este în creștere graduală. După raportul Comisiei Europene, citat de publicația Euronote, „raportul dintre populația de vârstă mai mică de 15 ani și cea mai mare de 65 de ani, pe de o parte, și populația între 14 și 64 de ani, pe de altă parte, va trece de la 49% în 2005 la 66% în 2030. În perioada 2005-2050, numărul de indivizi incluși în grupa de vârstă 65-79 de ani va

ajunge la 44%, și numărul persoanelor foarte bătrâne – peste 80 de ani- va crește cu un procent de 180%”.

Potrivit indicatorilor demografici ai Institutului Național de Statistică în România sunt 3,4 milioane de bătrâni, iar copiii de până la 14 ani sunt 3,3 milioane. Potrivit datelor aceleiași instituții împărțirea pe grupe de vârstă din 2010, populația de 65 de ani și peste, reprezintă 14,7% din populația țării (masculin 1.332.120 persoane și feminin 1.934.076 persoane).

Creșterea duratei de viață vine cu o serie de deziderate printre care se pot enumera:

- interesul pentru asigurarea unei vieți sănătoase
- crearea de facilități pentru păstrarea autonomiei asupra vieții personale
- îmbunătățirea serviciilor de îngrijire medicală.

Ținând seama de aceste aspecte se apreciază faptul că numărul turiștilor seniori va crește foarte mult conducând astfel la o creștere a cererii de servicii turistice incluzând aici și cererea de servicii de recuperare, rejuvenare, întreținere și tratament balneofizioterapeutic.

Tendința 2: Creșterea gradului de conștientizare a nevoii de sănătate

Conștientizarea nevoii de sănătate și de păstrare a acesteia pe parcursul întregii vieți se manifestă tot mai pregnant în rândul populației umane. Creșterea calității vieții este indisolubil legată de starea de sănătate motiv pentru care grija pentru o nutriție corespunzătoare, pentru exercițiul fizic și pentru recreere și refacerea capacității de muncă a devenit un act conștient la un număr crescând de indivizi. Acesta tendință influențează decizia de alegere a destinației turistice și implicit creșterea interesului pentru „întoarcerea la natură”, ecoturism, hrană sănătoasă, relaxare în mediu natural, curat, cu factori naturali de recuperare. Prin urmare este de așteptat că în baza celor enumerate anterior să crească cererea pentru servicii turistice de tip wellness- prevenție și revitalizare.

Tendința 3: Interesul pentru experiențe anuale multiple prin excursii și vizite de scurtă durată

În ultimii 20 de ani se observă o creștere a interesului populației pentru excursii și vizite de tip citybreak respectiv de scădere a duratei sejurului la 3-5 zile și deci împărțirea timpului destinat repausului anual – concediu - în mai multe sejururi (vacanțe active)

care să acopere mai multe sezoane într-un an. Acest comportament pune presiune pe calitatea întregului pachet turistic și deci o atenție deosebită pe raportul preț - calitate conform principiului „valoare pentru bani”. Turismul de weekend sau weekend prelungit va fi tot mai solicitat.

Acest comportament conduce la necesitatea creșterii gradului de inovare în elaborarea pachetelor turistice, la necesitatea evaluării periodice a nevoilor și gusturilor clienților existenți și clienților potențiali, la o promovare susținută a ofertelor turistice, cu alte cuvinte la menținerea unui nivel ridicat de competitivitate în sector.

Tendința 4: Vacanța ca experiență de călătorie

În prezent turiștii sunt tot mai interesați în a deveni creatorii propriei experiențe de călătorie. Cultură intangibilă, consumul de cultură locală de fiecare zi câștigă teren în raport cu turismul cultural clasic. Astfel stagiile, schimburile de experiențe, călătoriile tematice asigură cunoașterea în profunzime a unei anumite culturi. Că urmare a acestui fapt se observă o creștere a interesului pentru activitățile din ferme, pentru autentic, învățarea de tehnici gastronomice, contactul cu practici din sfera dezvoltării personale, s.a ca forme de manifestare a căutării de experiențe inedite.

În același timp aceste experiențe de călătorie răspund nostalgiei și „căutării străbunilor” pentru un număr de turiști străini care sunt interesați de găsirea originilor și gustarea stilului de viață al înaintașilor lor.

Exploatarea acestei tendințe implică păstrarea autenticității obiceiurilor, practicilor și traiului zilnic pe de-o parte și crearea unui portofoliu important de pachete turistice inovative în colaborare cu populația locală.

Tendința 5: Prezența tot mai largă a tehnologiei informației în viața populației

Datorită dezvoltării rapide a tehnologiei informației utilizarea aplicațiilor IT și a internetului pentru informare și cumpărare de servicii și produse turistice va crește influențând decizia de cumpărare. Prin urmare dezvoltarea motoarelor de căutare și a rețelelor de socializare conduc la o creștere fără precedent a disponibilității informațiilor turistice referitoare la destinații, calitatea serviciilor și produselor turistice fapt ce acutizează nevoia de competitivitate și inovare în sectorul turistic.

Acest fapt va permite turiștilor experimentați și dinamici să își organizeze singuri excursiile lucru ce va pune presiune pe agențiile de turism respectiv va crește ca importanță marketingul la destinație.

În același timp s-a ținut cont totodată și de structura și comportamentul general al segmentelor țintă specifice pieței turistice, astfel:

- copiii-elevii 6 - 14 ani – interesați de activități în aer liber și de socializare - tabere;
- adolescenții 15-19 ani – interesați de activități în aer liber, de socializare și acumulare de cunoștințe și experiențe - excursii ieftine, fără condiții deosebite de confort, drumeții;
- tinerii 20 - 32 ani – interesați de excursii care au ca scop cunoașterea spre împlinirea personalității;
- maturii 33-62 ani – sejururi pentru odihnă cu înclinație spre sedentarism
  - indivizi singuri
  - familii tinere fără copii
  - familii tinere cu copii 0-14 ani
  - familii mature cu copii 14-18 ani
  - familii mature cu copii care au părăsit cuibul
- vârstnicii 63-85 ani – turism balnear sau medical
- oameni de afaceri – interesați în activități care să îi pună în contact cu istoria și cultura locală, în activități de relaxare și recreere.

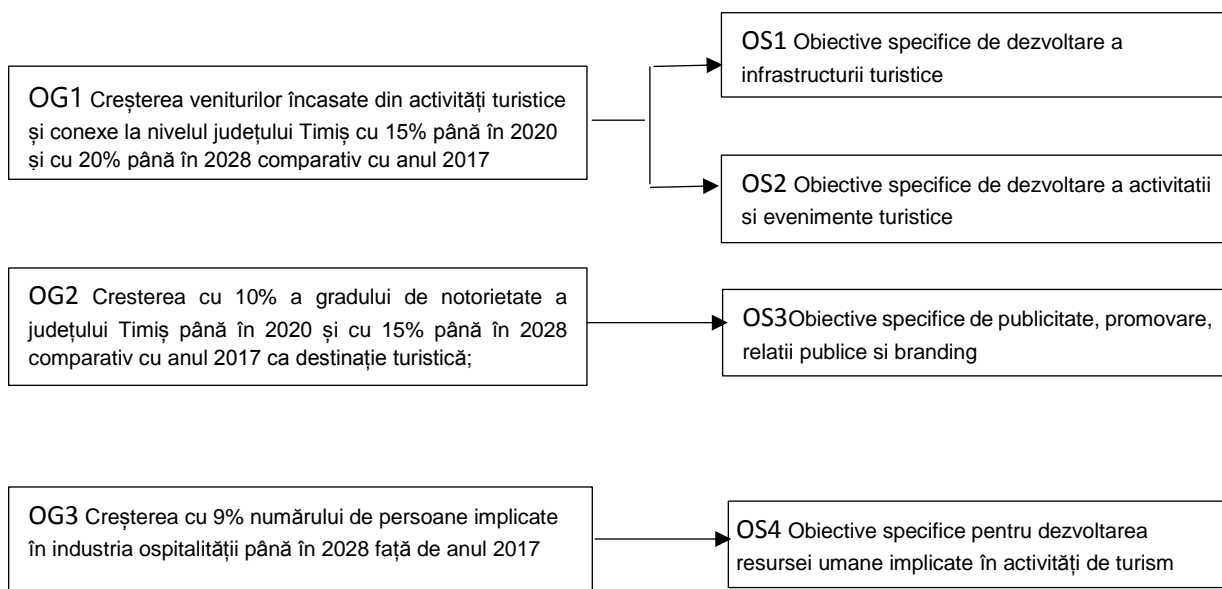
Coroborând potențialul turistic al județului Timiș care, exceptând curele balneare și stagiile, nu invită la sejururi de 10-12 zile, cu tendința în creștere vis a vis de nevoia de relaxare și descoperire de noi culturi precum și cu cea de divizare a timpului petrecut în concedii și vacanțe în unități de 3-5 zile s-a considerat oportună asumarea unei strategii generale care să promoveze județul ca fiind o oază de relaxare și refacere, de distracție, experimentare și cufundare în multiculturalitatea central europeană.

Prin urmare, **obiectivele generale de dezvoltare** stabilite pentru sectorului turistic în județul Timiș pentru perioada 2018-2028 sunt:

- 1. Creșterea veniturilor încasate din activități turistice și conexe la nivelul județului Timiș cu 15% până în 2020 și cu 20% până în 2028 comparativ cu anul 2017;**
- 2. Creșterea cu 10% a gradului de notorietate a județul Timiș până în 2020 și cu 15% până în 2028 comparativ cu anul 2017 ca destinație turistică;**
- 3. Creșterea cu 9% a numărului de persoane implicate în industria ospitalității până în 2028 față de anul 2017;**

Pentru asigurarea unui control managerial adecvat asupra gradului de îndeplinire a obiectivelor generale stabilite în contextul unei perioade lungi de planificare – zece ani

(2018-2028) precum și a nivelului ridicat de complexitate a intervențiilor propuse s-a propus divizarea acestora pe problematici respectiv pe intervale de timp (2020, 2025, 2028)

Figura 2.3. Relația dintre obiectivele generale și obiectivele specifice

OG1 Creșterea veniturilor încasate din activități turistice și conexe la nivelul județului Timiș cu 15% până în 2020 și cu 20% până în 2028 comparativ cu anul 2017

Motivație

Creșterea veniturilor încasate din activități turistice și conexe în condițiile în care oferta turistică a județului nu are un caracter spectaculos este realizabilă prin:

- creșterea numărului turiști interni și străini;
- creșterea numărului de zile petrecute de turiști și vizitatori în județul Timiș
- creșterea consumului de servicii turistice (altele decât cazarea)

OG2 Creșterea cu 10% a gradului de notorietate a județul Timiș până în 2020 și cu 15% până în 2028 comparativ cu anul 2017 ca destinație turistică;

Motivație

Creșterea notorietății județului Timiș ca destinație turistică este realizabilă prin:

- informarea susținută, pe termen lung, a publicului cu privire la obiectivele, pachetele și serviciile turistice pe care județul Timiș le oferă
- asigurarea unor experiențe pozitive pentru turiștii și vizitatorii județului Timiș astfel încât aceștia să se transforme în agenți de promovare pentru obiectivele și serviciile turistice timisene

OG3 Creșterea cu 9% numărului de persoane implicate în industria ospitalității până în 2028 față de anul 2017 concomitent cu îmbunătățirea calității serviciilor specifice cu 15% până în 2028 ;

Motivație

Una dintre caracteristicile sectorului turistic constă în numărul mare de locuri de muncă pe care îl crează concomitent cu importanța pe care angajații în turism o au în crearea unei experiențe pozitive turiștilor și vizitatorilor; prin urmare acest obiectiv general urmărește nu doar crearea de noi locuri de muncă ci și creșterea nivelului de profesionalizare a celor implicați în diverse activități specific și nu în ultimul rând crearea de noi întreprinderi în sectorul turistic.

2.3. Obiective specifice de dezvoltare

Elaborarea unor pachete turistice respectiv organizarea unor evenimente de afaceri, culturale, de recreere sau sportive necesară o infrastructură turistică adecvată. Prin urmare îmbunătățirea infrastructurii turistice existente în județ prin completare cu noi facilități și modernizarea celei existente precum și asigurarea unei deplasări facile, rapide și în siguranță a turiștilor în interiorul județului sunt esențiale în atingerea obiectivelor generale propuse. În același timp existența și promovarea unor obiective turistice precum și oferirea de servicii turistice și conexe care să răspundă așteptărilor turiștilor sunt considerate esențiale în crearea mediului propice dezvoltării sectorului turistic în județ.

Că urmare a acestui fapt au fost stabilite o serie de obiective specifice pentru dezvoltarea turistică care urmăresc îmbunătățirea continuă a elementelor ce intră în componenta unui turism sustenabil, modern și atractiv și care sunt rezultatul divizării obiectivelor generale anterior prezentate.

Obiectivele specifice de dezvoltare avute în vedere se referă la aspectele de bază a dezvoltării turismului – o infrastructură adecvată, cu obiective și destinații turistice care să corespundă scopului turistic, care să permită, împreună cu activitățile și evenimentele organizate în aria țintă ,elaborarea și implementarea de pachete turistice atractive, livrate în respectul clientului – turist intern sau internațional.

2.3.1. Obiective specifice de dezvoltare a infrastructurii turistice

Anul	Obiectivul specific
2020	Creșterea cu 12% drumurilor județene care conduc la obiective turistice îmbunătățite/modernizate față de 2018
	Creșterea cu 12% a drumurilor intravilane îmbunătățite/ modernizate față de 2018
	Creșterea cu 15% a numărului de obiective turistice județene modernizate față de 2018
	Creșterea cu 5% a nr. de obiective turistice județene operaționalizate față de 2018
	Creșterea cu 20% a numărului de locuri de cazare funcționale în județ față de 2018
	Creșterea cu 30% a numărului de locuri în săli de evenimente în județ față de 2018
	Creșterea cu 15% a capacității de operare a Aeroportului Internațional Timișoara față de 2018
	Creșterea cu 15% a capacității de operare a Gării de Nord Timișoara față de 2018
	Creșterea cu 20% a eficienței transportului local în municipiul Timișoara față de 2018
	2025
Creșterea cu 30% a drumurilor intravilane îmbunătățite/ modernizate față de 2018	
Creșterea cu 25% a numărului de obiective turistice județene modernizate față de 2018	
Creșterea cu 20% a nr. de obiective turistice județene operaționalizate față de 2018	
Creșterea cu 25% a numărului de locuri de cazare funcționale în județ față de 2018	
Creșterea cu 35% a numărului de locuri în săli de evenimente (inclusiv de sport) în județ față de 2018	

2028	Creșterea cu 50% drumurilor județene care conduc la obiective turistice îmbunătățite/modernizate față de 2018
	Creșterea cu 70% a drumurilor intravilane îmbunătățite/ modernizate față de 2018
	Creșterea cu 30% a numărului de obiective turistice județene modernizate față de 2018
	Creșterea cu 30% a nr. de obiective turistice județene operaționalizate față de 2018
	Creșterea cu 30% a numărului de locuri de cazare funcționale în județ față de 2018
	Creșterea cu 40% a numărului de locuri în săli de evenimente (inclusiv de sport) în județ față de 2018
	Creșterea cu 20% a capacității de operare a Aeroportului Internațional Timișoara față de 2018
	Creșterea cu 25% a capacității de operare a Gării de Nord Timișoara față de 2018
	Creșterea cu 40% a eficienței transportului local în municipiul Timișoara față de 2018

Prin aceste obiective se urmărește crearea cadrului necesar dezvoltării de pachete turistice care să genereze la rândul lor venituri entităților implicate respectiv notorietate obiectivelor turistice din județul Timiș.

2.3.2. Obiective specifice de dezvoltare a activității și evenimente

Anul	Obiectivul specific
2020	Creșterea cu 20% a numărului de evenimente culturale cu vizibilitate internațională față de 2018
	Creșterea cu 10% a numărului de evenimente sportive cu vizibilitate internațională față de 2018
	Creșterea cu 10% a numărului de pachete turistice care să includă județul Timiș ca destinație față de 2018
2025	Creșterea cu 30% a numărului de evenimente culturale cu vizibilitate internațională față de 2018
	Creșterea cu 20% a numărului de evenimente sportive cu vizibilitate internațională față de 2018

	Cresterea cu 15% a a numărului de pachete turistice care să includă județul Timiș ca destinație față de 2018
2028	Creșterea cu 40% a numărului de evenimente culturale cu vizibilitate internațională față de 2018
	Creșterea cu 40% a numărului de evenimente sportive cu vizibilitate internațională față de 2018
	Creșterea cu 15% a numărului de pachete turistice care să includă județul Timiș ca destinație față de 2018

Prin aceste obiective se urmărește creșterea vizibilității și consumului de evenimente culturale și sportive în județul Timiș și implicit creșterea numărului de turiști consumatori de astfel de evenimente care să genereze venituri și notorietate județului.

2.3.3. Obiective specifice de publicitate, promovare, relații publice și branding

Anul	Obiectivul specific
2020	Creșterea cu 20% a notorietății obiectivelor turistice timișene la nivel național față de 2018
	Creșterea cu 10% a notorietății obiectivelor turistice timișene la nivel internațional față de 2018
2025	Creșterea cu 35% a notorietății obiectivelor turistice timișene la nivel național față de 2018
	Creșterea cu 25% a notorietății obiectivelor turistice timișene la nivel internațional față de 2018
2028	Creșterea cu 40% a notorietății obiectivelor turistice timișene la nivel național față de 2018
	Creșterea cu 30% a notorietății obiectivelor turistice timișene la nivel internațional față de 2018

Obiectivele specifice stabilite urmăresc creșterea notorietății obiectivelor turistice timișene la nivel național și internațional astfel încât județul Timiș „să fie pus pe harta” turistică a României cu oferta sa unică de vânzare.

2.3.4. Obiective specifice pentru dezvoltarea resursei umane implicate în activități de turism

Anul	Obiectivul specific
2020	Creșterea cu 6% a personalului angajat în turism față de 2018
	Creșterea gradului de retenție pe posturi din turism și conexe cu 10% față de 2018
	Creșterea cu 10% a numărului de întreprinderi active în domeniul turismului și a activităților conexe acestuia
2025	Creștere cu 10% a personalului angajat în turism față de 2018
	Creșterea gradului de retenție pe posturi din turism și conexe cu 20% față de 2018
2028	Creșterea cu 15% a a personalului angajat în turism față de 2018
	Creșterea gradului de retenție pe posturi din turism și conexe cu 30% față de 2018
	Creșterea cu 15% a numărului de întreprinderi active în domeniul turismului și a activităților conexe acestuia

Obiectivele specifice legate de dezvoltarea resursei umane urmăresc creșterea calității serviciilor oferite turiștilor atât prin completarea posturilor în zonele deficitare precum și prin instruirea personalului implicat în relația cu turiștii astfel încât să se asigure creșterea veniturilor în sector concomitent cu crearea unei notorietăți pozitive a județului Timiș.

2.4. Direcții strategice de dezvoltare a turismului în județul Timiș

Prin strategie se înțelege viziunea de ansamblu asupra modului în care vor fi îndeplinite obiectivele propuse, în timp ce tactica reprezintă setul de acțiuni ce transpune în practică strategia aleasă, stabilind momentul în care trebuie aplicată o anumită acțiune și care resursă trebuie pusă la dispoziție pentru realizarea celor stabilite.

Strategia generală de dezvoltare a sectorului turistic în județul Timiș aleasă este strategia ofensivă de diversificare.

Aceasta urmărește largirea gamei de servicii turistice, pătrunderea pe noi piețe concomitent cu creșterea ponderii pe care sectorul turistic îl deține în totalul economiei timișene.

2.4.1. Turism de afaceri

Turismul de afaceri înglobează o serie de specificități și motivații diferite de turismul clasic printre care se pot enumera destinații stabilite în raport cu nevoile afacerii, limitarea timpului liber dedicat activităților turistice, sume de bani cheltuite cu mai multă generozitate. Că urmare a globalizării și internaționalizării afacerilor și implicit a creșterii numărului de deplasări se constată un trend crescător al acestui tip de turism.

Activitățile turistice pe care le practică în mod curent persoanele care se deplasează, individual sau în grup, pentru întâlniri de afaceri, conferințe, târguri și expoziții includ în general activități recreative și de relaxare, shopping, excursii de jumătate de zi în jurul locației de afaceri, frecventarea restaurantelor, barurilor și cluburilor.

În același timp este de remarcat faptul că oamenii de afaceri (atât cei români cât și cei străini) se deplasează în principal în municipiul Timișoara, revenind în oraș de mai multe ori într-un an. Prin urmare oferta pentru petrecerea timpului liber este importantă a fi variată astfel încât aceștia să poată alege care ofertă o doresc dintre ofertele puse la dispoziție în așa fel încât să se ajungă la o creștere a sumelor cheltuite în sejurul lor respectiv la o creștere a duratei vizitei.

Considerând participarea la seminarii, conferințe, târguri, expoziții, convenții ca fiind parte a turismului de afaceri și ținând cont de faptul că prin obiectivele propuse anterior se poate atinge o creștere cu 10% a numărului de turiști de afaceri în județul Timiș în 2020 față de 2018 respectiv cu 25% în 2025 față de același an 2018 în condițiile în care Timișoara este promovată ca locație propice organizării de evenimente de afaceri și profesionale (seminarii, conferințe, târguri, expoziții, convenții).

Dat fiind faptul că principalul motiv al deplasării unui om de afaceri în interesul serviciului este dat de însăși afacerea în cauză este de așteptat ca durata unei vizite să permită o creștere cu 50% a timpului alocat acesteia. În aceste condiții este extrem de importantă oferirea de servicii turistice legate de petrecerea timpului liber și implicit creșterea veniturilor din aceste activități.

Pentru asigurarea celor prezentate mai sus sunt necesare următoarele măsuri (tabelul 2.2.):

Tabelul 2.2. Măsuri luate pentru creșterea turismului de afaceri

Anul	Măsura	Activități
2020	Construirea unui centru de conferințe modern cu o capacitate de 1000 de locuri în Timișoara	Stabilire locație și verificare fezabilitate Obținere avize și autorizații și elaborare proiect tehnic Construirea și dotarea centrului de conferințe
	Construirea unui hotel 5*- cu număr mediu de locuri de cazare în Timișoara	Stabilire locație și verificare fezabilitate Obținere avize și autorizații și elaborare proiect tehnic Construirea și dotarea hotelului
	Creare/modernizare centru spa în Timișoara/ județul Timiș	Stabilire locație și verificare fezabilitate Obținere avize și autorizații și elaborare proiect tehnic Construirea și dotarea centrului de conferințe
	Pregătire de obiective turistice județene pentru 4 pachete de 1/2 zi și 2 pachete turistice de 1 zi (care să includă experiențe culturale, gastronomice, de relaxare, de aventură) în Județul Timiș	Identificarea obiectivelor turistice de implicat în pachetele turistice în baza cercetării de piață pe aceasta temă Elaborarea pachetelor turistice Promovarea pachetelor turistice
	Organizarea a minim 1 conferință internațională anuale semnificative în Timișoara – în domeniu medical/wellness	Oferirea capacităților de cazare, masă și organizare conferință către entități județene, naționale și internaționale active în domeniul științifice, sociale, culturale, s.a și stimularea însoțirii participanților (parteneri)
	Organizare 3 locații pentru teambuilding în Județul Timiș	Identificarea locațiilor propice activității și pregătirea facilităților de teambuilding Promovarea locațiilor în rândul companiilor naționale și internaționale
	Promovarea municipiului Timișoara la nivel internațional ca locație propice organizării de evenimente de afaceri de nivel internațional în țări învecinate și în Europa	Identificarea auditoriului țintă Crearea mesajului de promovare Stabilirea mixului de promovare Elaborarea programului de promovare și a materialelor
2025	Construire 1 centru de conferințe de 800 de locuri în Timișoara	Stabilire locație și verificare fezabilitate Obținere avize și autorizații și elaborare proiect tehnic Construirea și dotarea centrului de conferințe
	Construire 1 hotel 5* cu număr mare de locuri de cazare Timișoara	Stabilire locație și verificare fezabilitate Obținere avize și autorizații și elaborare proiect tehnic Construirea și dotarea hotelului
	Pregătire obiective turistice județene pentru 5 pachete de 1/2 zi și 3 pachete	Identificarea obiectivelor turistice de implicat în pachetele turistice în baza cercetării de piață pe această temă

	turistice de 1 zi (care să include experiențe culturale, gastronomice, de relaxare, de aventură) în județul Timiș	Elaborarea pachetelor turistice Promovarea pachetelor turistice
	Organizarea a minim 2 conferințe internaționale semnificative în Timișoara	Oferirea capacităților de cazare, masă și organizare conferință către entități județene, naționale și internaționale active în domenii științifice, sociale, culturale, s.a și stimularea însoțirii participanților (parteneri)
2028	Organizare a minim 4 conferințe internaționale semnificative în Timișoara	Oferirea capacităților de cazare, masă și organizare conferință către entități județene, naționale și internaționale active în domenii științifice, sociale, culturale, s.a și stimularea însoțirii participanților (parteneri)
	Pregătire obiective turistice județene pentru 6 pachete de 1/2 zi și 4 pachete turistice de 1 zi (care să include experiențe culturale, gastronomice, de relaxare, de aventură) în județul Timiș	Identificarea obiectivelor turistice de implicat în pachetele turistice în baza cercetării de piață pe această temă Elaborarea pachetelor turistice Promovarea pachetelor turistice

2.4.2. Turism cultural - istoric

Turismul cultural este acel tip de activitate turistică în care motivația esențială a vizitatorului este dată de dorința de a învăța, descoperirii, experimenta și consuma atracții și produse culturale tangibile și intangibile într-o anumită destinație turistică. Aceste atracții/ produse sunt legate de elemente materiale, intelectuale, spiritual, emoționale dintr-o societate ceea ce implică artele și arhitectura, moștenirea culturală istorică, moștenirea culinară, literatura, muzica, industriile creative și cultura trăită prin stil de viață, sistem de valori, credințe și tradiții” – definiția Organizației Mondiale a Turismului. Relația sinergică dintre turism și cultură conduce la o dezvoltare durabilă a comunităților locale.

În ultimii 5 ani se evidentiază tendința de creștere interesului turismului bazat pe componentă intagibilă a culturii (meșteșuguri, gastronomie, festivaluri tradiționale, muzică tradițională, religie, tradiții orale) elemente ale culturii contemporane și a industriilor creative (cinematografie, arta spectacolului, design, modă, stil de viață), concomitent cu o temperare a tendinței de creștere bazată pe moștenirea intangibilă.

În același timp județul Timiș, prin instituțiile de cultură ce activează în acest areal, poate oferi experiențe inedite punând în valoare elementele de unicatitate specifice unui teritoriu multicultural multiconfesional, creativ și mai puțin cunoscut național și internațional.

Conservarea patrimoniului cultural material și imaterial precum și modernizarea modalităților de expunere și de organizare a spectacolelor precum și promovarea susținută a acestora pot conduce la creșterea cu 20% a numărului de turiști români și a numărului de turiști străini vizitatori/ consumatori de turism cultural în județul Timiș respectiv creșterea veniturilor din încasări la evenimente culturale de anvergură cu 20% în 2020 față de 2017.

Pentru atingerea obiectivelor previzionate este necesară implementarea următoarelor măsuri

Tabel 2.3. Măsuri luate pentru creșterea turismului cultural - istoric

Anul	Măsura	Activități
2020	Pregătirea a 2 centre de interes pentru experimentări tradiții locale în județul Timiș - zona Faget, Romanești, Margina - zona Tomnatec, Bulgăruș	Stabilire tema tradiție locală Identificarea locații și verificarea fezabilității Stabilire formei de colaborare cu meșteri/ agricultori locali Promovare
	Modernizarea a 2 muzee în Timișoara- istorie, artă, tradiții 1 muzeu în Lugoj – istorie 2 case memoriale în județul Timiș	Stabilire elementele de modernizare (informare public, completare colecții, facilitare pentru persoane cu dizabilități, s.a) Elaborare proiect de modernizare și identificare sursă de finanțare Implementare proiect de modernizare Promovare
	Conservarea și reabilitatea a 10 % din cladirile de patrimoniu din județul Timiș	Elaborare proiect de conservare, reabilitare și identificare sursă de finanțare Implementare proiect de conservare, reabilitare Promovare
	Crearea 2 colecții în Timișoara în cartierele istorice 1 colecție în Lugoj	Stabilire colecții Identificare și verificare fezabilității spațiului viitorului muzeu colecție Elaborare proiect de organizare și identificare sursă de finanțare Implementare proiect Promovare

	Organizarea unei străzi a breslașilor în județul Timiș (propunere Piața Cărțan- Fabrica de Bere) sau în Lugoj	Elaborare proiect de conservare, reabilitare și identificare sursă de finanțare Implementare proiect de conservare, reabilitare Promovare
2025	pregatirea a 2 centre de interes pentru experimentări industrii creative locale județul Timiș	Stabilire tema tradiție locală Identificarea locații și verificarea fezabilității Stabilire formei de colaborare cu meșteri/ agricultori locali Promovare
	Conservarea și reabilitatea a 20 % din clădirile de patrimoniu din județul Timiș	Elaborare proiect de conservare, reabilitare și identificare sursă de finanțare Implementare proiect de conservare, reabilitare Promovare
	Conservarea și reabilitarea a 20% din bisericile de lemn din zona Făget	Elaborare proiect de conservare, reabilitare și identificare sursă de finanțare Implementare proiect de conservare, reabilitare Promovare
	Conservarea și reabilitarea a 15% din obiectivele patrimoniu industrial din județul Timiș	Elaborare proiect de conservare, reabilitare și identificare sursă de finanțare Implementare proiect de conservare, reabilitare Promovare
	Introducerea a 2 situri arheologice locale în circuitul turistic în județul Timiș (o locație poate să fie Parța)	Elaborare proiect de introducere în circuit și identificare sursă de finanțare Implementare proiect Promovare
	Crearea unui Muzeul al Pâinii în Sânnicolau Mare	Stabilire elementele de modernizare (informare public, completare colecții, facilitate pentru persoane cu dizabilități, s.a) Elaborare proiect de modernizare și identificare sursă de finanțare Implementare proiect de modernizare Promovare
2028	Conservarea și reabilitarea a 25% din bisericile de lemn din zona Făget	Elaborare proiect de conservare, reabilitare și identificare sursă de finanțare Implementare proiect de conservare, reabilitare Promovare
	Conservarea și reabilitatea a 25 % din clădirile de patrimoniu din județul Timiș	Elaborare proiect de conservare, reabilitare și identificare sursă de finanțare Implementare proiect de conservare, reabilitare Promovare

2.4.3. Turism de evenimente

Turismul de evenimente este definit ca activitatea de dezvoltare, planificare și marketing a unui eveniment ca atracție turistică; evenimentul crează o imagine favorabilă, extinzând sezonul de turism tradițional, diseminează în mod egal cererea de servicii turistice, atrage vizitatori interni și externi fiind totodată generator de venituri importante prin activitățile conexe și prin produsele de merchandising.

Turistul de eveniment se definește ca fiind cel ce călătorește de acasă către destinația evenimentului și își petrece cel puțin o noapte la acest eveniment în timp ce vizitatorul al evenimentului se definește ca fiind persoană care se întoarce acasă în aceeași zi.

În tabelul 2.4. sunt prezentate principalele tipuri de evenimente și forma lor de manifestare

Tabelul 2.4. Tipuri de evenimente

Tip de eveniment	Forma de manifestare
Evenimente culturale, de artă și divertisment	Festivaluri Carnavaluri Pelerinaje Parade Comemorări, celebrări și aniversări istorice Concerte Ceremonii de decernare premii Gale
Semiprivat/ Public	Rituri de trecere Reuniuni
Evenimente de recreere și sportive	Turnee, olimpiade sportive Concursuri de dans sportiv Gale sportive

Pentru a asigura impactul dorit din punctual de vedere al creșterii fluxului de turiști în județ s-au luat în considerare pe de-o parte durata necesară finalizării infrastructurii propice organizării de evenimente internaționale de mare anvergură și pe de altă parte durata necesară organizării și promovării unor astfel de evenimente.

Tabel 2.5. Măsuri luate pentru creșterea turismului de dezvoltarea activității și evenimente

Anul	Măsura	Activități
2020	Creșterea nivelului de internaționalizare a festivalurilor cu tradiție din județ	Promovare
	Festival de soundtrack (muzică din filme) - anual	Identificare locație Stabilire perioada de desfășurare Organizare eveniment Promovare
	Celebrare – venirea șvabilor in Banat - anuală	Identificare locație Stabilire perioada de desfășurare Organizare eveniment Promovare
	Concurs internațional de tir cu arcul-anual	Identificare locație Stabilire perioada de desfășurare Organizare eveniment Promovare
	Concurs internațional de canotaj pe Bega - anual	Identificare locație Stabilire perioada de desfășurare Organizare eveniment Promovare
	Concurs internațional de dans sportiv	Locație Timișoara Stabilire perioada de desfășurare Organizare eveniment Promovare
	Concurs internațional de echitație	Identificare locație Stabilire perioada de desfășurare Organizare eveniment Promovare
2025	Festival internațional de muzica rock-anual	Identificare locație Stabilire perioada de desfășurare Organizare eveniment Promovare

	Festival internațional de film - anual	Identificare locație Stabilire perioada de desfășurare Organizare eveniment Promovare
	Festival -concurs internațional de muzica simfonică (exploatare relație Enescu+Bartok) - anual	Identificare locație Stabilire perioada de desfășurare Organizare eveniment Promovare
	Concurs internațional de aeromodelism și ridicare de zmee în zona Surduc	Identificare locație Stabilire perioada de desfășurare Organizare eveniment Promovare
	Program săptămânal - spectacol de "apă și foc" - anual	Identificare locație Stabilire perioada de desfășurare Organizare eveniment Promovare
	Show flora + peisagistică – anual	Identificare locație – în județul Timiș Stabilire perioada de desfășurare Organizare eveniment Promovare – legată de subbrand Timișoara Orașul Florilor
2028	„Five days” – concurs internațional de curse de biciclete	Identificare locație Stabilire perioada de desfășurare Organizare eveniment Promovare
	Turneu internațional de șah	Identificare locație – în județul Timiș Stabilire perioadă de desfășurare Organizare eveniment
	Turneu internațional de tenis	Identificare locație – în județul Timiș Stabilire perioadă de desfășurare Organizare eveniment

2.4.4. Turism balneoclimateric și de recuperare

Segmentul balnear este unul din produsele/piețele turismului de sănătate, alături de turismul medical, talasoterapia, hidroterapia, wellbeing/spa și fitness cu o dinamică de dezvoltare ridicată. Segmentul balnear utilizează apă minerală naturală și pe cea termală provenită din pânze freatice sau surse naturale și ale cărei proprietăți curative sunt recunoscute (efecte chimice, termice și mecanice) pentru prevenire, tratare sau recuperare medicală practicat într-un mediu natural adecvat refacerii. Acest tip de turism reprezintă una din formele de circulație turistică constantă, cu o clientelă

relativ stabilă, care contribuie la ridicarea coeficienților de utilizare a capacităților de cazare și la realizarea unor încasări medii sporite pe zi/turist putând acoperi și perioadele de extrasezon.

Printre destinațiile preferate de turiștii străini, turismul de sănătate ocupă un loc foarte important. În anii următori, această formă de turism va lua o amploare și mai mare, constituind una din sursele cele mai mari de venituri pentru turismul din România, care este unul din statele cu resurse balneo-climaterice foarte bogate din Europa. Europa se află într-un proces accelerat de îmbătrânire demografică, vârstnicii fiind cel mai important grup țintă pentru turismul de sănătate.

În figura 2.4 este prezentat tipul de experiențe pe care turismul balnear și de wellness îl crează

Figura 2.4. Evenimente create de turismul balneoclimateric și de recuperare

Pe lângă stațiunile balneoclimaterice – care oferă în principal servicii standardizate de tratament și prevenție se observă faptul că sectorul wellness ar putea beneficia de existența unui număr ridicat de surse de apă termală și minerală, de clima blândă și de peisajul relaxant.

Turiștii de wellness sunt interesați în general de programe integrate și de o abordare preventivă cuprinzând terapii de reîncărcare energetică, băi și ritualuri de sănătate și

înfrumusețare, dezvoltare personală, yoga, care se desfășoară pe perioade cuprinse între 3 și 12 zile.

Județul Timiș poate dezvolta turismul balneoclimateric și de recuperare (wellness) astfel încât acesta să devină un domeniu fanion pentru sectorul turistic local.

Tabel 2.6. Măsuri luate pentru dezvoltarea turismului balneoclimateric și de recuperare

Anul	Măsura	Activități
2020	Modernizarea și estetizarea stațiunilor Buziaș și Calacea	Stabilirea elementelor de modernizat și estetizat Elaborare proiect tehnic și identificare sursă de finanțare Implementare soluție tehnică Promovare
	Dezvoltarea a 2 centre spa în județul Timiș	Stabilire locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect tehnic și identificare sursă de finanțare Implementare soluție tehnică Promovare
2025	Crearea a unui centru de wellness în județul Timiș	Stabilire locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect tehnic și identificare sursă de finanțare Implementare soluție tehnică Promovare
	Crearea unui centru de pregătire în servicii balneo și wellness	Stabilire locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect tehnic și identificare sursă de finanțare Implementare soluție tehnică Promovare
2028	Dezvoltarea a 2 pachete turistice care să combine turismul de aventură cu cel de wellness	Stabilire locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect tehnic și identificare sursă de finanțare Implementare soluție tehnică Promovare
	Dezvoltarea relației dintre turismul medical de înfrumusețare și cel de wellness	Stabilirea relației de colaborare

2.4.5. Turism religios

Dat fiind faptul că în județul Timiș nu se regănesc lăcășuri de cult cu tradiție în pelerinaje și implicit existența unor moaște cu importantă spirituală deosebită și ținând cont de faptul că în județul Hunedoara s-a intensificat notorietatea și interesul pelerinajului la mormântul părintelui Arsenie Boca se poate afirma că turismul religios în Timiș se poate realiza în principal prin dezvoltarea de pachete turistice care să combine aspectele religioase cu cele de cultură și artă.

Tabel 2.7. Masuri luate pentru dezvoltarea turismului religios

Anul	Masura	Activitati
2020	Crearea de pachete turistice care să includă vizite la bisericile importante din județ (toate confesiunile)	Stabilire itinerar Elaborare pachete turistice Promovare
	Crearea de pachete turistice – rememorare – la sinagogile din județ	Stabilire itinerar Elaborare pachete turistice Promovare
2025	Crearea a 2 pachete turistice itinerante pe teme religioase	Stabilire itinerar Elaborare pachete turistice Promovare
	Crearea unui eveniment legat de Sf. Iosif de la Partoș	Stabilire itinerar Elaborare pachete turistice Promovare
2028	Pregatirea unui muzeu al spiritualității bănățene în Timiș	Stabilire itinerar Elaborare pachete turistice Promovare
	Organizarea unui eveniment religios de tip pelerinaj	Stabilire itinerar Elaborare pachete turistice Promovare

2.4.6. Turism rural, agroturism, ecoturism

Mediul rural din județul Timiș a suferit de-a lungul timpului o serie de transformări care i-au schimbat aspectul tradițional. Modernizarea stilului arhitectural și reconfigurarea gospodăriilor începută în anii '50 a fost continuată și după '90 conducând la modificări iremediabile în structura satului bănățean de câmpie. În același timp prin plecarea etnicilor germani începând cu anii '70 și continuată într-un ritm mult mai alert în ultima perioada a anilor 80 și începutul anilor 90 acestora alăturându-se și populația de alte etnii a condus la depopularea satelor. Industrializarea forțată a creat o populație hybrid – navetiști ai satelor care prin mutarea locului de muncă în orașe au contribuit în măsură importantă la pierderea tradițiilor și practica meșteșugurilor, a atmosferei și organizării sociale tipice. În aceste condiții turismul rural, eco și agroturismul în județul Timiș se poate realiza doar în câteva locații în care se mai păstrează petece de structura rurală autentică. O posibilă dezvoltare a acestui tip de turism ar fi posibil în condițiile în care s-ar putea revitaliza satele și cătunele părăsite sau extrem de puțin populate și transformarea acestora în sate turistice în care să se recreeze viața la țară concomitent cu scoaterea în evidență în aceste sate a particularităților date de peisaje.

Tabel 2.8. Măsuri luate pentru dezvoltarea turismului rural, agroturism, ecoturism

Anul	Măsura	Activități
2020	Operaționalizarea a 3 gospodării țărănești	Identificarea și verificarea fezabilității investiției Promovare
	Crearea de pachete turistice pentru vizitarea satelor cu caracter etnic	Identificarea locațiilor Elaborarea pachetelor turistice Promovare
	Conservarea/ recrearea a 2 ateliere meșteșugărești	Identificarea locațiilor Promovare
	Creare pachet turistic tradiții - sânzienne/sărbătoarea recoltei	Elaborarea pachetelor turistice Promovare
2025	Crearea a 2 pachete turistice stagii gospodării țărănești - cules	Identificarea locațiilor

	fructe și preparare gemuri/ preparare țuică	Promovare
	Organizarea a 2 stagii turistice pentru olărit și țesut	Identificarea locațiilor Promovare
2028	Refacerea a 2 sate părăsite și transformarea în sate de vacanță/ centre de creație/ tabere	Identificarea și verificarea fezabilității investiției Promovare

2.4.7. Turism sportiv și de aventură

Piață turismului sportiv este considerată că fiind una dintre cele mai mari și mai dinamice piețe turistice atât în termeni de sosiri turiști și sume cheltuite cât și în ceea ce privește numărul de locuri de muncă directe și indirecte create.

Turismul sportiv poate fi clasificat astfel:

- Turism evenimente sportive (profesioniști și amatori)
- Turism sportiv de recreere și leisure (hiking, skiing, sporturi nautice, golf, s.a)

În prezent infrastructura necesară organizării de evenimente sportive nu este suficient dezvoltată pentru a organiza evenimente sportive de dimensiune internațională. Propunerile de măsuri pentru turismul legat evenimentele sportive sunt prezentate în subcapitolul 2.4.4. ce face referire la turismul de evenimente.

În ceea ce privește turismul sportiv de recreere și ținând cont de geografia județului Timiș se pot pregăti pachete turistice pentru drumeții, ciclism, canotaj, parașutism și călătorii cu balonul cu aer cald, golf, înot și călărie.

Tabel 2.9. Măsuri luate pentru dezvoltarea turismului sportiv și de aventură

Anul	Măsura	Activități
2020	Crearea de pachete turistice - canotaj - Bega	Stabilirea locațiilor, traseelor și punctelor de interes Organizarea traseului Promovare

	Crearea de pachete turistice drumeții și mountain bike – zona Poieni, zona Altringen-Bodga, zona Deta, zona Jimbolia, zona Periam- Variaș – Sânnicolau Mare	Stabilirea locațiilor, traseelor și punctelor de interes Organizarea traseului Promovare
2025	Crearea de pachete turistice- canotaj- Timis- Lugoj	Stabilirea locațiilor, traseelor și punctelor de interes Organizarea traseului Promovare
	Crearea de pachete turistice- Parc de Aventura în zona Poieni Strambu'	Stabilirea locațiilor, traseelor și punctelor de interes Organizarea traseului Promovare
	Organizarea unui concurs internațional de atelaje	Identificare și pregătire traseu Organizare și promovare concurs
2028	Crearea de pachete turistice parașutism și călătorii cu balonul – zona Valea lui Liman	Stabilirea locațiilor, traseelor și punctelor de interes Organizarea traseului Promovare
	Crearea de pachete turistice – parapantă – zona Valea lui Liman, Nadrag, Charlottenburg	Stabilirea locațiilor, traseelor și punctelor de interes Organizarea traseului Promovare
	Crearea de pachete turistice – canotaj – Mureș – Periam - Cenad	Stabilirea locațiilor, traseelor și punctelor de interes Organizarea traseului Promovare

2.4.8. Turism de vânătoare și pescuit sportiv

Turismul de vânătoare și pescuit sportiv beneficiază în județul Timiș de un număr important de domenii de vânătoare și locații pentru pescuit ca și bază pe care se pot construi activități de turism recreativ - special cu respectarea principiilor dezvoltării durabile.

Succesul acestui tip de turism este dat de parteneriatul cu administratorii fondurilor de vânătoare și pescuit și de promovarea susținută a pachetelor turistice specifice.

Tabelul 2.10. Măsuri luate pentru dezvoltarea turismului de vânătoare și pescuit sportiv

Anul	Masura	Activitati
2020	Evaluare, omologare locații pescuit sportive și organizarea 1 competiție internațională de pescuit	Evaluare locații Realizarea demersurilor de omologare Promovarea competiție internațională
	Concurs chinologic pentru câinii de vânătoare	Evaluare locații Realizarea demersurilor de omologare Promovarea competiție internațională
	Creare infrastructură specifică pentru sportivi și aparținători	Verificare fezabilitate locații infrastructură cazare, masă, s.a și elaborare proiecte Realizarea construcțiilor si dotarea corespunzătoare Promovare
2025	Organizare 2 competitii pescuit la nivel național și 1 la nivel internațional	Stabilire regulamente de concurs Organizare și promovare concurs
	Organizare 2 competitii vânătoare la nivel național și 1 la nivel internațional	Stabilire regulamente de concurs Organizare și promovare concurs
2028	Organizare 2 competitii pescuit la nivel național și 2 la nivel internațional	Stabilire regulamente de concurs Organizare si promovare concurs
	Organizare 2 competitii vânătoare la nivel național și 2 la nivel internațional	Stabilire regulamente de concurs Organizare și promovare concurs

2.4.9. Turism de recreere, shopping și gastronomic

Turismul de recreere înregistrează o dinamică de creștere extrem de ridicată datorată situației economico –sociale actuale în care angajații sunt extrem de ocupați și cu un nivel ridicat de stress, familiile au puțin timp pe care pot să-l petreacă împreună. Această situație conduce la creșterea interesului pentru petrecerea weekendurilor în activități de odihnă și recreere.

Turismul de shopping se bazează în prezent în principal de turiști din Republica Serbia care vizitează mall urile timișorene în week end-uri pentru relaxare și cumpărături. Pentru a asigura o creștere a acestui tip de turism este necesară dezvoltarea locațiilor care oferă produse solicitate de cumpărătorii - turiști (îmbrăcăminte, încălțăminte, produse alimentare, electronice și electrocasnice, decorațiuni, s.a) și promovarea acestora în scopul stimulării acestui tip de turism, dar și completarea turismului de shopping cu elemente de relaxare și gastronomie care să asigure o creștere a duratei vizitei pe de-o parte și o creștere a sumelor de bani cheltuite în județul Timiș.

Turismul gastronomic se află într-o faza incipientă de dezvoltare în județ cu toate că gastronomia hibridizată de influențele etnice s-ar putea constitui în sursă de inspirație pentru turiștii gastronomici. În același timp concurența țărilor vecine – Ungaria și Serbia pe turismul gastronomic precum și vizibilitatea internațională a acestora este puternică și susținută de o notorietate bine construită - cazul Ungariei. Cu toate acestea atuul gastronomiei bănățene – cu influențele sale turcești, maghiare, slovacă, bulgărești și germane precum și existența a trei podgorii (Recaș, Petrovaselo, Buziaș) cu renume național și internațional și cu o patra ce poate fi reconstituită prin investiții în refacerea plantațiilor și crearea cramelor - Teremia Mare poate conduce la o dezvoltare importantă a acestui tip de turism. Curentul bio și interesul crescând al populației cu privire la hrană ecologică, sănătoasă se constituie de asemenea într-un atu al turismului gastronomic în județul Timiș prin aceea că permite utilizarea materiei prime proaspete și „curate” produsă și culeasă din zona atât în tehnicile clasice, slow food, cât și în cele de tip fast și street food.

Este de reținut faptul că turismul gastronomic se bazează pe relația dintre bucătari, restaurante și producătorii de materie primă (producători de carne, lactate, crome, meșteșugari) legând oferta gastronomică de teritoriu și produs astfel încât să creeze

identitatea locală și implicit destinația turistică. În același timp este de reținut faptul că turismul gastronomic crează experiențe și chiar aventură.

Tabelul 2.10. Măsuri luate pentru dezvoltarea turismului de recreere, shopping și gastronomic

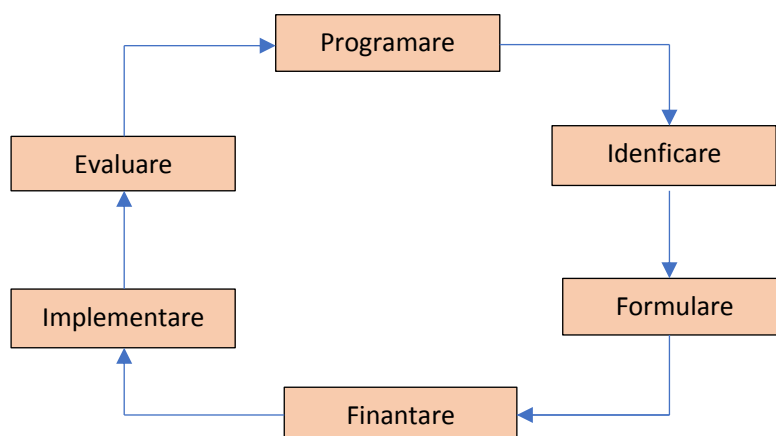
Anul	Măsura	Activități
2020	Crearea unui parc tematic de petrecere a timpului liber în județ	Identificare locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect și identificare sursă de finanțare Realizare investiție Promovare
	Modernizarea și crearea de zone amenajate pentru picnic și activități de familie - teambuilding	Identificare locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect și identificare sursă de finanțare Realizare investiție Promovare
	Extinderea zonelor de recreere (lac cu nuferi, băți și malurile râurilor, păduri și parcuri dendrologice, mlaștina Satchinez) și completarea acestora cu specific gastronomic local	Identificare locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect și identificare sursă de finanțare Realizare investiție Promovare - Romania -Gradina Carpatilor
	Mixarea zonelor de shopping cu organizarea de evenimente și gastronomie locală	Identificare locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect și identificare sursă de finanțare Realizare investiție Promovare
	Organizarea a două locații pentru stagii de practică în producerea de boia de ardei – zona Variaș, Teremia	Identificare locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect și identificare sursă de finanțare Realizare investiție Promovare
2025	Crearea unui parc - acvariu în județul Timiș	Identificare locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect și identificare sursă de finanțare Realizare investiție

		Promovare
	Crearea unui parc de distracții	Identificare locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect și identificare sursă de finanțare Realizare investiție Promovare
	Organizarea a 3 locații în județ pentru experiențe gastronomice și stagii de practică – caracter etnic	Identificare locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect și identificare sursă de finanțare Realizare investiție Promovare
2028	Crearea unei grădini zoologice de anvergură	Identificare locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect și identificare sursă de finanțare Realizare investiție Promovare
	Organizarea a 5 locații în județ pentru experiențe gastronomice	Identificare locație și verificare fezabilitate Elaborare proiect și identificare sursă de finanțare Realizare investiție Promovare

2.5. Plan de acțiune pentru implementarea strategiei

Dezvoltarea sectorului turistic în județul Timiș reprezintă un efort colectiv în care sunt implicați o serie de actori esențiali în crearea valorii destinației și a credibilității și siguranței de care turiștii au nevoie pentru a crea experiențe pozitive și de a se transforma în agenți de promovare ai zonei. În vederea implementării strategiei de dezvoltare a sectorului turistic în județul Timiș și implicit atingerea obiectivelor propuse sunt necesare o serie de acțiuni care urmăresc armonizarea intereselor și viziunii celor implicați în activitățile turistice și conexe acestora. Pentru ca efortul de dezvoltare să își păstreze eficiența și să rămână focalizat pe obiectivele generale stabilite este

importantă aplicarea principiilor, metodelor și modului de lucru specific managementului de proiect.

Figura 2.5. Ciclul managementului de proiect

1. Programarea: Programarea constă în stabilirea liniilor directoare și principiilor de lucru. Pe baza analizei SWOT și ținând cont în același timp de prioritățile locale se convine la demararea unor idei de proiecte și programe.

2. Identificarea: Conform cadrului stabilit de această strategie se analizează problemele, nevoile și interesele posibilor factori interesați și se identifică acele idei de proiecte care urmează să fie aprofundate. Se pot efectua studii de detaliu sau de „pre-fezabilitate” pentru a ajuta la identificarea, selectarea și analizarea unor opțiuni specifice și recomandarea studiilor ulterioare necesare pentru formularea unui proiect sau unei acțiuni. Rezultatul îl reprezintă decizia asupra oportunității de a continua studiul pentru ideea de proiect aleasă.

3. Formularea (concepția): Se analizează aspectele importante ale ideii de proiect, ținând cont de orientările de indicatorii luați în considerare și de opiniile principalilor factori interesați. Beneficiarii direcți ai proiectului și alți factori interesați în realizarea acestuia trebuie să participe activ la detalierea ideii. Relevanța problemelor și fezabilitatea sunt aspecte cheie. Se elaborează planuri detaliate de implementare a activităților ce vor fi realizate în cadrul proiectului, indicatori privind rezultatele așteptate și impactul proiectului precum și planul de resurse și implementare. Rezultatul final îl constituie decizia de a propune sau nu proiectul pentru dezvoltare și pentru finanțare.

4. Finanțarea: Propunerea de finanțare se completează și se supune analizei detaliate luându-se apoi o decizie privind finanțarea sau nu a proiectului.

5. Implementarea: Resursele convenite pentru implementarea proiectului sunt utilizate pentru îndeplinirea scopului propus. Acest lucru implică de regulă încheierea unor contracte pentru studii, asistență tehnică, achiziții de bunuri și lucrări. Evoluția activităților din proiect este monitorizată pentru efectuarea unor eventuale adaptări față de condițiile în continuă schimbare.

6. Evaluarea: Evaluarea reprezintă “estimarea, cât mai sistematică și obiectivă cu putință, a unui proiect, program sau politici în derulare sau finalizate, în fazele de concepție și implementare, precum și a rezultatelor sale. Scopul evaluării este de a determina relevanța atingerii obiectivelor propuse, a dezvoltării eficienței, eficacității, determinării impactului și durabilității proiectului. O evaluare trebuie să furnizeze informații credibile și utile, permițând incorporarea lecțiilor învățate în procesul luării deciziilor, atât din perspectiva beneficiarilor, cât și a finanțatorilor 4 . Evaluarea poate fi făcută în perioada de implementare (“evaluare intermediară”), la sfârșit (“evaluare finală”) sau după perioada de implementare (“ex-post evaluare”), fie pentru a ajuta la o mai bună conducere a proiectului, fie pentru a trage învățăminte utile pentru viitoare proiecte/programe. Evaluarea ar trebui să conducă la decizia de a continua, revizui sau stopa un proiect/program, iar concluziile și recomandările ar trebui luate în considerare în procesul de elaborare, respectiv implementare, a unor proiecte similare viitoare.

Tabel 2.11. Activități generale de tip management de proiect

Scop	Acțiunea
Intărirea colaborării între entitățile implicate	Crearea și organizarea unui comandament unic de implementare a strategiei (Sarcini, mod de colaborare, termene interne, mod de comunicare și de raportare)
Verificarea fezabilității investițiilor propuse	Identificare proprietari și stabilire mod de colaborare Efectuarea studiilor premergătoare (topografice, geotehnice, hidrografice, s.a) Identificare surse de finanțare
Elaborare proiecte de infrastructură și amenajare obiective turistice	Pregătirea proiectelor și a cererilor de finanțare Elaborare proiecte tehnice Realizarea investiții
Elaborarea de pachete turistice	Stabilire tematici și destinații Contactare și contractare entități implicate Crearea de pachete turistice regionale și transnaționale
Promovarea turistică	Elaborare pachet de promovare a destinației Timiș Elaborare promovare oferte turistice și stabilire mix de promovare internă și externă Creșterea numărului de centre de informare turistică și operaționalizarea acestora
Instruire și angajare personal	Creare de centre de perfecționare - turism, ghizi specializați, gastronomie, organizatori de evenimente, branding, s.a. Se vor dezvolta facilitățile de pregătire profesională în turism în colaborare cu universitățile din județ și cu firmele private din domeniul pregătirii profesionale pentru creșterea calității serviciilor din turism. Stabilire program de calificare, perfecționare, specializare Facilitare cerere – ofertă locuri de muncă în turism
Creare de relații de colaborare externe județului	Stabilirea bazei de colaborare cu entitățile responsabile de dezvoltarea turismului în județele Arad, Caraș Severin și Hunedoara Stabilirea bazei de colaborare în regiunea DKMT

Infrastructura turistică			
An	2020	2025	2028
Obiective	Creșterea cu 12% drumurilor județene care conduc la obiective turistice îmbunătățite/ modernizate față de 2018	Creșterea cu 30% drumurilor județene care conduc la obiective turistice îmbunătățite/ modernizate față de 2018	Creșterea cu 50% drumurilor județene care conduc la obiective turistice îmbunătățite/ modernizate față de 2018
	Creșterea cu 12% a drumurilor intravilane îmbunătățite/ modernizate față de 2018	Creșterea cu 30% a drumurilor intravilane îmbunătățite/ modernizate față de 2018	Creșterea cu 70% a drumurilor intravilane îmbunătățite/ modernizate față de 2018
	Creșterea cu 15% a numărului de obiective turistice județene modernizate față de 2018	Creșterea cu 25% a numărului de obiective turistice județene modernizate față de 2018	Creșterea cu 30% a numărului de obiective turistice județene modernizate față de 2018
	Creșterea cu 5% a nr. de obiective turistice județene operaționalizate față de 2018	Creșterea cu 20% a nr. de obiective turistice județene operaționalizate față de 2018	Creșterea cu 30% a nr. de obiective turistice județene operaționalizate față de 2018
	Creșterea cu 20% a numărului de locuri de cazare funcționale in județ față de 2018	Creșterea cu 25% a numărului de locuri de cazare funcționale în județ față de 2018	Creșterea cu 30% a numărului de locuri de cazare funcționale în județ față de 2018
	Creșterea cu 30% a numărului de locuri în săli de evenimente în județ față de 2018	Creșterea cu 35% a numărului de locuri în săli de evenimente (inclusiv de sport) în județ față de 2018	Creșterea cu 40% a numărului de locuri în săli de evenimente (inclusiv de sport) în județ față de 2018
	Creșterea cu 15% a capacității de operare a Aeroportului Internațional Timișoara față de 2018	Introducerea transportului rutier sezonier de la Timișoara spre principalele obiective și locații turistice ale județului Timiș.	Creșterea cu 20% a capacității de operare a Aeroportului Internațional Timișoara față de 2018

	Creșterea cu 15% a capacității de operare a Gării de Nord Timișoara față de 2018		Creșterea cu 25% a capacității de operare a Gării de Nord Timișoara față de 2018
	Creșterea cu 20% a eficienței transportului local în municipiul Timișoara față de 2018		Creșterea cu 40% a eficienței transportului local în municipiul Timișoara față de 2018
Intervenție (propuneri)	<p>Transport rutier</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drumuri și piste de biciclete - Modernizare, completare, marcare, refacere/ completare parcări, completare cu spații pentru necesități fiziologice - Marcare obiective turistice - Modernizare estetizare rondouri sensuri giratorii - Realizare spații de parcare modern și descongestionarea străzilor - Realizarea a minimum 3 parcări autocare în Timișoara și câte o parcare autocare în orașele Lugoj, Deta, Jimbolia, Buziaș, Sânnicolau Mare - Modernizarea și extindere autogări și pentru uz turistic - Crearea de trasee de cicloturism de-a lungul râurilor, în păduri și în zonele de deal și de munte pe grade de dificultate, cu zone de odihnă și necesități fiziologice <p>Rute de transport</p> <ul style="list-style-type: none"> - Crearea de rute de transport rutier (permanent sau sezonier) care să acopere și obiectivele turistice – eventual cuplarea cu cele existente. Unele rute pot fi dezvoltate cu sprijinul autorităților locale (CJ Timiș, UAT -uri) 		

- Crearea ruta transport turiști Timișoara - Belgrad

Transport feroviar (în colaborare cu CFR)

- Modernizare și estetizare gări
- Igienizare rambleuri
- Modernizare halte și puncte de trecere cale ferată părăsite

Transport aerian

- Modernizare și creșterea capacității Aeroportului Internațional Timișoara
- Modernizarea și estetizarea aerogării, parcărilor și drumului spre aeroport

Transport pe apă

- Igienizarea și estetizarea malurilor canalului Bega - Timișoara și legarea punctelor de încărcare/ descărcare persoane de obiective turistice
- Modernizarea și estetizarea podurilor
- Modernizarea și estetizarea râului Timiș în Lugoj
- Operaționalizarea transportului pe apă

Transport local

- Modernizare și operationalizare mijloacelor de transport în comun
- Modernizarea, marcarea și ecologizarea stațiilor
- Implementarea de soluții inteligente de management al traficului
- Introducerea de soluții carduri transport pentru turiști
- Completarea stațiilor de biciclete

Facilități de cazare

- Crearea cazare de cinci stele
- Crearea camping
- Crearea parc rulote dotat cu toate facilitățile necesare

Facilități obiective turistice și evenimente

- Conservarea de-a lungul celor 10 ani a clădirilor de patrimoniu
- Modernizare muzee și completare colecțiilor cu facilități pentru persoane cu dizabilități, facilitate de autoghidare, spații de tip cafeteria, locuri de joacă și activități pentru copii, locuri de depozitare adecvate
- Crearea de noi muzee/ colecții/ spații de creație și vânzare în cartierele Timișoarei pentru multiplicarea zonelor de interes (Fabrik, Elisabetin și Josefin) și județ
- Transformarea nodului hidrotehnic Coștei în punct turistic
- Transformarea turnurilor de apă în spații de expoziție
- Reconvertirea clădirilor fabricilor și a fostelor cinematografe de cartier - unde se permite – în spații de expoziții/ evenimente/
- Consolidarea și operaționalizarea a 3 ferme din sate
- Crearea unui muzeu nou în Lugoj pe tematică – familia Brediceanu
- Modernizarea manej cai
- Modernizare Port Periam- trecere cu cumpă
- Finalizare modernizare parcuri
- Creare infrastructură specifică vizitare mlaștina Satchinez/Murani/ Seceani

- Crearea unui parc thematic – sanctuar – la Parța
- Creare Parc de aventură – Poeni Strambu
- Organizare 3 locații pentru teambuilding
- Creare a 2 facilități de organizare convenții și conferințe de 1000 și 800 de locuri
- Creare a 3 centre spa și 1 wellness
- Modernizare și estetizare stațiuni Buziaș și Calacea
- Crearea Muzeului Pâinii în Sânnicolau Mare
- Introducerea în circuitul turistic a min. 2 monumente arheologice din județ
- Conservarea și rehabilitarea bisericilor din lemn din zona Făget
- Crearea de facilitate pentru activitatea de vânătoare și pescuit sportiv
- Crearea a min 2 facilități sportive (piste de viteză biciclete, arena tenis de câmp)
- Crearea „Muzeul spiritualității bănățene”
- Creare un parc tematic
- Creare 1 acvariu
- Creare 1 grădina zoologică
- Creare 1 parc de distracții

Evenimente - Activități (în completarea a ceea ce se organizează în prezent)			
An	2020	2025	2028
Obiective	Creșterea cu 20% a numărului de evenimente culturale cu vizibilitate internațională față de 2018	Creșterea cu 30% a numărului de evenimente culturale cu vizibilitate internațională față de 2018	Creșterea cu 40% a numărului de evenimente culturale cu vizibilitate internațională față de 2018
	Creșterea cu 10% a numărului de evenimente sportive cu vizibilitate internațională față de 2018	Creșterea cu 20% a numărului de evenimente sportive cu vizibilitate internațională față de 2018	Creșterea cu 40% a numărului de evenimente sportive cu vizibilitate internațională față de 2018
	Creșterea cu 10% a numărului de pachete turistice care să includă județul Timiș ca destinație față de 2018	Creșterea cu 15% a a numărului de pachete turistice care să includă județul Timiș ca destinație față de 2018	Creșterea cu 15% a numărului de pachete turistice care să includă județul Timiș ca destinație față de 2018
Intervenție (proponeri)	<p>Festivaluri</p> <ul style="list-style-type: none"> - Festival internațional de soundtrack - Festival internațional de film - Festival internațional de muzică rock - Festival internațional de muzică simfonică – Enescu – Bartok <p>Concursuri internaționale</p> <ul style="list-style-type: none"> - Concurs de canotaj pe Bega - Concurs hipic - Concurs – atelaje - Concurs – aeromodelism și ridicare zmee- zona Traian Vuia - Concurs de tir cu arcul 		

- „Five days” – turneu internațional de curse de biciclete
- Turneu internațional de tenis
- Enduro – zona montană

Show -uri

- Apă și foc – joc de apă și lumină pe Bega
- Flora- peisagistică – exploatarea brandului Timișoara Orașul Florilor

Pelerinaj

- 1 pelerinaj

Recreere, gastro, sport și aventură, agroturism, turism rural

- Pachete turistice pentru vizitare sate cu caracter etnic, stagii în gospodării țărănești și în ateliere de meșteri, tradiții -sanzien/ sărbătoare recolta, canotaj, moutainbike, parapanta, călătorie cu balonul cu aer cald, pachete vizite cramă și experiențe gastronomice
- Crearea a 2 pachete culturale în tandem cu entități județul Arad (conace și grădini- istoria horticulturii XXX)
- Crearea a 2 pachete culturale în tandem cu entități din Banatul Sârbesc
- Crearea a 2 pachete culturale în tandem cu entități din județul Hunedoara(dacii de la sarmisegetusa la tapae)
- Crearea a 2 pachete culturale în tandem cu entități din județul Caraș Severin (proponeri - morăritul - tradiție, cultură gastromonică a Banatului de câmpie și a Banatului de munte)
- Crearea a 2 pachete turistice culturale în tandem cu entități din jud Csongrad și Arad (Mureș - drumul sării)

Publicitate, promovare, PR, branding			
An	2020	2025	2028
Obiective	Creșterea cu 20% a notorietății obiectivelor turistice timișene la nivel național față de 2018	Creșterea cu 35% a notorietății obiectivelor turistice timișene la nivel național față de 2018	Creșterea cu 40% a notorietății obiectivelor turistice timișene la nivel național față de 2018
	Creșterea cu 10% a notorietății obiectivelor turistice timișene la nivel internațional față de 2018	Creșterea cu 25% a notorietății obiectivelor turistice timișene la nivel internațional față de 2018	Creșterea cu 30% a notorietății obiectivelor turistice timișene la nivel internațional față de 2018
Intervenție (propuneri)	<ul style="list-style-type: none"> - Crearea brand turistic local și subbranduri - Elaborare plan de promovare turistică multianuală (la nivel internațional, national, regional și local) - Extinderea promovării festivalurilor cu tradiție la nivel regional/ DKMT/ național/ internațional - Crearea cadrului de monitorizare a răspunsului la stimulii de marketing - Implementarea planului de promovare turistică și monitorizarea creșterii notorietății și traficului turistic - Crearea unui catalog de produse de merchandising specifice - Revizuirea planului de promovare turistică și verificarea efectului sau asupra notorietății brandului - Implementarea în punctele turistice a minimum 3 noi mijloace de promovare în punctele de vânzare - Completarea unui catalog de produse de merchandising specific - Dezvoltarea unui parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean pentru ca elevii din școlile și liceele din județ să se deplaseze și să aibă o pregătire specifică pentru a-și cunoaște județul. - Atragerea de programe de finanțare pentru promovarea turismului în județul Timiș 		

Resursa umană			
An	2020	2025	2028
Obiective	Creșterea cu 6% a personalului angajat în turism față de 2018	Creștere cu 10% a personalului angajat în turism față de 2018	Creșterea cu 9% a personalului angajat în turism față de 2018
	Creșterea gradului de retenție pe posturi din turism și conexe cu 10% față de 2018	Creșterea gradului de retenție pe posturi din turism și conexe cu 20% față de 2018	Creșterea gradului de retenție pe posturi din turism și conexe cu 30% față de 2018
	Creșterea cu 10% a numărului de întreprinderi active în domeniul turismului și a activităților conexe acestuia		Creșterea cu 15% a numărului de întreprinderi active în domeniul turismului și a activităților conexe acestuia
Intervenție (proponeri)	<ul style="list-style-type: none"> - instruirea și perfecționarea a 30% din personalul angajat în spații de cazare printr-un programe de calificare/ perfecționare, specializare - intruirea a minimum doi ghizi specializați (gastronomie, vin-bere, industrie locală, meșteșuguri tradiționale, instrumente musicale, etc) pentru grupuri tematice de turiști - instruirea și perfecționarea a 30% din personalul angajat în spații de alimentație publică - instruirea personalului în 10 locații pe teritoriul județului cu gastronomie cu specific din Banat 		

Pe lângă aceste elemente care contribuie în mod direct la dezvoltarea sectorului turistic este necesară luarea în considerare a următoarelor aspecte:

- Pregătirea serviciilor medicale și a celor de urgență pentru evenimente care implică atât turiști români cât și turiști străini
- Pregătirea serviciilor de siguranță și pază pentru evenimente care implică atât turiști români cât și turiști străini
- Pregătirea serviciilor de salubritate și a altor utilități pentru evenimente care implică atât turiști români cât și turiști străini

2.6. Monitorizarea implementării și revizuirea strategiei

În vederea tinerii sub control a implementării strategiei și pentru verificarea atingerii obiectivelor propuse și nu în ultimul rând pentru asigurarea unei dezvoltări sustenabile a sectorului turistic în județul Timiș au fost stabilite o serie de indicatori cheie. Acești indicatori țin cont de faptul că dezvoltarea rapidă a turismului în județ va contribui la creșterea socio-economică putând fi însă și generatoare unui impact negativ prin rezultate nesustenabile. În baza celor prezentate mai sus și ținând cont de recomandările - Organizației mondiale de turism a națiunilor unite (UNWTO) au fost elaborate o serie de indicatori cheie:

Tabelul 2.12. Indicatori ai activității de turism

Tema	Indicator
Comunitate	Raportul dintre nr. de turiști și localnici
	Număr de vizitatori/ an într-o locație
Economici	Număr de afaceri în sectorul turistic și conex
	Numărul de angajați în sectorul turistic
	Număr de zile vizitator
	Venituri/ turist
Flux turistic	Număr total de camere de hotel disponibile
	Gradul de ocupare
	Numărul de vizitatori
Gradul de satisfacție al turistului	Nivelul de satisfacție a vizitatorilor
	Procentul de vizitatori din total care consideră experiența turistică foarte bună sau excelentă
	Procentul de vizitatori care revin

	Procentul de vizitatori satisfăcuți de informațiile turistice recepționate
Notorietate	Procentul de persoane care pot reproduce brand-ul turistic al județului
	Procentul de persoane care recunosc brand-ul turistic al județului

Informațiile necesare calculării indicatorilor cheie se vor culege din chestionarele care vor fi distribuite în locațiile turistice, din statisticile locale, etc.

Funcție de rezultatele obținute se pot aduce corecțiile necesare pentru upgradarea strategiei la condițiile concrete.

2.7. Concluzii

Întocmirea acestei strategii s-a bazat pe o metodologie normală utilizată pentru aceste tipuri de lucrări.

Procesul a demarat cu discuțiile preliminare avute cu beneficiarul strategiei „Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului în Județul Timiș”. După convenirea modului de lucru și de comunicare s-a trecut la strângerea informațiilor necesare. Acest proces a fost laborios fiind luate informații atât din surse secundare cât și din surse primare identificate pe teren.

După culegerea datelor și informațiilor inițiale a fost făcută o primă consultare publică cu toți „actorii” interesați în elaborarea acestei strategii (Unități Administrativ Teritoriale, agenții de turism, partide politice, asociații și fundații din domeniu, mass media, persoane fizice, etc). În urma acestei dezbateri au fost trase concluzii importante care au dus la completarea informațiilor avute la dispoziție de către consultant și la continuarea întregului proces.

În etapa a doua a procesului de elaborare a strategiei s-au elaborate și s-au trimis chestionare UAT –urilor din județ. Un alt chestionar a fost elaborat pentru celelalte entități interesate care a fost plasat pe situl beneficiarului strategiei acesta putând să fie completat on line de cei interesați.

Din informațiile preluate din chestionarele completate și din culegerea de informații complementare s-a organizat a doua consultare publică la care au participat reprezentanți ale aceluiași tipuri de entități ca și la prima consultare publică. În urma discuțiilor au rezultat concluzii suplimentare și propuneri pertinente care au fost incluse în lucrare.

Pentru a atinge țintele de dezvoltare a sectorului turistic în județul Timiș pentru perioada 2018-2028 este necesară abordarea unitară și focalizată în următoarele aspecte:

Modernizarea ofertelor turistice;

Dezvoltarea produselor turistice județene;

Calificarea și perfecționarea continuă a forței de muncă;

Îmbunătățirea calității serviciilor turistice și a celor conexe turismului

Crearea unei rețele între participanții la actul turistic și îmbunătățirea colaborării și a parteneriatului public-privat;

Îmbunătățirea promovării turistice;

Operaționalizarea și extinderea punctelor de informare turistică locale și regionale

Ca și o concluzie finală a strategiei putem să tragem următoarele concluzii:

- Județul Timiș poate să devină un pol de atracție pentru turism în condițiile în care va putea să își pună în evidență punctele forte și să aibă un plan de promovare eficient. Deoarece condițiile naturale, culturale, istorice nu i-au conferit avantaje semnificative față de județele vecine, acest lucru poate fi compensat printr-o promovare adaptată nevoilor consumatorului de turism.
- Acțiunea în această direcție poate fi făcută doar concentrat, de către toate entitățile locale interesate, publice și private
- Fondurile necesare sunt de asemenea publice și private cu o prioritizare inteligentă și respectare a planului stabilit inițial.

Prezenta strategie este un instrument necesar și util care poate fi updatată la anumite intervale de timp în măsura în care apar informații noi iar contextual economico-social-cultural ar putea suferi transformări substanțiale care nu au putut fi previzionate în acest moment.

Bibliografie

Bacal P, Cocos I - Geografia turismului - Academia de Studii Economice a Moldovei, 2010

Ivașcu L., Mocan M. – Management strategic, Editura Eurobit, Timișoara, 2017

Kotler P – Managementul marketingului, Editura Teora, București, 2008

Thomas, M. J.- Manual de marketing, Editura Codecs, București, 1998

*** - Strategia de dezvoltare economico socială a județului Timiș 2015-2023

*** - Master Planul pentru turismul național al României 2007-2026

*** - Master planul investițiilor în turism, România, 2017

*** - ROCA - Manual – Managementul ciclului de proiect, EuropeAid/119820/D/SV/RO, 2006

**** - UN WTO- Date statistice 2017, Tourism Highlights- 2018

*** - Institutul Național de Statistică – baza de date Tempo

*** - Comisia Europeana – DG Growth

*** - Strategia culturală a municipiului Timișoara 2014-2024

*** - Commission Europeenne - Pour un tourisme rural de qualite

*** - Aerheo Gis - situri arheologice – județul Timis

*** - Lista Monumente Istorice, Directia Patrimoniu – Ministerul Culturii

*** - Registrul Galeriilor de arta autorizate, Directia Patrimoniu – Ministerul Culturii

*** - The Global Wellness Tourism Economy – Global Spa & Wellness Summit- 2013